

Данас и сутра
у РС и ФБиХ

Општи избори

Данас и сутра у Босни и Херцеговини одржаће се други послеријатни општи избори у тој бивалој југословенској републици, јавља Бета.

Око 2,7 милиона бирача тренутно настављени у Републици Српској, Федерацији БиХ, СР Југославији, Хрватској или у иностранству изабраће своје представнике у трочланом Председништву БиХ, ентитетском парламенту, кантоналним скупштинама, као и локалне власти у 10 федералних општина и двије општине у РС.

Бирачи у РС бирају у Председништво и потпредседништво Републике Српске. На непосредним изборима бирају се само посланици Представничког дома који има 42 мјеста (28 посланика из ФБиХ и 14 из РС). Посланици Дома народа бирају парламенти ентитета након избора. Дом народа има 15 мјеста (по пет Срба, Хрвата и Бошњака). Мандат оба дома је двије године. За изборе за чланове Представничког дома кандидате су пријавиле 32 партије и коалиције из оба ентитета.

На изборима за посланичка мјеста у будућем сазиву Народне скупштине РС учествује 27 политичких групација - 10 странака из РС, шест из Федерације, по једна коалиција из оба ентитета, четири алијансе из РС и двије из Федерације БиХ и три независна кандидата из РС. Парламент РС има 83 мјеста.

У 12 новоформираних општина у оба ентитета биће одржани локални избори.

Председник РС Биљана Плавшић и премијер Милорад Додик у званичној посјети Москви

Руска погршка стабилизацији Српске

Имамо су погршка и учешће Русије у Контакт групи, која рјешава судбину БиХ, веома значајни, и ми смо изворно обавијестили Русију каква је ситуација у РС, нарочито пред изборе, рекла је председница РС Биљана Плавшић.

МОСКВА, 11. септембра (Бета, Срба) - Председница Републике Српске Биљана Плавшић и премијер Милорад Додик сусрели су се данас у Москви са премијером министром иностраних послова Русије и њеним представником у Контакт групи Игором Ивановом.

Председница Плавшић и премијер Додик допутовали су синоћ у прву званичну посјету Москви.

Послије сусрета, на краткој конференцији за новинаре, председница Плавшић и Иванов високо су оци-

Председница РС Биљана Плавшић сусрела се са Јевгенијем Примакосом

јенили данашњи разговор који је трајао два и по сата.

Председница РС рекла је да је посјета Москви уочи избора у БиХ, „значајна подршка највеће словенске и православне земље опцији која води мирном рјешењу проблема у РС“.

Иванов је рекао да Русија тој посјети придаје „велики значај“ у оквиру општих напора за стабилизацију ситуације у БиХ.

Он је рекао да су избори у РС „веома важна етапа на путу реализације Дејтоноског споразума“ и да се Русија залаже за његову, потпуну реализацију, без икаквих модификација.

„Надамо се да ће избори проћи мирно и уз уважавање демократских принципа, и да ће бити важна етапа на путу до стабилне ситуације и мирног живота у РС и БиХ у целини“, рекао је Иванов.

Имамо су подршка и учешће Русије у Контакт групи, која рјешава судбину БиХ, веома значајни и ми смо изворно обавијестили Русију каква је ситуација у РС, нарочито пред изборе, рекла је председница РС Биљана Плавшић.

Она је високо оцијенила улогу Русије у Контакт групи и рекла да је током разговора изразила бојазан због могућих модификација Дејтоноског споразума.

По ријечима председнице Плавшић, током разговора је било ријечи и

Председница РС Биљана Плавшић и премијер Милорад Додик у друштву Игор Иванова, пред званичне разговоре у Москви

о Косову, „јер је то дио српске земље, а с друге стране бојимо се да не дође до ескалације рата“.

„Русија је играла и играће активну улогу у успостављању мира на Балкану, како у БиХ, тако и на Косову, и наши српски пријатељи напоменули су да то веома цијене“, рекао је Иванов.

Председница Плавшић је рекла да се посјета реализује „у најбољем тренутку“ и за РС и за Русију. Председница Плавшић и премијер Додик примили су данас и патријарха Руске православне цркве Алексеја Други, као и градоначелник Москве Јуриј Лушков.

Како јављају агенције Јевгениј Примакос ће примити госте из РС одмах након гласања за премијера у Државној думи, па ће, како се претпоставља, Плавшићева и Додик бити прве стране личности које ће својој домаћини моћи да честитају избор на нови положај.

КОМПАНИЈА
БОБАР
ОСИГУРАЊЕ
078/39-330 076/472-490

Државна делегација Републике Српске коју је предводио председница Биљана Плавшић вратила се из дводневне званичне посјете Русији

Робни кредит за РС 50 милиона долара

Државна делегација Републике Српске коју је предводила председница Биљана Плавшић, а у којој је био и премијер Милорад Додик са неколицином министара, вратила се синоћ (петак) из дводневне званичне посјете Москви, где се састала са политичким, дипломатским и привредним званичницима Руске Федерације, врхом Руске православне цркве, као и са представницима града домаћина.

ванови, министар одбране у Влади РС, генерал пуковник Момир Талић, начелник Генералштаба ВРС, те министар унутрашњих послова Милован Станковић.

По повратку из Русије, председница Плавшић и премијер Додик су, сумирајући утиске и резултате билатералних разговора, посјету Русији оцијенили успешно, корисном и значајном за Републику Српску.

послова Руске Федерације. За нас је добар избор господина Примакоса за премијера Руске Федерације (којега ће руска Дума данас изгласати) будући да је рјеч о човеку који добро познаје ситуацију на Балкану, у Републици Српској и цијелој БиХ.

Оно што је корисно за РС јесте договор са градоначелником Москве да прихвати наших 2000 грађевинских радника који ће одмах бити упуслени на извођењу грађевинских радова у главном граду, изјавио нам је премијер Милорад Додик и додао да ће то бити од великог значаја за грађевинску оперативу РС.

Са замјеником министра за економске односе са иностранством, наставно је даље председник Владе, разговарали смо о робном кредиту од 50 милиона долара који је већ раније био договоран. Простало је само да потпишемо конкретне документе.

Премијер Додик је још обавијестио да је разговарано и о привредној сарадњи РС и Русије, те да Руска Федерација има интерес за сарадњу са „Бирачом“ из Зворника, и да је у том смислу договорено да Русија ускоро пошаље своју привредну делегацију око реализације овог аранжмана.

Демократским процесима у РС дата је подршка од руске официјелне политике, и то су за нас добри темељи за све наше будуће односе, рекао је на крају премијер Милорад Додик.

Председница РС Биљана Плавшић и премијер Милорад Додик на аеродрому Маховељани непосредно по доласку из Русије

До ове посјете дошло је, да подсетимо, на позив Јевгенија Примакоса, досадашњег министра спољних послова Русије.

Високу државну делегацију Републике Српске на бањолучком аеродрому дочекали су Манојло Мило-

Специјално за „Глас српски“ на бањолучком аеродрому, председница Плавшић је изјавила:

Имали смо корисне разговоре са градоначелником Москве Јуријом Ж. Лушковим, као и са господином Ивановим будућим министром спољних

A. A.
снимак: P. ОСТОЈИЋ

ПЖС ГЛАС Српски

Интервју „Гласа српског“ Чедо Волаш,
председник Савеза синдиката Републике Српске

**Права радника морају
се уједначити**

2. и 3. страна „Пулса“

нови фељтон „Гласа српског“

Биљана Божић и Добрила Мајсторовић:
„Принцеза Дајана - из бајке у легенду“

Бајка је могла да почне

15. страна

moorica
SUVJETSKI
KVALITET
moorica
OIL REFINERY

5
1943-1998

Како добити 500 конвертибилних марака, а не ознојити се! Страна 14.

из дана

у дан

писме Вукан ДУБОЧАНИН

Послови након приватизације

Послије бројних контаката представника влада Републике Српске и СР Њемачке, у Бањој Луци је боравила бројна делегација њемачких привредника. Након дводневних разговора са привредницима из Републике Српске, утисак је да су менаџери њемачких предузећа допунили у Републику Српску прије свега у „извиђачку мисију“. Жељели су да на лицу мјеста виде могућност за проширење тржишта.

Интересовали су се, дакако, и за неке друге облике привредне сарадње.

Када су кренули у Републику Српску, многе њемачке привреднике бринула је неизвјесност. Једноставно нису знали ни где иду ни да ли ће успјети да обаве посао због којег су кренули на тај пут. Ипак, према ријечима господје Илзе Рихтер, вође њемачке делегације привредника, они одлазе кући веома задовољни.

Сазнали су, чини се, шта их је интересовало. Од представника Владе Републике Српске и овдашњих привредника добили су довољно информација о томе у каквом је стању привреда Републике Српске, са којим проблемима се суочавају овдашња предузећа. Гости из Њемачке добили су довољно информација и о законским прописима којима се регулишу страна улагања, царине, порези и приватизација државног капитала у предузећима и банкама.

Шта ће менаџери њемачких предузећа урадити када се врате кући како би обновили предвртну привредну сарадњу са предузећима из Републике Српске, још је наравно неизвјесно. Чињеница је да су представници влада Њемачке и Републике Српске потписали протокол о привредној сарадњи. Охрабрује, наравно, и податак да су привредници из Њемачке и Републике Српске потписали двадесетак појединачних протокола о пословно-техничкој сарадњи. Конкретни пословни договори ипак тек предстоје. У сваком случају охрабрује чињеница да је први пут послје рата у Бању Луку из иностранства стигла екипа од 40 привредника. Сви они су остварили бројне контакте са привредницима из Републике Српске. Ваљда ће послје тога стигли и конкретни пословни уговори. Међутим, свима је јасно да неких значајнијих послова вјероватно неће бити све док се у Републици Српској не проведе процес приватизације. Уосталом, гости из Њемачке јасно су то рекли својим домаћинима.

В. ДУБОЧАНИН

тема дана

Доказни материјал о „афери Левински“ испоручен америчком Конгресу

Клинтон тражи „опроштај“

„Судски комитет“ на основу извјештаја независног тужиоца Кенета Стара мора да оцијени да ли у његовом извјештају има основа да се покрене расправа у Представничком дому Конгреса. Тек након те расправе, Представнички дом би као „тужилац“ могао да поднесе „оптужицу“ Сенату који би донио пресуду о смјенљивању председника, ако се за то, према америчком уставу, има разлога (велеиздаја, мито, теже кривично дјело или лоше понашање)

ЊУЈОРК, 11. септембра - Пошто је независни тужилац Кенет Стар неочекивано пожурио да испоручи Клинтон Хилу 36 кутија свог извјештаја и доказног материјала против Била Клинтона Амерички председник је данас сучен са озбиљним изазовом да Конгрес покрене против њега поступак импичмента, оптужбу која му пријети смјенљивањем.

Све гласији и бројнији су захтјеви да сам Клинтон пође стопала Ричарда Никсона и поднесе оставку. Али, он још даје јасно на знање да и по цијену „покајања“ и тражења „опроштаја“ жели да остане у Бијелој кући до краја свог другог мандата. Сама по себи доставља „Старовог

има око 450 страница, а остало су записници са саслушања пред његовим „великом поротом“, траке и остали документациони материјал.

Кенет Стар је очито оправдао преко четири године свог истраживања „афере вајтвотер“ (наводних Клинтонихових финансијских шпекулација још из гувернерских дана у Арканзасу), коју је „окунио“ познатом „афером Левински“. Тиме је оправдао и велике трошкове од око 40 милиона долара.

Приликом доставе „досијеа“, Старов представник је дао на знање да товар садржи „темељите и поуздане информације које могу бити основа за импичмент председника Кли-

На то је одмах реваговао Клинтон приватни бранилац Дејвид Кендал, нагласивши да су то „само тврђење тужиоца“ Стара који је чак одбранио ускратио право да погледа извјештај прије него што је достављен Капитол хилу. Према Кендаловој категоријој оцијени, „нема никакве основе за импичмент“.

Председник Клинтон је на Флориди, у кампањи прикупљања политичких донација за предстојеће изборе у новембру за америчких Конгрес, искористио прилику да се још једном јавно „покаје“. Покајао се што је ранији изјавама како није имао „никакве сексуалне односе са том женом, госпођицом Левински“ ипак „обманвао“ своју породицу и америчку јавност, и затражио да му то „опросте“, јер се то „више неће догодити“, те да он жели наставити свој државнички посао, којег ваљда Америчкаш одобрава.

Прије одласка на Флориду, Клинтон је емоционално затражио „опроштај“ и од лидера властите Демократске странке. Очекују се да Клинтон затражи „опроштај“ од своје администрације, религиозних лидера и пословних кругова - и затражи да му „пруже још једну шансу“ да настави свој посао.

У тој политичкој игри - посебно уочи новембарских избора за Конгрес - Клинтонова судбина прелама се са два „правних замки“. Кенет Стар није против председника могао „лодити“ оптужицу. То може једино - према америчком Уставу - Конгрес.

Наиме, „судски комитет“, на основу Старовог извјештаја, мора да оцијени да ли у његовом извјештају има основа да се покрене расправа у Представничком дому Конгреса. Тек након те расправе, Представнички дом би као „тужилац“ могао да под-

Доказни материјал у 36 кутија - независни тужилац Кенет Стар - испоручио Представничком дому Конгреса који би донио пресуду о смјенљивању председника, ако се за то, према америчком уставу, има разлога (велеиздаја, мито, теже кривично дјело или лоше понашање)

У америчкој историји досад је једино био покренут импичмент против председника Ендруа Џонсона 1868. године (због смјенљивања министра рата), али је „оптужицу“ Представничког дома Сенат одбио само са једним гласом већином и Џонсон је био ослобођен. Да би избегао процес импичмента, због „афере воторгејт“, Ричард Никсон је 1974. године дао оставку. Клинтон очито на то није спреман - све док се пријетња импичмента налази у „политичкој фази“, а у политици се он досад показао да је вјешт. У прилог му још увек иде подршка јавног мишљења због доброг стања у економији и његовој социјалној политици.

Драго БУВАЧ

Клинтонова судбина у рукама Конгреса - амерички председник са супругом на Флориди

досијеа“ била је у сриједи и за Вашингтон прави спектакл. Под строгим надзором ФБИ и полиције, из два комбија се искрвало 36 кутија. Иако се још не зна шта је у њима, није остала тајна да извјештај независног тужиоца

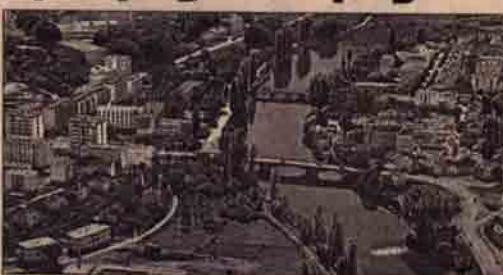
тона“. Правници који наслућују Старове намере сматрају да он жели да докаже да за то има основа због Клинтонихових лажних исказа под заклетвом, опструкције права и злоупотребе власти.

Састанак министара пољопривреде РС и Црне Горе у Требињу

Наставак привредне сарадње

ТРЕБИЊЕ, 11. септембра - Република Српска и Црна Гора у аграру и производњи хране имају доста тога заједничког, а у другим областима пољопривреде и уопште привреде, та сарадња треба да буде још свеобухватнија - истакнуто је данас на заједничком састанку делегација министарстава пољопривреде, водопривреде и шумарства у владама РС и Црне Горе, одржаном у Требињу.

Министар пољопривреде у Влади РС Миленко Сааић са сарадницима преио је црногорским колегама искуства везана за увоз стоке из земаља Европске уније, пошто је и Црна Гора дио програма, којим Европска унија настоји да помогне обнову сточног фонда у БиХ и Црној Гори. Он је истакао да су РС и Црна Гора упућене једна на другу, не само у овој, него и у другим областима и изразио наду у проширење привредне сарадње двије републике. Данашњи састанак наш је мали

Влада Црне Горе поклонила Српској десет стакленика туристског типа - Требиње

прилог подвизавању односа двије Владе и двије републике, а размијена искустава добро ће доћи у наредном периоду - изјавио је министар пољопривреде, шумарства и водопривреде у Влади Црне Горе Милутин Симовић.

Он је том приликом, у име Владе Црне Горе, уручио владиној делегацији РС вриједан поклон - десет

стакленика туристског типа, сваки од њих површине од 160 метара квадратних, који ће бити подијељени индивидуалним пољопривредним производњачима у нашој републици. Иначе, домаћин данашњих разговора делегација Владе РС и Црне Горе била је скупштина општине Требиње.

М. БЕШТИЋ

На подручју Метохије Потпуни крах „ОВК“

ПРИШТИНА, 11. септембра (СР-НА) - Терористичка „Ослободилачка војска Косова“ доживјела је потпуни крах на подручју Метохије, између Дечана и Клинџе, саопштио је данас приштински Медија центар, позивајући се на полицијске изворе.

Како се наводи полиција је на ливадама и у шумама сјеверозападно од Дечана у правцу Клинџе пронашла на стотине одбачених пушака и униформи са ознакама терористичке „ОВК“ а настављена је и организована предаја оружја грађана шиптарске националности.

Из села у том подручју Шиптари су до сада организовано предали око 2.000 комада разноружја, аутоматских пушака, митраљеза, ручних бомби, минобацача и бомби те неколико бестражијих топова.

Томо МАРИЋ, главног и одговорног уредник

Никола ГУЗИЈАН, замјеник главног и одговорног уредника

ГЛАС српски

Ненад НОВАКОВИЋ, генерални директор

Први број „Гласа“ изашао је као орган НОП-а за Босанску Крајину у Жупици код Дрварца, 31. јуна 1943. године. Послије ослобођења 1945. године „Глас“ излази у Бањој Луци као орган Обласног народног фронта до јуна 1951. године. Од септембра 1953. излази као орган СФРЈ под именом „Баналучки гласник“. Од 13. маја 1963. године лист поново излази под именом „Глас“.

Указом председника СФРЈ од 19. јуна 1969. године „Глас“ је одговоран Органски заступ за народ са српским дијалектом. Указом председника Републике Српске од 9. јануара 1994. године лист „Глас српски“ одговоран је Органски Народна пресна редица.

Од 6. фебруара 1983. године „Глас“ излази као дневни лист. Од 15. септембра 1992. године, одлуком Народне скупштине Републике Српске излази као дневни лист Републике Српске. Под именом „Глас српски“ излази од 29. септембра 1992. године. Сометан је Народна скупштина Републике Српске.

Редакција је у Улице Веселине Маслаче 29. Телефон: 12-844, 12-846, 12-852; телефакс: 11-759. Телефони Јавног предузећа „Глас српски“: централа (078) 12-414, директор-предузећа 11-859, 12-283; телефакс: 12-283, директор Штампарије 12-325.

Генерални секретар НАТО-а у посети БиХ

Генерални секретар НАТО-а и чланови Предсједништва БиХ

Солана разговарао са члановима Предсједништва

САРАЈЕВО, 11. септембра (Танјуг) - Генерални секретар НАТО-а Хавијер Солана, који борави у дводневној посети Босни и Херцеговини, разговарао је данас у Сарајеву са предсједавајућим тро-чланог Предсједништва БиХ Алијом Изетбеговићем и члановима Предсједништва Крешимиром Зупком и Момчилом Крајишником.

Разговарано је, како је саопштено, о актуелној политичкој и безбједносној ситуацији уочи општих избора, који ће се у БиХ одржати у суботу и недјељу.

Генерални секретар НАТО-а је синоћ догубовао у Сарајево заједно са командантом НАТО снага за Европу Веслијем Кларком.

Очекује се да ће они разговарати и са високим међународним представником за БиХ Карлосом Вестендорпом и представницима других међународних институција које дјелују у Сарајеву.

Предвиђено је да Солана данас посјети и мултинационалну специјалну јединицу у Бутмиру код Сарајева.

Сусрет Милована Станковића и Ричарда Каузларича у Бањој Луци

Потписан документ о контроли МУП-а РС

Министар унутрашњих послова у Влади РС Милован Станковић и амерички амбасадор у БиХ Ричард Каузларич потписали су у четвртак у Бањој Луци документ према којем ће се у оквиру МУП-а РС успоставити Инспекторат за унутрашњу контролу.

Амбасадор Каузларич је, како јавља Онаса, рекао да је циљ тог пројекта формирање механизма да

се контролисало да ли се унутар МУП-а поштују закони чиме ће се вратити повјерење људи у ту институцију, преноси Бета.

„Желимо да у БиХ раде полицијске снаге које ће штитити сваког грађанина без обзира на вјерску и националну припадност“, рекао је амбасадор Каузларич.

Министар Станковић је рекао да тај документ убрзава унутрашње

реорганизовање МУП-а које је у току, и додао да се убрзано ради на спровођењу Закона о унутрашњим пословима који је подржала међународна заједница.

Пројекат Инспектората за унутрашњу контролу МУП-а РС направио је међународни програм у кривичној истражној помоћи који ради при Министарству правосудња САД.

Обновљено суђење „шодоловачкој групи“ у Бијељку

Оптужени тврде да нису криви

ОСИЈЕК, 11. септембра (Бета) - Пред Жупанијским судом у Осиеку данас је почело обновљено суђење тројци чланова „шодоловачке групе“ оптуженим за отварање насушне артиљеријске ватре током рата у Хрватској, Перу Климентовића, Желјка Кекековића и вују Халавању, који се бране са слободом, оптужница терети да су 1991. и 1992. године у више наврата као припадници Територијалне одбране отворили насушну артиљеријску ватру на Бачкову, Кешинце и Мрзовић.

Тројца оптужених су изјавили да се не осјећају кривим јер током рата нису пуцали, како тврде, чак ни из личног оружја, а камили из топова.

У Сарајеву одржан састанак Заједничке консултативне комисије РС и ФБиХ

Војна и политичка стабилизација БиХ

САРАЈЕВО, 11. септембра (Бета) - Представник Организације за европску безбједност и сарадњу генерал Карло Жан изјавио је јуче да ОЕБС и међународна заједница „цијене напоре које улажу стране у БиХ“ и желе наставак рада на војној и политичкој стабилизацији у земљи.

Жан је то рекао на конференцији за штампу, послјерије састанка Заједничке консултативне комисије која прати спровођење Споразума о изградњи мјера повјерења и безбједности у БиХ. Тај споразум је потписан почетком 1996. године у Бечу.

Јучерашњем састанку комисије, осим делегација БиХ, Федерације БиХ и Републике Српске присуствовали је и Карло Жан, као изасланик предсједавајућег Организације за европску безбједност и сарадњу,

јавља Онаса. Заједничка консултативна комисија је испитала рад војних мисија за вежу и закључила да је неопходно да се формира радна група која ће дефинисати начине усавршавања рада тих мисија.

Генерал Жан је на конференцији за новинаре изјавио да је размотрено и питање рада војних експертних на студијама у области безбједности, као и питање међуинституционалних посјета постројењима за производњу конвенционалног наоружања.

У Бањој Луци ће, како је јуче договорено, од 11. до 13. октобра бити одржан семинар на којем ће се извршити консолидација заједничких институција на државном нивоу да би се пројекта војна подршка цивилним властима у БиХ.

Савет безбједности УН расправљао о Косову

Позив на хитан прекид борби

ЊУЈОРК, 11. септембра (Бета) - Предсједавајући Савета безбједности Уједињених нација шведски амбасадор Ханс Далгрен апеловао је данас на предсједника СРЈ Слободана Милошевића да нареди „обустављање репресионих акција“ против цивила на Косову, и позвао припаднике илегалне „Ослободилачке војске Косова“ да „одмах прекину са нападима“.

Савет безбједности је данас у Њујорку расправљао о посљедњем редовном извјештају генералног секретара УН Кофија Анана о ситуацији на Косову.

Након затворене сједнице Далгрен је издио саопштење за новинаре у коме се истиче да је Савет безбједности забринут због хуманитарне кризе на Косову проузроковане „сукобима и кривим међународним конвенцијама о хуманости и људским правима“.

Сједница Савета безбједности имања. Савет безбједности је, страхујући да би предстојећа зима могла изазвати хуманитарну катастрофу, тражио моментално прекидање непријатељстава на Косову, и поддржао Ананов позив сукобљеним странама да сједу за преговарачки сто.

Сједница Савета министара БиХ

Специјални рачун за прелете преко БиХ

САРАЈЕВО, 11. септембра (Бета) - Копредсједавајући Савета министара БиХ Боро Босић рекао је да је Савет јуче одлучио да се отвори специјални рачун за уплату средстава за прелет изнад територије БиХ.

Босић је, како јавља Онаса, послјерије, јучерашње сједнице Савета министара БиХ у Сарајеву рекао да се средства уплаћена за досадашње прелете изнад територије БиХ, у износу од готово два милиона долара, „налазе у Бриселу“ и да ће се отварањем специјалног рачуна преbacити у буџет БиХ.

Савет министара је такође усвојио Статут Агенције за унапређење страних инвестиција према којем ће запослени у бившим институцијама БиХ примати надокнаде до краја ове године.

Приједлог одлуке о категоризацији граничних прелаза између БиХ и Хрватске није усвојен, јер, према Босићевим ријечима, није довољно добро урађен, односно није постигнута сагласност о раширању роба и називима прелаза.

Тешкоће у остваривању српске просвјетне аутономије у источној Славонији

Недостају ћирилични уџбеници

ВУКОВАР, 11. септембра (Бета) - Представници Одбора за образовање Заједничке вјерне општине у источној Славонији и директори завичних српских школа данас су, на састанку у Зуповару, констатовали да постоје велике тешкоће у остваривању просвјетне аутономије Срба у том дијелу Хрватске. Они су истражили напору да у наредном вријемну о том проблему разговарају са представницима државног министарства просвете и спорта, затим љубичким српским легатичким организацијама у Хрватској, као и пред-

ставницима међународних организација.

На састанку је истакнуто да је неопходно ријешити проблем недостатка ћириличних уџбеника на српском језику, дефинисати наставне планове и програме за српску дјецу, формирати именовита одељења и спријечити, како је наглашено, све чешића отуђања српских наставника и професора.

Представници Одбора за образовање Заједничке вјерне општине напоменули су да у неким школама у источној Славонији хрватски покретници потписују петиције у којима траже да хрватској дјечи не предају наставници и професори српске националности. На састанку је одлучено да је потребно повезивање с представницима италијанске националне мањине, у Итри, како би се искористила њихова могућност у остваривању просвјетне аутономије.

Унско-сански кантон ФБиХ

Хрвати траже погјелу Бихаћа

БЕОГРАД, 11. септембра (Танјуг) - Жупанијски одбор Хрватске демократске заједнице Унско-санског кантона затражио је нову територијално-политичку погјелу Бихаћа, чему се муслиманска власт, које тај град под апсолутном контролом, жестоко

противи, јавио је данас Хрватски радио. Хрватска страна захтијева формирање нове хрватске општине Бихаћа јузгачад са потпуном локалном самоуправом где би у школама хрватски ученици похађали настава на хрватском језику.

Инцидент у руској поморској бази Сјевероморск

Морнар убио петорицу другова

МОСКВА, 11. септембра (Бета-АП) - Један члан посаде руске нуклеарне подморнице носас је убио најмање петорицу својих другова и ранио још неколико прије него што се забранило унутар подморнице, саопштили су данас званичници руске морнарице.

Инцидент се догађао у поморској бази Сјевероморск недалеко од гра-

да Мурманска, а руске новинске агенције наводе да је у нападу убијено пет морнара, док су тројица ранјени.

Званичници руске морнарице саопштили су да се инцидент догађао на нуклеарној подморници класе Барс која је обично наоружана са нуклеарним крстарећим пројектилима и торпедима.

Честитка Српској новинској агенцији

Срна емитовала 150.000 вијести

Српска национална агенција Срна данас је у изградњу нову студију у којој ће емитовати вијести који је емитује број 150.000.

Министарство информација честита Српској новинској агенцији Срна на стварању Републике Српске од 1992. године до данас, стоји у честитки министар Павла Велета.

Фонд за здравствено осигурање РС

Девет аутомобила здравственим установама

Председник Управног одбора Фонда за здравствено осигурање Републике Српске Славољуб Томашевић предао је представницима девет здравствених установа са подручја РС кључеве аутомобила намијењених за превоз пацијената на хемодијализу.

Аутомобиле су добили болнице „Свети врачевци“ из Бијељине, „Свети Василије Велики“ из Брчког, Клинички центар из Бање Луке, те домови здравља из Теслића, Невесиња, Градишке, Приједора, Србиња, као и општа болница „Касиндо“ из Српског Сарајева.

Средства за набавку ових возила обезбедио је Фонд за здравствено осигурање РС. То је само дио средстава од укуп-

но три милиона динара, колико је Фонд у последњих шест мјесеци уложио у санацију здравствених установа и набавку опреме на подручју Српске. Набавка намјенских возила била је, према ријечима Томашевића, неопходна због лошег стања у коме се налази возни парк у скоро сваком дому здравља, а због чега су највише испаштали пацијенти који иду на хемодијализу.

Нема ниједне здравствене установе у РС која није добила макар дио помоћи коју је тражила. Нисмо могли, у свим случајевима, потпуно испунити захтјеве, али смо успјели да се ријеше макар акутни проблеми - рекао је Томашевић и додао да ће Фонд за здра-

Аутомобили намијењени за превоз пацијената на хемодијализу

Снимко: Д. ГАВРИЋ

вствено осигурање и будуће наставити с политиком рационалног пословања, како би се

стање у области здравства што више побољшало.

Љ. А.

Пол Хокинос, портпарол ОЕБС-а о изборима

Први резултати за десет дана

Након затварања гласачких мјеста коначни резултати избора требало би да се знају након десет дана.

Ово је у петак изјавио Пол Хокинос, портпарол мисије ОЕБС-а на ванредној конференцији за новинаре у Бањој Луци посвећеној парламентарним изборима.

Говорећи о предизборном периоду он је истакао да је међународ-

на заједница задовољна понашањем већине политичких партија, као и медија. За разлику од прошлих избора кандидати су имали више приступа медијима, а према ријечима Хокиноса, дебате које су одржане у бањолучком студију СРТ су примјер доброг рада и корак ка демократији.

Мисија ОЕБС-а која организује овогодишње изборе још увијек нема коначне податке о броју гласачких

мјеста и регистрованих гласача. Како Хокинос каже, до сада је планирано 2.342 гласачка мјеста од чега 833 у Републици Српској, 73 у СР Југославији и 79 у Хрватској, док ће 2.700 међународних посматрача из 35 земаља надгледати регуларност избора који су коштали, према процјенама ОЕБС-а, 30 милиона америчког долара. Од 2.750, 705 гласача у Српској је регистровано 1.221.261.

Гласачка мјеста у суботу ће бити отворена од седам часова ујутро до 19 часова навече. У нареду се отварају такође и седам часова а затварају се у 16 часова - рекао је Хокинос додајући да ће сви кандидати на изборима који буду имали приговора на регуларност избора моћи послје тога подијети своје жалбе Изборној апелационој поткомисији која ће их разматрати а након тога ће се објавити коначни резултати.

М. Ш.

Осамдесетогодишњица пробоја Солунског фронта

Бојно поље прекривено лешевима

У операцијама од 17. августа до 19. новембра 1916. године у српској војсци било је избачено из строја 1.209 официра и 32.880 војника, од којих је 4.440 погинуло или умрло од задобијених рана. У непријатељским рововима онеспособљено је за даљу борбу око 40.000 људи...

Обе ратујуће стране приступиле су организацији одбране на српско-грчкој граници, од Отрантског залива до Јадранског мора у Албанији, у дужини од око 450 км.

Српска војска држала је део фронта на високом планинском земљишту ширине око 60 км.

Тако је половином 1916. године формиран Солунски фронт, коме су обе стране намениле улогу везивања што јачих снага, ради олакшања ситуације на главним фронтима. Однос снага био је приближно једнак у људству и техничким средствима. Иако је у почетку Солунски фронт имао више политички него војно-стратешки значај, у завршној етапи рата одиграће пресудну улогу за његов завршетак и капитулацију Немачке и добити подједнако војну и политичку улогу.

Формирањем фронта савезници су се припремили за офанзиву, за 20. август, ступањем Румуније у рат, али су их бугарске снаге 17. августа 1916. године преухитриле и успеле да потисну британске и српске снаге са својих положаја. Пошто је тај бугарски напад био заустављен, савезници су извршили регруписање снага и 12.9. прешли у противофанзиву. Српска 1. и 3. армија нашле су се у тешким и огорченим деветнаестодневним борбама код Го-

ричерева и на Кајмакчалану. О жестини борби најречитије говоре велики обострани губици. Укупни српски губици били су 4.643 борица, од којих је Дринска дивизија имала 3.604 или око 25 одсто њеног људства било је избачено из строја. Српске и савезничке снаге успеле су заузети масив Кајмакчалан, пренети дејства у луку Црне реке и 19.11. ући у Битољ. Овим су на овом делу фронта завршене операције српске и савезничке армије у 1916. години. Фронт је померен од преобитног за око 40 км на север.

У операцијама од 17.8. до 19.11. губици српске војске износили су 1.209 официра и 32.880 војника избачених из строја, од којих је 4.440 погинуло или умрло од задобијених рана. За то време српска војска је заробила 171 официра и 7.000 војника, од којих 1.179 Немача. Непријатељски губици били су око 40.000 људи избачених из строја. О великим губицима сведочи српски очевидца Ђорђе Лазаревић, који, између осталог, каже „да је по изласку на Кајмакчалан бојно поље формално било прекривено лешевима“. А бугарски генерал Недев, за њихову војску каже: „Они су почели масовно да губе разум, постали су равнодушни на смрт, нису препознавали своје команданте и другове... до вечери на положајима је остало

мноштво унијених и рањених“ изложених ураганској ватри српске артиљерије и јуришима пешадије.

Крајем 1916. године наступило је затишје на целом Солунском фронту и трајаће све до 15. септембра 1918. године, када је отпочела судбоносна битка за ослобођење Србије.

Након великих напора и губитака у 1916. години, настало је затишје, које је добро дошло да српска Врховна команда

по 12 пушкомитраљеза у четама и других оруђа.

На другој страни, на свим савезничким конференцијама у 1917. се расправљало питање даље судбине Солунског фронта. Постојала је стална опасност да савезници тај фронт дају и без консултовања са Србијом - за који је животно заинтересована - или да га напусте или драстично редуцирају. У мају 1917. године покушана је, ипак, још једна савезничка офанзива

пише: Предраг ПАВЛОВИЋ, војни историчар

Стабилизацијом фронта и преласком на рововски начин ратовања, настала је и криза код ратујућих страна, па и код српске војске. Због вере у брзи успех и повратак у земљу, настао је период непрекидног баљевања на положајима, такође без смене и одмора. Посебно је на морал српске војске утицао начин сахрањивања погинулих или умрлих. Сахрањивање је обављано без сандука, на пуковским гробљима, одмах иза линије фронта. Ситуација је била безнадежна када се има у виду да је линија фронта између непријатеља и гробља. То је још више утицало на борбени морал војске. На морал српске војске утицале су и вести о крвавим зверствима окупатора по угушењу Топличког устанка. Паралелно са стањем у окупираној земљи вођен је познати Солунски процес са организацијом „Уједињење или смрт“ (Црна рука). У овом процесу судско веће осудило је на смрт пуковника Драгутина Димитријевића - Алмса, мајора Љубомира Вуловића и добровољца Рада Малобабича, а више њих је смењено са руководећих и командних положаја у војсци.

Погинули српски војници на Кајмакчалану

изврши другу реорганизацију војске: укинута је трећа армија и сведена на две армије, смањен је број организационих јединица у дивизијама и пуковима, ватрена моћ је повећана увођењем

на више места, која је трајала 12 дана, али без успеха. Српске трупе су у непосредном додиру са непријатељем приступиле уклапању на одстојању 30-150 метара од бугарских ровова.

(наставља се) припремио:

Стеван МАРТИНОВИЋ

Отворена нова телефонска централа у Слатини

Квалитетније везе са свијетом

ЛАКТАШИ, 11. септембра - Данас је у Слатини свечано пуштена у рад нова аутоматска телефонска централа, чиме су мјештани овог другог по важности туристичког мјеста на подручју лакташке општине добили квалитетније телефонске везе са свијетом. Нову телефонску централу пресецањем траке пустили су у рад Невенка Вучковић, директор Радње Јединице Транзитни телеком Бања Лука и Ранко Карапетровић, председник Скупштине општине Лакташи.

Ово је данас значајан дан за Слатину, јер ова нова дигитална централа симболично представља почетак развоја телефонске овог краја. Ово је само примерено решење којим ће се побољшати квалитет телефонских веза постојећих корисника, а већ је у реализацији проширење читава телефонске мреже овог подручја - рекла је Невенка Вучковић.

Потребно је истаћи да је пуштањем нове централе, почетног капацитета 240 прикључних тачака и 30 истовремених веза са транзитном централом у Бањој Луци, омогућено да становници Слатине имају исте квалитетне телефонске везе као грађани било којег другог већег центра.

Д. Д.

Сједница Управног одбора МДП „УНИС“

Конкретан корак ка приватизацији

Очекујемо да ћемо до маја наредне године имати све појединачне конкретне програме и да ће приватизација већ бити у подмаклој фази. Нагласио бих да је сарадња са Републичком дирекцијом за приватизацију одлична, што је за нас веома значајно у реализацији ових активности, истакао Петар Бокић, предсједник

Управног одбора МДП „УНИС“

Проширена сједница Управног одбора МДП „УНИС“, којом је предсједвао у својству предсједника овог органа Петар Бокић, предсједник Народне скупштине Републике Српске, одржана је у петак у Бањој Луци. Поред директора 21 зависног државног предузећа из састава овог пословног система, сједници су присуствовали гости: Ђуро Грбић, помоћник министра енергетике и рударства у Влади РС и Боро Обрадовић, директор Републичке дирекције за приватизацију РС.

Након сједнице Петар Бокић је изјавио да су директори упознали са активностима Управног одбора, те са планом припреме и израде програма за приватизацију државног капитала у зависним предузећима у саставу УНИС-а усвојеним 4. септембра. Бокић је истакао да је овај пословни систем усавајањем поменутог плана прво „матично предузеће“ у РС које је сасвим конкретно приступило спровођењу програма приватизације, у складу са законима које је донијела Народна скупштина РС.

Ми смо данас конкретно приступили овим активностима и дали упутства директорима предузећа - каже Бокић. Чули смо и њихова мишљења о свему томе. Надамо се да ћемо обезбједити услове да се процес приватизације у оквиру МДП „УНИС“ проведе у оквиру предвиђених рокова (најкасније двије године). На овај начин дајемо допринос активности које је од изузетног значаја за РС.

Бокић је истакао да сада предстоји израда и усавајање појединачних планова приватизације, које ће свако зависно предузеће израдити појединачно.

Очекујемо да ћемо до маја наредне године имати све појединачне конкретне програме и да ће приватизација већ бити у подмаклој фази.

рада и резултати рада били мјерило вриједности сваког колектива и појединца.

Држава у процесу приватизације има посебан интерес и зато ће урадити све да је проведе што брже и ефикасније, без обзира на крајњи рок од двије године. Предузећа која не буду поштовала рок престаје са радом. Грбић је нагласио да и Светска банка тражи да се гарантује рок приватизације, како би уложила средства у предузеће у РС.

Са проширене сједнице Управног одбора МДП „УНИС“

(снимка: Р. ОСТОЈИЋ)

наду да ће читав овај посао бити обављан у законским роковима.

Ђуро Грбић је нагласио да „одаје признање МДП „УНИС“, на челу са Петром Бокићем и др Бранком Давидовићем, директором овог предузећа, „за акурно обављен посао“. Према његовим ријечима држава приватизацијом сама себе разблажује, јер жели да буде модерна и ефикасна, да створи услове у предузећима како би

Бранко Давидовић, директор МДП „УНИС“, каже да не може рачунати на страни капитал док се не објави власничка трансференција. „За нас је овај процес бити или не бити“, рекао је Давидовић и поменуо да ће зависно предузеће бити вјероватно организована као „мјешовита предузећа“ у којима ће приватни капитал (у односу на државни) бити већински.

М. ДИЗДАР

Сједница Управног одбора Електропривреде Републике Српске

Стратегија за нови вијек

Уз програм изградње електрана, који је предложен у периоду до 2020. године, учешће произвођаче хидроелектрана у просјечним хидролошким условима износиће 55 до 73 одсто, а термоелектрана 27 до 45 одсто • Стратегија развоја енергетике ће послужити усавајања на сједници Управног одбора или на приједлогу Скупштине и Влади Републике Српске

Студија под називом „Стратегија развоја енергетике Републике Српске у периоду од 1995. до 2020. године са освртом на континуитет у даљој будућности“, била је предмет расправе на сједници Управног одбора Електропривреде РС, одржаној у петак у Бањој Луци. Сједница је одржана у проширеном саставу, а у њеном раду учествовала висока делегација Владе РС, коју су чинили потпредсједник Владе и министар за индустрију и технологију Ђуро Бањац, министар енергетике и рударства Владимир Докић, министар финансија Новак Кондић, представници Електропривреде Републике Српске и генерални директор овог предузећа, Слободан Мрдић, Боро Бокић, генерални директор рудника и термоелектране „Угљевик“, представници „Енергопроект“, који је радио пројекат, представници института и универзитета, као и други еминентни учесници. Сједницом је предсједвао Рајко Букојић, предсједник Управног одбора Елек-

тривреде Републике Српске, што подразумева изградњу нових електрана по сљедећим редослиједи:

Термоелектрана „Топлана“ Бања Лука, која би ушла у погон 2004. године, хидроелектрана „Бук Бијела“ са хидроелектраном у Србину у погону 2008., хидроелектрана „Крупа“ и хидроелектрана „Бања Лука“ у погону од 2010. године, хидроелектрана „Дабар“ са увећањем дабарских вода, у погону 2011. године, ТЕ „Угљевик 2“ у погону 2012. године, ТЕ „Гашко 2“ у погону 2019. године.

Уз програм изградње електрана, који је предложен у периоду до 2020. године, учешће произвођаче хидроелектрана у просјечним хидролошким условима износиће 55 до 73 одсто, а термоелектрана 27 до 45 одсто. Електропривреда Републике Српске ће и у периоду послје 2000. године, под одређеним условима, располагати потенцијалним вишковицама електричне енергије. Они ће износити једну милијарду киловат-часова у периоду до

ТЕ „Топлана“ Бања Лука

Према коначној ревизији студије „Стратегије развоја и енергетике РС од 1995. до 2020. године са освртом на континуитет у даљој будућности“, предвиђено је да се новозаградња ТЕ „Топлана“ у Бањој Луци нађе у погону 2004. године. Полазећи од критеријума недостатка електроенергетских извора на једном подручју, а у Крајини је сва произвођача наследила на Хидроелектрану „Бочач“ ова инвестиција је најважнија за западно-крајински регион.

ТЕ „Топлана“ ће користити угљак из Станара, који је јединствен у Европи по веома ниском проценту сагоривог сумпора.

Процент сагоривог сумпора станарског угља износи 0,06 што овај угљак са еколошке стране чини веома примамљивим. Побољшање прилика у снабдијевању електричном енергијом из властитих извора на западнокрајинском подручју доприније грађама Хидроелектрана на Врбасу - „Крупа“ и „Бања Лука“.

тропривреде Републике Српске, који је у уводном излагању нагласио значајног оваког пројекта за Републику Српску.

Република Српска има велико богатство, а то је обиле неискоришћене хидро и термо потенцијала. Стратегија развоја Електропривреде РС може се посматрати у два периода. Један је период од 2000.-те године, а други обухвата вријеме од 2000. до 2020. године. Према процјенама потрошње, рачуна се да би прва нова електрана требало да уђе у погон тек 2004. године.

Развој енергетике до 2020. године, према прогнозама потрошње, може се посматрати у три сценарија. Један од тих сценарија, према коначној ревизији стратегије развоја енергетике Ре-

2010. године, а скоро двије милијарде киловат-часова годишње послје 2011. године.

Студију развоја енергетике Републике Српске у периоду од 1995. до 2020. године радио је „Енергопроект Ентел“, реинжињеринг фирма за израду пројеката из Београда. Студија је током протеклог периода имала неколико ревизија зато што се нису могла усагласити мишљења око утврђивања приоритета у грађама нових електрана. Послје неколико ревизија, како су се сложили учесници сједнице Управног одбора Електропривреде РС, коначно је усаглашен став и донесена усвојена коначна верзија овог за будућност Републике Српске најзначајнијег пројекта. Енергетика јесте један од главних економских ослонаца једне државе, те од њеног развоја зависи општи просперитет. Улагања у ову област изузетно су значајна, а стратегија развоја енергетике ће послужити усавајања на сједници Управног одбора или на приједлогу Скупштине и Влади Републике Српске.

Министар енергетике и рударства, Владимир Докић објавио је да је Влада РС и Министарство енергетике и рударства потписало Меморандум са фирмима „Барад“ и „АББ“ који се односи на пројекат грађама Хидроелектране „Бук Бијела“, једне од најважнијих и економски најпрофитабилнијих инвестиција у Републици Српској.

М. МИЛУНОВИЋ

На подручју бањолучке регије

стигао први контингент симентакки

ГРАДИШКА, 11. септембра - Данас је преко граничног прелаза у Градишци почела реализација друге фазе програма увоза стенох јуница у Републику Српску које финансира Европска унија. Програмом је предвиђено да се увезе око 3500 стенох јуница симентакки расе. Прва фаза овога програма, према ријечима Менада Кесића, замени-

ка министра пољопривреде, шумарства и водопривреде, у Влади РС реализовано је на подручју Брчког, односно Посавине.

На то подручје увезено је 980 јуница, а на подручје општине Бања Лука, Градишка, Лакташи, Србац, Челинац, Кнежево и Пријавор овога и наредних мјесеци увешће се 2.454 стенох јунице. Први контингент од 33 грпа стигао је данас из Њемачке и смјештен је у штале ПИК-а „Младен Стојановић“ у Александровцу. Сутра ће бити увезено још стотину јуница које се већ налазе пред границом на територији Хрватске, а наредних дана увоз се наставља све до коначне реализације програма.

Европска унија је у оквиру програма ФАР донирала расне јунице нашој републици, али под условом

да се додијеле на кредит избјегличким породицама и појединим домаћинским домаћинствима. Средства која се буду враћала или ће у посебан фонд и поново додијелити другим земљорадницима. Цијена једне јунице, која се сада увози, износи 1.650 њемачких марака - рекао нам је данас Гојко Мирјанић, помоћник министра за пољопривреду, шумарство и водопривреду у Влади РС и нагласио да је рок отплате пет година уз грејс период од годину дана и годишње камате од два одсто. Увозом јуница, чије здравствено стање контролише ветеринарски завод „Др Васо Бутозан“ из Бање Луке, знатно ће се опоравити ласински састав говеда у широкој бањолучкој и посавској регији.

Г. Ш.

Министарство информација РС

Отворена царинска испостава у Дервенти

У петак је у Дервенти отворена царинска испостава, која ће бити у функцији привреде поменутог општине и регије, у циљу бржег и ефикаснијег рада ради протока робе и људи, као и вишег степена приближавања институција привреде.

Отварању царинске ис-

поставе у Дервенти поред великог броја привредника те регије присуствовали су и представници међународне заједнице.

Републичка Управа царина Републике Српске за отварање испоставе инвестирала је 250.000 њемачких марака.

Свечано отварање царин-

ске испоставе у Дервенти обавио је директор Дирекције робних резерви Републике Српске Мирко Ножица, а о значају отварања испоставе у Дервенти говорио је Управник Царинарнице из Добоја Драго Љубчић, каже се на крају саопштења а за јавност Министарства информација РС.

Модрича За Копривну 240 телефона

ДОБОЈ, 11. септембра (Танјуг) - Село Копривна код Модриче добило је 240 телефонских бројева, у чије су увођење „Телеком Републике Српске“, општина Модрича и мјештани Копривне, уложили око пола милиона марака.

Предсједник одбора за увођење телефона, Раде Цијановић каже да су ратним војним инвалидима из Копривне телефони уводени бесплатно, што је омогућило општина Модрича.

У Копривни је инсталирана савремена телефонска централа „Пупин-Телеком“, капацитета 10.000 бројева, и подземна телефонска мрежа, дуга више од 40 километара.

Други сајам медицине и козметике „Medico Бања Лука '98“

Пријављено стотину излагача

Други сајам медицине и козметике „Medico Бања Лука '98“ који организује ОДЛП „Глас српски“ одржаће се од 30. септембра до 3. октобра у просторијама Дома солидарности у Бањој Луци. Припреме за ову манифестацију успјешно теку. Своје учешће, до сада, најавило је преко 100 излагача из Републике Српске, Савезне Републике Југославије, Федерације БиХ, Словеније, Њемачке, Аустрије, Белгије и других земаља.

Број заинтересованих предузећа за учешће на овој манифестацији свакодневно се повећава.

Како сазнајемо од Жељка Ивошевића, менаџера сајамских дјелатности у маркетингу „Глас српски“, због недостатка простора организатор сајма, и поред најбоље воље, није у могућности да удовољи свима који би жељели да се представе на овој манифестацији.

У оквиру сајма „Medico Бања Лука '98“, у организацији Министарства здравља Владе Републике Српске, биће организовано више округлих столова о темама: „Реконструкција мреже здравствених установа у Републици Српској“ и „Статички план

развоја здравства у Републици Српској“.

Овогодишњи сајам медицине и козметике „Глас српски“ организује у сарадњи са ИЦН-ом Југославије, који ће у току трајања ове манифестације представити свој производни програм у два наврата.

Медицинске електронике из Бање Луке, која је генерални спонзор сајма „Medico Бања Лука '98“, на овој манифестацији, представити се отварање расе плакат центра у Бањој Луци.

Н. С.

Санација водоводне мреже у Добоју

Више воде од средине септембра

Санацијом водоводне мреже треба да се обезбиди боље снабдијевање водом, или другим ријечима, да се смање губици у транспорту воде до потрошача

ДОБОЈ, 11. септембра - У првих шест мјесеци ове године извршене су 343 бактериолошке и 344 хемијске анализе воде, на основу којих је утврђено да грађани Добоја пију добру и здраву воду. Добојлије су због тога задовољни, али невоља је у томе што овога љета ријетко могу да је заграбе, јер су заведене редукције, тако да воде више нема него што је има.

Разлог за драстичну редукцију је, како кажу у овдашњем Водоводу, изузетно неповољна хидролошка ситуација, а и губици воде у мрежи су велики. Што се тиче хидролош-

ког стања оно ће се с јесењим кишама вјероватно поправити, а за овај други недостатак брину се у Водоводу.

До сада смо извршили санацију дијела водоводне мреже уз помоћ иностраних донатора - каже Милорад Бјелогрић, директор К.П. Водовод. Укупна вриједност извршених радова износи 1.041.300 њемачких марака. Међународне организације су уложили 645.000 а трошкови Водовода су 396.300 њемачких марака. Учинак извршених радова је такав да су губици у првих шест мјесеци ове године износили 51, а у истом

периоду прије двије године 67 одсто. Међутим, целокупан ефекат реализације пројекта моћи ће се сагледати након завршетка преосталих радова. Према ријечима Бјелогрића, треба да се обави још једна фаза која се односи на санацију 136 прикључака од поцинчаних цијеви и замјене пумпе у пет бунара и материјал за 42 прикључка. Инвестицију у висини од 290.000 њемачких мара-

ка одобрила је влада Финске, а радови треба да буду окончани средином овог мјесеца.

Санацијом водоводне мреже треба да се обезбиди боље снабдијевање водом, или другим ријечима, да се смање губици у транспорту воде до потрошача.

Хоће ли Добојлије и послје овог захвата имати више воде, остаје да се види.

Сл. П.

На црном девизном тржишту у Дервенти

КМ губи вриједност у односу на ДМ

Дервента

ДЕРВЕНТА, 11. септембра - Конвертибилна марка постала је још једна новчаница дилерских мешетарења. Тако се у Дервенти, на црном тржишту новчаних трансакција, однос њемачке и конвертибилне марке креће 1:1,2, па и 1:3.

Шверцери девизама, а сада и конвертибилном марком, у Дервенти тврде да има доста заинтересованих за замјену нових конвертибилних новчаница за њемачку марку, јер како кажу, нико не воли да држи нову новчаницу у велим износивама у својим личним буџетима.

Провизија коју узимају у процесима ове незаконите размјене, како тврде сами дилери, није препрека и новчанице се врло лако мијењају.

Курс њемачке марке, на црном девизном тржишту, у Дервенти, је стабилизован након недавног наглог раста вриједности марке на овом тржишту новца. Једна њемачка марка сада вриједи 6,6 или 6,7 динара.

Замјена осталих девизних новчаница није актуелна, а само ријетки траже, или нуде, замјену неке од валута сусједних држава. Основни оптицајни новац на црном тржишту и даље остаје њемачка марка, сматрају дилери.

Упркос, дакле, изједначеној номиналној и стварној вриједности њемачке и конвертибилне марке повјерење у стабилност ДМ је веће.

Биће потребно више времена да грађани стекну повјерење у вриједност новог средства плаћања - конвертибилне марке.

Т.Т.Д.

Текстилни комбинат „Билећанка“

Недостатак кредитних средстава

ТРЕБИЊЕ, 11. септембра - У Текстилном комбинату „Билећанка“, у Билећи, чине максималне напоре на оживљавању производње и пласману својих производа, јер је степен успјешности капацитета сада око 40 одсто. Ово предузеће тренутно запошљава 1.300 радника, који настоје да наставе 35 година дугу традицију успјешног пословања билећких текстилаца. Поред богатог производног програма кућног текстила, текстили из овог херцеговачког града, једини у РС и Југославији, производе и маркизет-завјесе.

Према ријечима Новице Дућине, комерцијалног ди-

ректора „Билећанке“, највећи проблем представља увозна зависност, јер недостају кредитна средства за увоз сировина и репроматеријала. Поред тога производња текстила представља дуг производни ланац и не може сама себе финансијирати. Због тога руководство „Билећанке“ настоји да обезбиди повољне кредитне aranжмане, што би уз савремене производне линије, квалитет робе (потврђен знаком „аулмарк“ квалитета) и кадровски потенцијал фирме, омогућило успјешније пословање билећких текстилаца.

М.Б.

Министар Павић симболично отворио саобраћај на прузи Добој - Тузла - Зворник

Пругом у Србију и Европу

ДОБОЈ, 11. септембра (Бета) - Жељезнице Републике Српске одлуче су укључене у жељезнички саобраћај Србије и Европе - изјавио је у Зворнику министар саобраћаја и веза РС Марко Павић, послје симболичног отварања саобраћаја на прузи Добој - Тузла - Зворник.

Павић је оцијенио да су Жељезнице РС предузећима из РС створиле чврсту и квалитетну везу са Србијом и Европом, која омогућава већи извоз и увоз робе, што је био услов оживљавања привредне производње у РС, преноси Српа.

Према његовим ријечима, Жељезнице РС очекују помоћ СФОР-а и међународне заједнице у изградњи инфраструктуре, пошто су заинтересоване за брзи опоравак жељезнице у БиХ.

Генерални директор Жељезница РС Маринко Биљановић истакао је да су све пруге РС узеване и отворене за квалитетан саобраћај, који ће створити основу привредног просперитета и РС и њеног окружења.

Биљановић се захвалио јединицама СФОР-а које су омогућиле да се код Каракаја расчисти и учврсти клизиште, како би пруга била безбједна за саобраћај.

Начелник Штаба инжењерских јединица СФОР-а, канадски потпуковник Џон Лесперанс најавио је да СФОР намјерава да помогне обнову и развој жељезнице у БиХ како би се створили стандарди за квалитетно укључење у европски саобраћај.

Композиција воза од једног путничког и 20 теретних вагона у касним поподневним сатима вратила се у Добој.

До комплетирања сигнализације и стварања безбједносних услова, пругом ће, за сада, саобраћати искључиво теретни возови.

Заједнички састанак радника СЈБ и шумара на Лопарама Како спријечити пустошење шума?

ЛОПАРЕ, 11. септембра - На недавно одржаном састанку представника Станице јавне безбједности и Шумског газдинства „Мајевица“ Лопаре разговарано је о активностима на сузбијању бесправних сјеча шума на подручју Мајевице, које већ дуже вријеме врше појединци и групе шумокрадица. Том приликом заједнички је констатовано да се врши незапамћен злочин према шумама, а томе су изложене посебно напуштене шуме. Представници СЈБ, у Лопарама, исказали су пуно разумјевање за овај проблем шумског газдинства, као управљача државних, приватних и напуштених шума и обећали да ће у оквиру својих овлашћења пружити пуно подршку спречавању ове појаве. Договорене су заједничке патроле припадника Станице јавне безбједности Лопаре и шумара и предузимања оштрих законских мјера према извршиоцима кривичних дјела крађе и пустошења шума.

Највеће шумске штете евидентирани су на подручју Кораја, где су смјештене избојнице, а има неколико стотина хектара напуштене шуме. Ништа мање штете нису ни на другим подручјима. Директор Шумског газдинства „Мајевица“ Лопаре упозорио је да се крађа дрвених сортиманата, који се продају по веома ниским цијенама, организује понекад и уз употребу оружја, а да су чувари шума, до сада, имали низ непријатности.

П.М.

— За дјецу предшколског узраста у Брчком

Брчко

Почела да ради дјечија играоница

БРЧКО, 11. септембра - У Трећој основној школи у Брчком јуче је свечано отворена дјечија играоница у којој ће боравити дјеца предшколског узраста.

Просторије играонице, у којима ће малишани узраста између пет и шест година стицати потребна предшколска знања, пресецањем врце у присуству многобројних гостију, представника општинске власти и канцеларије супервизора отворила је Габријела Купер, референт за људска права при канцеларији ОХР-а.

Средства за опремање играонице обезбедила је хуманитарна организација „Заштитимо дјецу“, која ће издвајати и потребна средства за

васпитаче који ће, како је предвиђено, боравити са дјецом неколико часова дневно.

Према ријечима Бошка Новаковића, директора Треће основне школе у почетку је планирано да играоница има двије групе с укупно 42 дјеце, а ако се укаже потреба и буде заинтересованих кандидата школа има простора за још двије групе.

Како нам је рекао директор Новаковић, дјеца која су прошле године сачињавала огледну групу у дјечијој играоници, на тестовима за упис у школу показала су далеко веће знање од друге дјеце.

М. Б.

Локална изборна комисија Рибник

Све спремно за гласање

РИБНИК, 11. септембра - У општини Рибник све је спремно за почетак избора. Локална изборна комисија обавила је не-

опходне припреме, а гласање може да почне у суботу у 7 сати, када се отварају биралишта.

На девет бирачких мјеста,

од којих су четири стална и пет мобилних, према привременим бирачким списковима, с обзиром на то да коначни нису још достављени, регистровано је 5.714 грађана са правом гласања у овој општини.

На бирачко мјесто своје грађанско право и обавезу моћи ће да обаве и бирачи у одсуству, у мјесту Забљење они из Федерације БиХ, а на Чађавици и гласачи који су се одлучили да у те дане дођу из иностранства како би обавили гласање.

У Локалној изборној комисији очекују добар одзив грађана.

Ж. Б.

На Првом међународном фестивалу пива
„Септембар фест '98“

Избор за најљепшу дјевојку

Избор за најљепшу дјевојку „Септембар феста '98“ планиран је за вечерас у 20 часова. По ријечима директора „Голден Метроа“, организатора Првог међународног фестивала пива Радомира Предојевића, уједно и директора ове привредне манифестације, мис фестивала, добиће награду у износу од хиљаду њемачких марака.

Да подсетимо, Први међународни фестивал пива званично је отворен деветог септембра. Под покровитељством Владе Републике Српске одржава се на бањолучкој терџави Кастел. Треба рећи и то да је терџава Кастел, која се први пут користи у сајамске сврхе, последњих дана добила потпуно нови сјај. Наиме, организатор је прије почетка „Септембар феста“ очистио све зидове око терџаве који су годинема били препуштени забору.

За ову прилику израђени су занимљиви, једнообразни штандови које су излагачи декориса-

ли сходно производима које представљају.

Први међународни сајам пива, који ће трајати до 13. овог мјесеца, за када је заказано свечано затварање, окупио је бројне произвођаче пива из земља западне Европе, као и за произвођаче пиварске опреме и слада из СР Југославије.

Поред Бањалучке пиваре, која ове године слави 125 година постојања, на „Септембар фесту '98“ су учествовали „Хенинген“ и „Бекс“ из Њемачке, „Ханекен“ из Холандије, „Гамбринос“ из Чешке, те произвођачи вина, „Хепок“ из Мостара, „Випава“ из Словеније, затим сладарка „Малтинекс“ из Бачке Паланке, произвођач пиварске опреме „Бета“ из Раковиче произвођач ливских затварача „Металопластика“ из Шалца, „Лимес-компани“ из Београда и „Алумика“ из Шипова. На Првом међународном фестивалу пива учествују и произвођачи сокова: „Витаминка“ из Бање Луке, „Со-са-сола“ из Аустрије, ПП „Вит-сола“ из Чачка као и Туристички савез Бања Лука, „Наш дом“ и „Јадранка“, такође из Бање Луке. Ту су и ресторани „Синђелић“ из Лесковца и посластичарница „Фонтана“ из Бање Луке.

Г. С.

Програм расељавања прихватних центара у Републици Српској

Ничу нови кровови

Увелико су у току радови на изградњи стамбених јединица на подручју Пала, Гацка, Невесиња, Вишеграда, Котор Вароша и Сокоца, а ускоро ће градилишта оживјети и на подручју Братунца, Зворника, Чајничка, Дервенте...

Програм Владе Републике Српске, односно Министарства за изјубега и расељена лица, који се односи на расељавање прихватних центара, а које је на свом јунском засједану, уз одређене закључке, верификовала Народна скупштина Републике Српске, почео је увелико да се реализује на подручју већег броја општина гдје се још увијек у тзв. колективном смјештају налази велики број изјубеглих и расељених лица. Потврду о томе добили смо у петак у Републичкој дирекцији за обнову и изградњу Републике Српске, којој је, практично, повјерена конкретна реализација, у ствари вођење послова око набавке грађевинског материјала, уговарања радова и контроле.

Поменути програм расељавања прихватних центара, како нас је у петак обавијестио Стево Кнежевић, вршилац дужности директора Републичке дирекције за обнову и изградњу, обухваћене су 22 општине у Републици Српској. За рјешавање питања трајног смјештаја породица, које се налазе у прихватним центрима, Влада РС је одобрила 41.784.540 њемачких марака, а уз то предвиђене су и 2.175.272 њемачке марке за дје-

лимичну реконструкцију објеката и прихватних центара и њихово претварање у центре за лица без старања.

До сада су потписани уговори и почела је изградња стамбених јединица у вриједности од 5.789.894 њемачких марака - каже Кнежевић и додаје да се то односи на 115 стамбених јединица на подручју општине Пале, шест станова у Невесињу, пет у Котор Варошу, 60 у Гацку, 34 у Невесињу, седам у Сокоцу и чак 380 стамбених јединица на подручју општине Вишеград. Истовремено, све је спремно за уговарање и почетак радова на још 87 стамбених јединица на подручју Братунца, Зворника, Чајничка и Дервенте, а највише за мјесец дана биће спремна документација и обављене друге припреме за почетак радова и у неким другим општинама Републике Српске рекао је за „Глас српски“ вршилац дужности

директора Републичке дирекције за обнову и изградњу РС.

Он је потврдио да се у појединим мјестима већ приводе крају радови на стамбеним објектима и у вези с тим нагласио да ће, примјера ради, у Љубињу за мјесец дана бити усљено 14, а на подручју Вишеграда 19 новоизграђених станова за породице које се налазе у прихватним центрима. У сваком случају, како нам је рекао Кнежевић, до зиме и до краја ове године биће усљено знатно више станова, а активности ће бити настављене и током наредне године када ће коначно требало да буде ријешено питање расељавања прихватних центара.

На крају и податак да су на послу изградње стамбених јединица и објеката ангажована углавном локална грађевинска предузећа.

М.Ш.

Јун Робертс, портпарол ИПТФ-а

Изборе надзире 489 припадника ИПТФ-а

Изборе у БиХ надзире 489 припадника међународних полицијских снага, који ће бити присутни на гласачким мјестима, мјестима за преброявање гласова и мељентитетским линијама разграничена. Ово је у петак у Бањој Луци изјавио Јун Робертс, портпарол ИПТФ-а за регију Бања Лука и Бихаћ, на редовној конференцији за новинаре.

Добили смо планове сигурности од свих полицијских станица у регији Бања Лука и Бихаћ и стекао се утисак да је полиција много кооперативнија него прије. Она је добро обавила посао надгледајући политичке митинге и надамо се да ће и избори proteћи без проблема-истакао је Робертс и додао да је на локалној полицији велики посао да обезбеди сигурност гласача, а нарочито за сигурно одвијање саобраћаја преко мељентитетских линија.

На новинарско питање зашто у Дравару није формирана мул-

титетичка полиција, Робертс је рекао да је један од разлога што још увијек постоји забринутост за сигурност Срба који би били укључени у њу.

Други разлог, наставио је портпарол ИПТФ-а, јест што градоначелник Драва Миле Марчета захтијева да се у муљентитетску полицију укључи већи број Срба, што се вјероватно неће десити, сматра Робертс.

У првој фази формирања муљентитетске полиције 11 Срба је требало да почне с радом. До краја љета се још 20 до 30 требало запослити, а до краја године требало их је бити укупно 69-нагласио је Робертс, напомињући да је ово проблем који се мора ријешити с властима Кантона 10 ФБиХ, али није рекао шта ће конкретно предузети мељунатрна заједница по овом питању.

М.Ш.

Шеф ОЕБС-а у Брчком Едвард Цозеф

Отворена 22 бирачка мјеста

БРЧКО, 11. септембра - Едвард Цозеф, шеф канцеларије ОЕБС-а у Брчком, на данашњој конференцији за штампу позвао је све бираче из овог града да на вријеме изађу на бирачка мјеста како би се изјубегле гужве.

Бирачи треба да изађу не на било које већ на оно бирачко мјесто гдје су регистровани и гдје се налазе на бирачком списку.

Он је објаснио да ће бирачка мјеста бити отворена у суботу од 7 до 19, а у недељу од 7 до 16 часова.

Сви они који се у недељу у вријеме затварања бирачких мјеста нађу у реду за гласање моћи ће да обаве своју грађанску дужност.

Цозеф је истакао да ће на подручју Брчког бити отворена 22 бирачка мјеста на којима ће по процјенама ОЕБС-а гласати око 25.000 регистрованих бирача (у шта се не убрајају гласачи у иностранству).

Процјене су да би на бирачко мјесто Брод, које се налази у зони сепарације на територији РС, требало да дође и лично гласача 4.000 до 4.500 муљимана из Федерације БиХ.

Према Цозефовим ријечима, не очекује се долазак већег броја гласача из Југославије и Хрватске који ће гласати у Брчком.

Цозеф је нагласио да су процјене ОЕБС-а да не би требало да буде проблема за два дана избора. Он је објаснио да ће гласачке кућије у ноћи између суботе и недеље, у присуству по једног представника свих политичких странака, бити запечаћене од стране мељунатрног супервизора и пренетиће у сједишту ОЕБС-а у Брчком.

Према његовој информацији, избор ће надгледати 58 мељунатрних супервизора који су већ стигли у град.

М. Б.

НАШ ГОСТ

Милан Ненадић, књижевник

Верујем у песнике несрећнике

Знам, тачно секунд кад сам био песник • Сваки човек рођењем има свој жиг, „Суви печат“ је моја шетња кроз људе и кроз време
• Завичај је адреса, има или нема, постојиш или не постојиш, ја никад нисам залуг постојао • Награда је стимулативна сметња

Милана Ненадића, истакнутог српског песника, срели смо у Сремским Карловцима на пјесничкој манифестацији Бранково коло гдје смо разговарали о његовој најновијој пјесничкој збирци „Суви печат“, као и о његовом досадашњем књижевном стваралаштву, књижевности уопште.

• Пјесник и вријеме. Може ли пјесник бити равнодушан према времену у коме живи или он својом поезијом обиљежава вријеме?

- По логици ствари има секунд који се зове мој живот. Ја бих био тотално глуп ако бих баш тај секунд промашио. Ја не могу о времену да мислим, осим као о времену које ми је дато. Моја замисао је веома проста, да не кажем припроста. Ја немам право на било чије време осим на оно моје, које ми је дакле дато. Ако се у том детаљу, у тој секунди препознам, то значи да нисам залуг губио време.

Ја морам своју секунду, као и свако на овом свету да пронађем. Не могу ја живети уместо мог деде кнеза или другог деде. Мени је бог дао моје време. Ја друго време немам. Тако је некако и са поезијом. Ја морам, као што снег у децембру мора. Моје време је искључиво моје.

• Ваша збирка пјесама „Суви печат“ која је недавно објављена у „Гласу српском“ јесте слика таквог односа према времену у коме је и настајала?

Књига „Суви печат“ је настајала дуго времена. Реч је о томе да сам ја годинама бележио, писао, објављивао, нешто ме је коштало мање, а нешто више. У суштини, у секунди, кад су људи из „Гласа српског“ рекли да ће бити објављена у едицији „Ауторов избор“ онда сам ја неке ствари избегао, а на неким се озбиљно зауставио.

Бирао сам из једно седам мојих досадашњих књига и знам све детаље. Знам, тачно секунд, кад сам био песник. Можда тај секунд није резултовао песму, али неки секунд којих се уопште не сећам можда су резултовали бољом песмом. Али се тачно сећам секунде када сам био песник.

• Како је аутору да направи избор пјесама из седам претходних књига?

- Ја нисам за „Суви печат“ бирао оне пјесме које су боље или најбоље

него сам бирао моје некакве личне секунде. Е сад, шта је то испало тако највећи кривац сам изгледа ја. Јер далеко од тога да нећу рећи нешто грешно, а криво се тиче сваког који пише. Ја сам у сваку од тих пјесама у „Сувом печату“ савршено заљубљен. Оне су моје.

• Појасните нам симболику наслова „Суви печат“?

- Питање је једноставно, а одговор тежак. Ја сам одувек говорио и стално то понављам да човек већ рођењем има свој жиг. Суви печат је некаква шетња моја кроз људе и кроз време. Мислим да је то и најбоље објашњење наслова. „Суви печат“ је у суштини покушао да се каквог таквог трага у себи остави. Моја замисао није да будем бесмртан, али и даље сматрам да би било сјајно да мало заскочим смрт. Дакле, морам оставити мој печат.

оде у свој завичај, али га носите у свом срцу и у поезији?

- Видите ја сам рођен у Босанском Грахову, у Принциповом селу. Мој син који има седам година, и иде у други разред основне школе, кад је чуо за избјеглишта и чуда, питао ме је: „Бале, да ти ниси избеглица?“ Кћерка је видела село у којем сам рођен. Мој син не верује да ће га видети. Али ја и даље мислим да је човек без порекла најмање заслужан да живи. Он нема завичај и село, нема чим да се поноси.

Моји јесу убили цара, али ови овде нису сачували краља. Мислим, да ће у једној секунди мој син становати у мојој кући у Грахову. Ми ћемо то како тако криво вратити. Ја не губим наду да ће Хрват направити свој дом на кућном прагу Гаврила Принципа. Ја чак умисљам о њиховој савести кад наши нису имали савести.

тешко тражили прибежиште у књижи?

- Нисам тражио прибежиште у књижи. Ја сам рођењем адресован. Криво сам плаћао моју слободу. Да сам пружио руку Ђури Пуцару, могао сам бити министар у пензији. Али, не!

• Недавно сте овјенчани Ћопићевом наградом. Добитник сте бројних књижевних награда. Шта за вас оне значе?

- Увек сам говорио да је награда стимулативна сметња, јер у суштини нема ниједне књиге моје која није добила награду, било у Сарајеву, било у Београду, било овде у Новом Саду. Чак и оно што сам пробао да препознам добијало је међународне награде. Дакле, оно чега се такмем, ваљда се позлати. То је доказ да ја не ваљам, осим што се изузетно концентришем. Видите, не рачунам Змајеву награду коју сам добио иза Матије Бећковића, не рачунам Ракићеву коју сам добио пре 20 година, не рачунам Дучићеву. Постоје разлози који су савршено лични.

Да сам, не дај боже, био политичка личност, никад ниједна од тих награда не би ме снашла, али јесте. Цака је у томе што ја припадам само мени, мом писаћем столу и мојим ликовима, ако су могући. Ни у једној секунди да сам био идеолошки обележен нијенда та награда не би била песничка, него би је звали политичка. Једини сам човек у овој држави који има 30 година стажа и никад није примио плату.

• Ви пратите књижевну продукцију у Републици Српској. Да ли осећате неки свеж пјеснички глас?

- Мени стижу извесни рукописи и на рецензије. Ја знам шта се догађа, знам да постоје пера која су стравична. Ја ни у једној секунди не верујем у поезију, која је скопчана са такзваном идеолошким престижом. Ја верујем у песнике несрећнике. Бољи су они који сумњају од оних који вјерују. Ја нећу бројати имена. Никад у поезији није вредело оно што се зове пјенкото, што ће рећи добро котира.

Неда СИМИЋ

Милан Ненадић

Суви печат

ГЛАС српски

Свој печат је свету, такав какав јесам оставити морам. Цена није важна. Лажу песници који кажу да им није стало до тога. Сваки вапи за својим сувим, печатом.

У вашој поезији има много завичајног.

• Завичајни језик расплићете стиховима. Нажалост, ви не можете да

Хоћу још нешто да вам кажем. Завичај је адреса. Има или нема. Постојиш или не постојиш. Ја никад нисам залуг постојао. Ја сам Милан Ненадић из Принциповог села.

• Чини се да је књига ваш завичај, завичај мисли, завичај осећања.

Јесте ли онда када вам је било

Нероди

Избушен сетом, стојим на раскршћу,
Њушим мемулу града као влагу шуме,
Брже хаатам ваздух, носнице ми дршћу,
Али срце ћути. Срце не разуме.

Срећа што заборав нема такве снаге
Да уништи слику, мирис мога села,
Да покопа љубав за Нероде драге
И за шаку тоглог, очевог пепела.

Шта би са мном било да, у овом трену,
Не могу да кажем: добро је - постојим
Усред успомене, љубим снагу њену!
А ти, смрти, хајде. На биљези стојим.

Западна обала и појас Газе

Страх од палестинске одмазде

Припадници Хамаса, који су били у врху листе „најтраженијих терориста“ у Израелу, убијени су ноћас, у сукобу са израелском војском, недалеко од града Хеброна, на Западној обали. Радио Израел је саопштио да су убијена браћа Имад и Адел Авадала припадала војном крилу Хамаса, одговорном за погубиљу више десетина Израелаца

ТЕЛ АВИВ, 11. септембра (Танјуг) - Израелска армија је рано јутрос затворила границе према Западној обали и појасу Газе и подигла ниво приправности у тим областима, у страху од палестинске одмазде за синоћно убиство двојице припадника Хамаса.

Припадници Хамаса, који су били у врху листе „најтраженијих терориста“ у Израелу, убијени су ноћас, у сукобу са израелском војском, недалеко од града Хеброна, на Западној обали.

Радио Израел је саопштио да су убијена браћа Имад и Адел Авадала припадала војном крилу Хамаса, одговорном за погубиљу више десетина Израелаца.

Браћа Авадала су осумњачена за серију самоубилачких-бомбашких напада, а прије свега за двије експлозије прошлог лjeta у Јерусалиму, у којима је живот изгубило безмало 20 људи.

Лидери Хамаса су данас запријетили да ће Израел „скупо платити“ за ноћање убиство.

Знамо да ће Хамас оштро одговорити да освети наше хероје“, изјавио је Махмуд Захар, званичник Хамаса у Гази.

Израелска армија је издала саопштење да се ноћас чула пуцњава и експлозија у близини Хеброна, у подручју под израелском контролом, да су војници примијетили двојицу терориста како се крију у једној кући и убили их. У саопштењу се додаје да су терористи очито припремали терористички напад, јер је крај њихових тијела нађена велика количина оружја.

Палестинска полиција је ухапсила Имада Авадалу почетком ове године, због убиства конструктора бомби Мухејдина Шарифа, које је он

порицао. Имад је прошлог мјесеца побјегао из затвора и сакрио се у граду Рамали, на Западној обали. Адел Авадала је отпуњивао палестинске власти да су убили Шарифа, удруживши снаге са Израелцима.

Прошле ноћи су Палестинци пуцали из аутоматског оружја на један

чиња, у четвртак, изразило наду да ће двије стране пронаћи начин да превазиђу разлике у ставовима.

У досадашњим сусретима Росу су предочени различити погледи на амерички план о предаји 13 процената Западне обале на управу Палестинцима, у замијену за појачане без-

Убијена два припадника Хамаса браћа Имад и Адел Авадала

израелски аутобус недалеко до Наблуса. Повријеђених није било. У аутобусу су били ученици јеврејске религиозне школе. До напада је дошло на путу за јеврејско светилиште Јозефов гроб, у подручју које штити израелска армија.

Војницима у пратњи аутобуса није пошло за руком да ухвате нападаче, иако су одмах организовали потјеру. Претпоставља се да су они побјегли на територију под палестинском контролом.

Ови догађаји су појачали напетост у израелско-палестинским односима, у тренутку када је амерички изасланик Денис Рос започео нову мисију, чији је циљ оживљавање преговора о миру. Рос је, послје одвојених сусрета са израелским премијером и палестинским преговара-

једносно мјере палестинских власти. Споразум о повлачењу требало би да отклони осамнаестомјесечни застој у преговорима између Израела и ПЛО.

Затварање пролаза из појаса Газе и Западне обале, мјера коју Израел уводи због опасности од напада милитантних исламских фундаменталиста, спријечила је да око 60.000 Палестинаца данас дође на посао у Израел.

Војници су рано јутрос на граничном прелазу Ерез спријечили и палестинске посланике да уђу у Израел, иако имају посебне дозволе.

Палестинци осуђују овакве израелске потезе, јер наносе штету њиховој економији и сматрају се неприхватљивом колективном казном.

Реаговања на номинацију Јевгенија Примакова за премијера Русије

Велики уступак Јељцина

У кинеским коментарима се оцењује да је руски председник Борис Јељцин, „номинујући Примакова за премијера, учинио велики уступак, под снажним притиском опозиционе Думе“

ПЕКИНГ, 11. септембра (Танјуг) - Одређивање Јевгенија Примакова за будућег руског премијера најбољи је избор, при садашњим условима политичке, економске и друштвене кризе у Русији, процјењују данас кинески медији.

Кина пажљиво прати збијања у Русији, изражавајући забринутост због политичких и економских превирања и наду да ће Москва наћи пут до опоравка привреде и до политичке стабилности.

У кинеским коментарима се оц-

на два фронта: са владом, и опозиционом Думом, сматра коментатор кинеске агенције Синхуа.

Закључак је кинеских коментатора да именовање Примакова не значи, међутим, и крај Јељцинових размисли да блокада са Думом, је не се „нова неслагања појавити приликом састављања чланова кабинета и расправа о политичким и економским питањима“.

На основу реговања политичких првака, у овдашњим извјештајима се процјењује да ће При-

Подршка Примакову

МОСКВА, 11. септембра (Бета) - Доњи дом руског парламента - Дума потврдио је данас да ће се у послеподневним сатима изјаснити о кандидатури Јевгенија Примакова на мјесто премијера Русије.

Примаков неће иступити пред посланицима са ширим програмом. Он је рекао да „није озбиљно“ иступити са програмом само један дан након што је прихватио понуђену кандидатуру.

Председник Думе Геннадј Селезњов изјавио је да Примакова подржавају сви посланички клубови, изузев Либерално демократске партије.

Ако председник Борис Јељцин данас упути Думи пријед-

лог о кандидатури за председника Централне Банке и то питање ће бити данас размотрано, додао је Селезњов.

Лидер руских комуниста Геннадј Зуганов саопштио је након данашњег састанка Примакова са шефовима посланичких група да Примаков намјерава да члана Комунистичке партије Јурија Масљукова предложи за потпредседника владе за економска питања, а Виктора Гарашиника за председника Централне банке.

Председник Борис Јељцин јавно ће се данас обратити поводом предложене кандидатуре, саопштила је прес-служба председника.

Јељцину је руски председник Борис Јељцин, „номинујући Примакова за премијера, учинио велики уступак, под снажним притиском опозиционе Думе“.

Јељцин није, ни под којим условима, маогао да прихвати кандидатуру комунисте Јурија Масљукова, јер би тада био у сталном сукобу

маков проћи већ у првом кругу гласања у Думи.

Кинески медији шире су пренијели више јучерашњих изјава Примакова, при чему је посебно забиљежено његово противљење ширењу НАТО-а које би, како је рекао, водило „квем поделама у Европи и дестабилизацији међународних односа“.

Експлозија бомбе у Шри Ланци

Погинуло 12 лица

КОЛОМБО, 11. септембра (Танјуг) - Припадници Ослободилачких тигрова Тамилског Илама данас су подметнули бомбу у граду Цафна, у Шри Ланци, у чијој је експлозији погинуло 12 особа, укључујући локалног градоначелника и војног команданта, саопштило је Министарство одбране Шри Ланке, а јављају агенције.

Представник армије је саопштио да се експлозија догодила док је у згради општине тра-

јао састанак којем је присуствовало неколико високих војних и полицијских званичника Шри Ланке.

У саопштењу Министарства одбране истиче се да је истрага показала да су за бомбашки напад одговорни Тамилски тигрови. Они се боре за независност сјеверног и источног дијела Шри Ланке.

Армија Шри Ланке је преузела полуострво Цафну од побуњеника, у октобру 1996. године.

Македонија: Војни полигон Криволак

Почели маневри НАТО-а

СКОПЈЕ, 11. септембра (Танјуг) - На војном полигону Криволак, код Ђевођелије, на југу Македоније, данас је почела мултинационална војна вјежба НАТО и земаља чланица програма „Партнерства за мир“.

У Маневрима, под називом „Најбољи кооперативни захват '98“, учествује 13 земаља НАТО-а и 13 држава чланица „Партнерства за мир“.

Данас је на Криволаци изведене бојеве гађање, у којем су учествовали припадници свих 26 зе-

маља-учесница, а за сутра је заказано свечано отварање вјежбе, на коме ће, како се очекује, говорити и председник Македоније Кирил Глигоров.

Вјежбу ће отворити командант НАТО-а за сјеверозападну Европу, маршал Џон Чешер, а церемонији отварања ће присуствовати и врховни командант НАТО-а за Европу, генерал Весли Кларк.

Сценарио вјежбе - раздвајање двије сукобљене стране, нема никакве везе са ситуацијом у региону

- рекао је на конференцији за штампу у Скопљу учесници отварања генерал Чешер. Он је објаснио да се ради о „замисљеном сукобу двије државе које се споре око одређене територије, при чему има доста извојеглица“ и потребно је успоставити тампон зону између супротстављених армија.

До 19. септембра, докле ће вјежба трајати, биће изведене 22 војне операције, међу којима и налет борбених авиона и хеликоптера и десант америчких морнараца.

Захтјев Ирана упућен Савјету безбједности

Казна за терористе

УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ, 11. септембра (Танјуг) - Иран је у четвртак затражио од Савјета безбједности УН да предузме „жигре и неопходне мјере“ као одговор на убиство иранских дипломата у Авганистану, јавља Ројтерс.

„Хладнокрвно убиство иранских дипломата у Авганистану од стране Талибана представља ратни злочин“, наводи се у писму које је Савјету упутио ирански амбасадор при УН Хадис Неаад - Хосеинијан.

У писму се додаје да овај злочин мора бити осуђен, а одговори ухпашени и изручени Ирану. Од Савјета се, тим поводом, тражи да предузме „жигре и неопходне мјере“, али се не прецизира које.

Авганистански талибански покрет је у четвртак саопштио да су пронађена тијела девет иранских дипломата чији је нестанак изазвао заштравање односа и налетости између двије земаље. Портпарол Талибана Вакил Ахмед саопштио је да

су талибански борци самоиницијативно побили Иранца и да ће одговорни бити ухапшени и кажњени.

Талибански покрет је тиме, по први пут, признао да су ирански држављани побијени још прошлог мјесеца када су Талибани заузели град Мазар-и-Шариф.

Ахмед је саопштио да су талибански борци „убили Иранца самовољно, без ичијег наређења“. Подаци о томе колико је иранских дипломата нестало приликом преузимања Мазар-и-Шарифа се не слажу. Иран тврди да је нестало 11 дипломата и један новинар, док Талибани тврде да је било 10 дипломатских представника.

Односи Турске и Либије

Анкара опозвала амбасадора

АНКАРА, 11. септембра (Танјуг) - Турска је данас опозвала свог амбасадора из Либије у знак протеста што су курдски герилци из Турске учествовали у званичној церемонији, којој је присуствовао Моамер Гадафи, јављају агенције.

У Анкари је саопштено да је Турска уручила протест Либији и да је амбасадор Муфит Оздез позван „ради консултација због тог инцидента“.

Група припадника Радничке партије Курдистана забрањена у Турској, учествовала је у Триполију у паради на свечаности која је организована поводом доласка на власт пуковника Гадафија.

Церемонији су присуствовали лидер Либије и други званичници.

Љетовање
у Италији

Скупо брчкање у мору

РИМ, 11. септембра (Танјуг) - Сунце и море су, откада је човјека, његова неискрпна инспирација и синоними за потпуно уживање и опуштање. На жалост, уз те љетне благодети неизоставно иде и новац, који прецизно изражава цијену љетног уживања са окусом мора.

Према првим, прелиминарним подацима Централног статистичког института, ИНСТАТ, августовско врело сунце сагорело је 11 одсто прихода сваке италијанске породице, односно 4,4 милиона лира поторшила је свака породица која се определила за љетне морске разоноде. Укупно то је 40 милиона лира, или 40 милијарди њемачких марака, а то је за 0,8 одсто више него лани.

Надаље, статистички подаци показују да Италијани све више љетни одмор проводе у августу. Ове године тај проценат је премашио 50,4 одсто у поређењу са 46,9 процената колико је износио 1997. године.

Стручњаци сматрају да је и то један од фактора што је овогодишње брчкање у мору скупље него ланско, из простог разлога јер је шниц сезоне згуснут само у августу, па туристички радници то користе подижући цијене у неоглед.

Тако је ове године само узлаз на плажу уз обавезан сунцобран и лежалку коштао по особи 50.000 лира, или 50 њемачких марака. Да не буде забуне, ријеч

је просјечним највише посјећеним купалиштима на италијанској обали.

Међутим, то није поколебало овдашње љетне фанатике, па је 55 одсто становништва, или 31 милион Италијана, провео одмор на неком мјесту на морској обали, што, према процјени зналаца, утиче на хомогенизацију туризма.

баштине, која узгред речено, чини 80 одсто укупног свјетског културно-умјетничког блага. Иностранци туристи највише уживају у обилажењу градова умјетности: Фиренце, Рима, Сијене, Венеције. Најчешће заобиласе обалу дугу скоро 8.000 километара, или рецимо, од странаца који бораве у Италији само 10 одсто окуси море.

Туристи највише уживају у обилажењу градова умјетности: Венеција

Послије мора 15,8 одсто грађана Италије релаксира се на планинама, 11,7 одсто ужива у обилажењу културно-историјских центара своје земље, док 9,3 одсто проводи вријеме у градовима умјетности.

Истраживања показују да страници опредељујући се за одмор у Италији углавном то чине због њене непроцењиве културне

Као основни разлог најчешће се наводе високе цијене овдашњих љетовалишта и већ споменуте велике гужве на плажама које не дозвољавају да се ужива и у природним љепотама Италије.

Изузетак представљају само ексклузивна мјеста, стедишта размажено-хировитна звијезда шоу-бизниса полут: Каприја, смарагдне обале Сардиније.

Бања Ковиљача

Капацитети попуњени

БАЊА КОВИЉАЧА, 11. септембра (Танјуг-Експ) - У Бањи Ковиљачи борави доста гостију и готово сва мјеста у хотелима су попуњена, а према раније закљученим пословним аранжманима слично ће да буде до краја године, изјавио је Танјугу директор Хотелско-туристичког предузећа „Бања Ковиљача“ Младен Милутиновић.

Милутиновић је објаснио да се капацитети хотела и одмаралишта у којима тренутно борави око 1.100 гостију и даље готово максимално користе док се са око 200 у прошлом мјесецу сада упула смањено број гостију који бораве у приватном смјештају.

Будући да је ХТП раније закључило низ уговора са бројним пословним партнерима претежно из Србије већ сада је сасвим извјесно да ће капацитети хотела и одмаралишта готово у потпуности бити попуњени до краја ове године, а има и изгледа за почетак организованог доласка и

гостију из иностранства, истакао је Милутиновић.

Према Милутиновићу, „досадашњи и резултати који реално предстоје наговјештавају да ће за Бању Ковиљачу ова бити пословно успјешнија него пратх-одних пет година иако су цијене пансионера задржане на љетском нивоу“.

У хотелу „Подриње“ који има три звјездице, целодневни пансион износи 140 динара по особи.

У обновљеном одмаралишту „Гучево“ цијена је 120 динара, уз могућност доплате од 32 динара за комплетан здравствени центар у угледној специјалној болници за рехабилитацију за коју мјесто треба резервисати и два до три мјесеца унапријед, нагласио је Милутиновић.

Он је додао да ХТП „Бања Ковиљача“ својим гостима пружа могућност да угоститељско-туристичке услуге плате у две или три рате зависно од дужине боравка у њеним објектима.

Из Туристичког савеза Бања Лука

Заинтересованост за бањски туризам

Протекла љетна сезона с аспекта Туристичког савеза Бање Луке прошла је веома добро. Према ријечима Тихомира Љубојевића, секретара Туристичког савеза, овогодишња продаја аранжмана за море била је једна од најуспјешнијих од посљедњих неколико година.

Свакако да је ово једна од најуспјешнијих сезона. Можемо бити задовољни с продајом аранжмана али и са одржавањем манифестација у Бањој Луци у чијим организацијама је учествовао наш савез - истиче Љубојевић и додаје да се у Туристичком савезу тренутно обрачунава коначни биланс сезоне.

Што се тиче цијена аранжмана у септембру и октобру Љубојевић истиче да су оне ниже за 20 до 30 одсто од цијена у сезони. Међутим, каже и да се осјећа и све већа заинтересованост за аранжмане у бањским љетовалиштима и одмаралиштима.

Разговарајући са угоститељима на црногорском приморју дошли смо до закључка да су они задовољни посјетом наших суграђана - нагласио је Љубојевић.

М. Ш.

Колико кошта рај на земљи?

„Фазон“ вриједан девет

Гали-пуксуа на најљепшем дијелу италијанске обале

милиона марака

Није више „фазон“ љетовати на неком егзотичном острву, већ једноставно купити га. Острва се све чешће купују драгој особи за ројендан, вјеридбу или сличне поводе. Звучи нејвероватно, али зависно од положаја и степена урбанизације, рајска острва коштају између 180.000 и 30 милиона њемачких марака.

Најпримамљивија острва су на Карибима, Панами, Шкотској, Јужном пацифику, Шведском архипелагу, у источној Канади, Бразилу... Острво усред океана може се изнјемити по цијени нешто мањој од стана или куће.

Рутински годишњи трошкови за одржавање куће, чамца или слично су више од 180.000 ДМ на Кариби-

ма. Све у свему, живот на острву је два пута скупљи од живота на копну.

Уколико се одлучите да изнајмите, на примјер, острво Гали у Италији, дневно ћете морати платити „само“ 18.000 марака, с тим да за ујутру имате девет соба и јахту на располагању, Сви који су „бацили око“ на острво Индиго на Бахамима, разочараће се, јер је продаја за девет милиона марака, а ције, само недељно, одржавање кошта 90.000 ДМ.

Град хотел препуњен туристима

Највише гостију из Русије

СВЕТИ СТЕФАН, 11. септембра (Танјуг) - Као и током главне туристичке сезоне, град хотел „Свети Стефан“ попуњен је и ових дана до посљедњег мјеста. У овом ексклузивном љетовалишту борави 250 туриста, од којих 120 из иностранства. Највише иностраних гостију је из Русије, а овде бораве и туристи из Њемачке, Италије и Словеније. Цијена полупансиона у „Светом Стефану“ је 570 динара по особи, док је цијена апартмана 810 динара за једну особу дневно. Сви капацитети овог града хотела биће попуњени до 25. септембра, а одговорни кажу да ће резултати овогодишње туристичке сезоне бити више него успјешни.

Петровац на мору

Солидна посјета

ПЕТРОВАЦ НА МОРУ, 11. септембра (Танјуг) - Од краја маја па до првог септембра у хотелима у Петровцу, који послују у саставу пословне јединице „Палас“, остварено је 48.550 ноћења или девет одсто више него лани.

Од тога су туристи из иностранства остварили 500 ноћења.

У петровачким хотелима тренутно борави 500 гостију, што се у овом периоду може сматрати солидним посјетом, а велина хотела на овом подручју ће радити до краја септембра.

Полупансион у хотелу „Палас“ сада износи 360 динара по особи, док закуп четворокреветног апартмана у вилма „Олива“ стаје 620 динара.

Поред добре посјете, главну туристичку сезону у хотелима на подручју Петровца карактерише и прилично добра ванпансионска потрошња.

Надлежни у овом приморском граду кажу да ће пословни резултати туристичке привреде бити бољи од прошлогодишњих.

Из „Водовога“

Поремећај у снабдијевању водом

У току прошле седмице у трафо-станици „Бања Лука V“, преко које се струјом напаја извориште у Новоселији, постављен је нови трансформатор.

Пошто су након тога често „искакале“ склопке на трансформатору, што је узроковало поремећаје у снабдијевању водом, позвани су стручњаци да га прегледају.

Прегледом је утврђено да је трафо-технички неисправан,

тако да је он уклоњен и на његово мјесто поново постављен стари трансформатор.

Међутим, у петак ујутро је дошло до квара и на овом трафору тако да је цијелокупно подурчје града остало без воде. Радници „Електрокрајине“ су квар отклонили до 14 часова, након чега су поново покренути погони „Водовода“.

Наредних дана становништво би требало да буде уредно снабдијевао водом осим становника насеља Петрићевац, Паприковац и већег дијела Лауша, који се водом напајају са резервоара „Паприковац 2“ јер се овај резервоар због проблема са електричном енергијом није довољно напунуо водом.

У „Водовод“ се надају да ће се и стање у овој зони за неколико дана потпуно нормализовати.

T.P.

дан - ноћ

Седам саобраћајки

На подручју које покрива Центар јавне безбедности, између четвртка и петка пријављено је шест кривичних дјела. Од тога евидентиране су три крађе и три провалне крађе. По једно кривично дјело забиљежено је у Градишци, Лакташима и Челинку и три у Бањој Луци.

Јавни ред и мир нарушен је три пута. У два случаја радило се о физичком нападу на другога и једном нарочитом дрском понашању. Припадници Центра интервенисали су по једном у Бањој Луци, Градишци и Пријвору.

Што се тиче безбедности саобраћаја, догодило се седам саобраћајки. У четири је причињена материјална штета, а у три саобраћајке троје је лакше повријеђено. У Бањој Луци догодило се пет саобраћајки и по једна у Котор Варошу и Пријвору.

Рођено деветнаест беба

У породилишту Клиничког центра, између четвртка и петка обављено је 19 порођа. Рођено је десет дјечака и девет девојчица.

Једна интервенција

Залопсени у Ватрогасној јединици, између четвртка и петка интервенисали су у једној поплави.

Како смо сазнали од командира сјмене Остоје Вуковића, ватрогасци су интервенисали у 21 час у улици Милоша Обилића 9, гдје је била поплава, припремила Е.К.

Из апотеке „Први мај“

Протезе по потреби пацијената

У апотеци „Први мај“, која ради у саставу Апотекарске установе, могу се навести очне и протезе за дојке.

Очне протезе у ову апотеку доноси протетичар из Београда, који у Бању Луку треба да долази два пута мјесечно. Очне протезе се могу наручити у овој апотеци, како смо сазнали, тек након обављеног прегледа код лекара специјалисте, који ће одредити коју врсту протезе највише одговара пацијенту. Заинтересовани треба да имају потврду Фонда за здравствено осигурање и потврђену књижицу којима доказују да су здравствено осигурани. Ако фонд не одобри новац за ову врсту помагала, плаћа се партиципација, чија висина зависи од врсте про-

тезе. Најнижа партиципација износи 284 динара.

Заинтересовани за набавку очних протеза могу се пријавити у апотеку „Први мај“ у коју протетичар долази 19. септембра.

Осим очних, у овој апотеци се могу навести и протезе за дојке. Уз приложну потврду Фонда да је пацијент осигуран и оверјену здравствену књижицу протезе се добијају бесплатно. У супротном, плаћају се 930 динара.

Љ. А.

Снижење у „Грајс Катерсу“ Од сапуна до упаљача

Посебну пажњу грађана одувијек су привлачила снижења цијена како гардеробе, тако и осталих кућних потраштина. Једно од највећих снижења у граду ових дана је на првом спрату Робне куће „Београд“ у „Грајс Катерсу“.

Поред технике, која је снижена око десет одсто, највише купача привлаче ствари као што су сапуни, упаљачи и сл. чно, чија цијена је снижена и до 70 одсто.

Најпродаванији су пластични упаљачи, који се пуње, а коштају само 30 пфенига. Паковање од четири сапуна могу се купити за двије и по конвертибилне марке, док је пак за косу у амбалажи од 250 милилитара, само једну и по конвертибилну марку.

Осим упаљача, сапуна, пакова за косу и другог производа добро се продаје и селотејл. Шест малих селотејла кошта само једну и по конвертибилну марку, док је исти број великих три конвертибилне марке.

Б. К.

Израда студије о развоју тржишне функције

Дугорочно планирање тезги

Израдом студије, која је у току, о развоју тржишне функције у Бањој Луци, биће дугорочно испланиране и обезбијеђене локације за рејонске тржнице и уједно озвучене постојеће. Највећи проблем представља нова пијаца у Лазаревој која се мора дислоцирати на локацију код Залужана. У овој студији грађка тржница ће и даље остати главна, а на њој ће се продавати прехранбена роба уз уску садржај кућних потраштина и робе широке потрошње. У плану је да се и буљва пијаца пресели на Нову пијацу на којој би се продавало воће и поврће на велико.

Такође ће бити преиспитане локације на којима се налазе постојеће зелене пијаче у Обилићеву, Борнику, Лазаревој, Лаушу, Старчевици и Новој вароши. Уједно ће се утврдити у којим је насељима потребна тржница, како би се постојеће растеретиле.

Предвиђена је и надоградња објекта „Тржнице“ и замена постојећег косим кровом. Предвиђена је изградња паркинг-простора код Техничке школе и подземних и надземних гаража за потребе „Тржнице“, као и наткривање зелене пијаце. На објекту Нове пијаце у Лазаревој створени су услови за градњу 83 продајне јединице од 18 квадрата, биће дугорочно спајања са различитом намјеном (угоштителске, занатске, трговачке услуге, складови простор за пољопривредне произвођаче). Градња ових продајних јединица почеће чим се изведу пројекти инфраструктуре, што ће највероватније бити завршено до краја године, као и лиценца ових продајних мјеста, објаснио је Радослав Грбић, директор „Тржнице“.

Сточна и ауто-пијаца треба да буду дислоциране на осам хактера у Залужанима (у близини приједорске петље), чиме ће знатно бити растерећен саобраћај на Новој пијаци у Лазаревој. Надоградња објекта „Тржнице“, изградња 83 продајне јединице на Новој пијаци и дислокација сточне и ауто-пијаче кошта 22 милиона немачких марака. Према Грбићевим ријечима, „Тржница“ ће инвестирати у ту документацију која кошта 300.000 ДМ, а ускоро ће бити потписан уговор за урбанистичко-техничку документацију. Реализација овог пројекта предвиђена је за пет година, а израда студије за 90 дана.

Д.В.

Роба са истеклим роком трајања

Уништавање на лицу мјеста

Власници појединих продајних објеката, у асортиману робе коју нуде, продају и прехранбене производе са истеклим роком трајања.

Један број власника је раније тражио од инспектора дозволу да такву робу врате произвођачу, а као доказ да је роба враћена, предочавали су потврде, што је неко вријеме толерисано.

Међутим, утврђено је да су неки показивали

прибављене потврде, а у међувремену ту исту робу продали.

Зато су санитарни, ветеринарски и тржишни инспектори у обиласку продајних објеката и гдје год нађу робу којој је истекао рок употребе, наређивање уништавање - рекао је Миодраг Мркић, в.д. секретара Секретаријата за инспекцијске послове.

М. Ма.

Кишобрани

На тржници најјефтиније

Избор кишобрана у продавницама, али и на тржници је поприлично добар. Велики кишобрани коштају од десет до двадесет немачких марака, зависно од квалитета и мјеста куповине. На тржници су нешто јефтинији.

Кишобрани који се склапају и лако могу стати у торбу су девет ДМ. Према ријечима продавца они су и најтраженији.

А. Ш.

Из матичног уреца

Рођани

Мајсторовић Борко, син Борислава и Душанке; Малијевић Раденко, син Ђорђа и Борјане; Сајетлановић Данијел, син Момчила и Весне; Балаћ Дајана, кћи Стеве и Драженке; Делчи Сара, кћи Мирослава и Биљане; Радуковић Божидар, син Ранка и Силване; Дабић Давид, син Синише и Дијане; Плавшић Борђе, син Ранка и Жељко; Голубовић Бојана, кћи Горана и Драгице; Шиндрак Филип, син Некада и Вишње.

Умрли

Попадих Петар, рођен 1915. године; Самарџија Мило, рођен 1936. године; Божик Сава, рођен 1927. године; Маринковић Винко, рођен 1924. године; Дуњак Урош, рођен 1909. године; Горчић Зоран, рођен 1944. године; Јањић Мира, рођена 1910. година.

ТВ - програм

12. и 13. септембар

субота: 10.00 - Музички програм, 12.00 - Хит дана, 12.05 - НТВ новости, 12.10

- Маркетинг, 12.20 - Све играчке свијета, 13.00 - Дјечји програм, 14.15 - Филм, 16.00 - Хит дана, 16.05 - НТВ новости, 16.20 - Маркетинг, 16.30 - Суботом с вама, 18.30 - Мој хошај, 19.00 - НТВ новости, 19.20 - Маркетинг, 19.30 - Дневник, 20.15 - Маркетинг, 20.30 - Године повратка, 21.00 - ТВ бинго, 22.30 - НТВ новости, 22.40 - Маркетинг, 23.00 - ПСИ фактор, 00.00 - Маркетинг, 00.10 - Филм...

недјеља: 8.00 - ТВ пик, 12.05 - НТВ новости, 12.10 - ТВ пик, 16.05 - Бевеги хит, серија, 17.05 - Недељно попдне, 18.05 - Малроу плејс, серија, 19.00 - НТВ новости, 19.20 - Цртани филм, 19.30 - Дневник, 20.30 - Филм, 22.05 - НТВ новости, 22.15 - АРТ музик, музичка емисија, 00.00 - Филм... Најва програм за понедељак.

субота: 7.55 - Преглед програма, 8.00 - Телешоуп, 8.30 - Глас Америке (реприза), 9.00 - Преглед програма, маркетинг, 9.10

- Цртани филм, 10.30 - Преглед програма, маркетинг, 10.40 - Врешка (реприза), 11.20 - Фолк парада (реприза), 12.00 - Преглед програма, маркетинг, 12.15 - Филм „Отмица“, 14.00 - Суботом уз Бел, 19.00 - Цртани филм, 19.10 - Преглед програма, маркетинг, 19.30 - Новости СРТ, 20.10 - Мој став, 20.15 - Маркетинг, 20.20 - Филм, 22.00 - Преглед програма, маркетинг, 22.15 - Бел журнал, 22.55 - Преглед програма, маркетинг, 23.10 - Филм... Телешоуп...

недјеља: 7.55 - Преглед програма, 8.00 - Цртани филм, 9.15 - Преглед програма, маркетинг, 9.30 - Филм, 11.15 - Слагалица, 12.00 - Из живота Православне цркве, 12.45 - Преглед програма, маркетинг, 13.00 - Бал убоко (реприза), 14.00 - Спортско забавно попдне, 19.00 - Цртани филм, 19.10 - Преглед програма, маркетинг, 19.30 - Новости СРТ, 20.00 - Маркетинг, 20.15 - Чудесни свијет, 21.00 - Преглед програма, маркетинг, 21.10 - Филм, 22.45 - Преглед програма, маркетинг, 23.00 - Филм... Телешоуп... Преглед програма за понедељак.

Музички спектакли на Бањолучком Градском стадиону

Бања Лука се пјесмом воли...

Бањолучанима који су се у четвртак навече окупили на Градском стадиону, представиле су се три звијезде југословенске фолк естраде - Весна Змијанац, Екстра Нена и Мирослав Илић, те познати нишки бенд „Галија“

У организацији „Независних новина“ и Фудбалског клуба „Борац“ из Бање Луке, у четвртак, 10. септембра, на Градском стадиону, одржан је музички спектакл под мотом „Кога волимо-волимо“.

Бањолучанима, који су се те вечери окупили у великом броју, на западној страни стадиона, представиле су се три звијезде југословенске фолк естраде и познати рок бенд. Наравно, ријеч је о старом барду народне музике Мирославу Илићу, затим о увијек расположеној Весни Змијанци и певачици раскошног гласа Сњежани Берич, алијас Екстра Нена, та нишкој групи „Галија“. Уз пратњу оркестра Мише Мijatовића из Београда, публика увијек жељна доброг звука, могла је да чује старе и нове хитове ових певача. Тако су се између осталог, стадионским српцима званично пјесмама „Америка“, „Америка“, „Дјевојка из града“, „Не волим јесен“, потом „Прича ми о њој“, чији су почетни тактови изазвали праву еуфорију међу појединцима.

Изазак Весне Змијанац на сцену само је продужио добро и весело расположење, јер је публика сваку знају пјесму попут:

ла заједно са певачицом. Екстра Нена, коју смо прошле године могли да видимо као госта „Фестивала народне и градске музике Бања Лука 97“, својој вјерној публици подарила је неколико пјесма са свог репертоара народних и староградских пјесма.

Прије наступа нишког бенда „Галија“ посетиоцима се у име домаћина, обратио Томо Марич, председник Фудбалског клуба „Борац“ из Бање Луке.

Домаћини вечерашњег спектакла су ФК „Борац“ и „Независне новине“, у ствари, ваш прави домаћин је град Бања Лука. Овом светковином наш град је град пјесме, живота, љубави, град будућности, град правог спавања. То не Бања Лука остати и у будуће. Такође, сви жељимо да имамо још оваквих и сличних манифестација - закључио је Марич.

Послије тога, успједно је једночасовни наступ веома често госта нашег града, рок група „Галија“ из Ниша, на којем смо чули што нове, што старе хитове, попраћене бурним аплаузом посетилаца који су у неколико наврата тражили и бис појединих пјесма.

В.Т.

Увијек расположена звијезда фолк естраде: Весна Змијанац

Домаћин музичког спектакла: Томо Марич, председник ФК „Борац“ из Бање Луке

Нишка група „Галија“ и овог пута дочекана је са одушевљењем

У Дому Војске РС, у Бањој Луци, представљена књига Петра Блажића

Роман у метафори

Бањолучкој читалачкој публици, у Дому Војске Републике Српске, у четвртак, је представљена књига „Виа Лихтенберг“, аутора Петра Блажића, Бањолучанина који већ више од деценије живи и ради у Берлину. Ријеч је о савременом роману, невеликом, али занимљивом. Као и многи наши људи који одлазећи у иностранство писањем одагнају неку врсту боли и Петар Блажић је издалеког, хладног свијета писао новинске текстове, али је посветио и за литературу - рекао је Ранко Прерадовић, један од промотора.

Петар Блажић овим својим првим романом, по мишљењу Василије Карана, промотора, само је наговјестио себе у пуној мисли ријечи, његов долазак угледан је на великим вратима литературе. То је и разлог, рекао је, зашто је Блажић свој први роман успио да објави код угледног издавача београдског „Апострофа“.

Проза Петра Блажића није само „озбиљна“ и јетка, она је и разондних тонова, све од игре и смисла, од живота и универзалности; у поступцима јунака постоји једна логичност у коју читалац вјерује. Али, комбинацијом акције и контемплације, то јест, ако нема буре на терену, има је у људским душама, па је на тај начин писац надомјешта и оно што није хтио да изабаци у први план. У томе, може се рећи, јесте сва љепота и чаролија пишчевог казивања - рекао је Каран.

У композицијском смислу роман „Виа Лихтенберг“ је черст, складан и увијерљив у свом изразу. Његова поетика се доимљује сваког читаоца. Аутор романа изврсно влада реченицом, која је до савршенства јасна, избрушена и увијерљива. Роман је сав у метафори, јер из ријечи и реченичних склопова (синтагми и пасуса) непрестано пулсира један други, ко зна када, одгурнути свијет. Не жели писац само своју ужу отаџбину, он на индиректан начин циља за цијелим човјечанством, јер и на берлинским улицама, отуђеност као да га учи животу.

Н.С.

Музеј Херцеговине у Требињу

Двије изложбе о Хиландару

ТРЕБИЊЕ, 11. септембра - Поводом осам вијекова Хиландара, у Музеју Херцеговине, у Требињу, сутра (субота), биће отворене двије изложбе и то „Хиландар 800 година“ и „Хиландар на Превлаци“.

Организатор овог културног и духовног догађаја је Епархија захумско-херцеговачка и приморска, у сарадњи са Митрополијом црногорско-приморском, па се очекује да ће изложбе отворити митрополит Амфилохије, наравно уз свесрдну сарадњу Музеја Херцеговине, који је посљедњих година постао стјепиште бројних садржаја из области културе за Требиње и Херцеговину. Иначе, током читаве године, царска лавра Нема-

њиња и њен јубилеј присутни су у земљи Херцеговој, на различите начине од светосавских свечаности до манистира Тардоси, од Требиња до Невесиња. Тако је владика Атанасије, отварајући протеклог викенда изложбу у Невесињу „Осам вијекова Хиландара“, а у оквиру књижевне манифестације „Невесиње Шантију - пут божочевека“, између осталог рекао: „Хиландар и Херцеговина су нераскидиво везани. Хиландар је небеско предвође српског народа. Он је иступрен испред и у висину да покаже пут Светог Саве, а ријеч је о путу божочевека, како га је назвао Шантић.“

У надахнутој бесједи о Хиландару владика Атанасије је истакао и следеће: „Ако сачувамо неспоробљеним срце своје, из срца ће се просветлити глава.“

Хиландар је највећа кула међу светињама, међу билињима у српским земљама. Пут божочевека треба да нас држи усправне, али раширене руке, срца и душе према свом народу.

М.Б.

Највише њемачко признање Стивену Спилбергу

Отворено о холокаусту

БЕРЛИН, 11. септембра (Танјуг) - Њемачка је додијелила америчком филмском режисеру, Стивену Спилбергу, највише цивилно признање - Орден Њемачке, крст са звијездом - за његов рад на очувању сјећања на холокауст, јављају агенције.

Уручујући Спилбергу награду

за филм „Шиндлерова листа“, њемачки председник Роман Херцог је изјавио да је тај филм допринео да се јавно говори о холокаусту.

Херцог је, истовремено, похвалио рад Спилбергове Фондације Шоа која прикупља свједочанства, снимљена на видео траци, преживелих холокауста. До сада су снимљена свједочанства око 48.000 преживјелих.

Примајући награду, на свечаности у званичној резиденцији њемачког председника у Берлину, Спилберг је изјавио да је то једно од највећих признања које је до сада добио.

Спилберг је у Гимназији „Софи Шарлот“ приредио свјетску премијеру свог образовног CD-ROM-а о холокаусту који приказују „живо сјећање“ преживјелих Јевреја.

Фудбал

борац дочекује Гласинац у дербију петог кола

Вријеме за враћање дугова

У дербију петог кола националног шампионата на Градском стадиону гошћује рањени Гласинац. Борцу долази ривал по мјери, који је у прошлом колу на свом терену поражен од Рудар Приједора.

Знамо да ће Сокоци покушати да се исколе за пораз од Приједорчана, али овог пута ће наћи на јако мотивисани Борац, који жели да им врати дугове. Нама, они су нас једини побједили у Баној Луци прошле сезоне и дошло је вријеме да наплатимо дугове Гласинцу и не само то него да их вратимо са троструком каматом - истакао је Далибор Теиновић, фудбалер Борца.

Охрабрени бодом против Фамоса, Бањолучани улазе у данашњи дуел са Гласинцем. Међутим, много проблема мучи тренера Милушица. Грубор и Зрић су у Српском Сарајеву зарадили парни жути картон, док се „либеро“ Малешевић повриједио на тренингу. Ипак, и поред ових недаћа поменути играчи ће највероватније играти против Гласинаца јер, како кажу, тај меч се не пропушта.

С. Б.

У Градишци гостује леатар

Квалитетом до тријумфа

ГРАДИШКА, 11. септембра - Бод освојен у Шамцу подигао је крила фудбалерима Козара који данас у мечу са Летоградом желе да полете и тај курс задрже што дуже. Градишки пролигаш ознажио је своја крила калитетом Пешчићем и Вранићем, који су одржали жути картон и Пејановићем, који са у тим врати након одрађеног црвеног картона. Појачан и мотивисана Козара жели тако својим навијачима да подари прву пролигашку побједу у првенству.

Ако не побједимо Леатар, онда се добро морамо замислити да ли вреди. Тврдим да имам квалитет и сигурно ћемо ове изборе заједно с нашим навијачима обимљети побједом - каже главни стручњак Козара Роберт Зрић.

З. В.

Рудар Приједор домаћин Омладинцу АПБ

"Рудар" типују "јединицу"

ПРИЈЕДОР, 11. септембра - У приједорском пролигашу још нису заборавили сплатку побједу над Гласинцем са Сокоца - 2:1, а већ их очекује још један меч са бањолучним Омладинцем АПБ. Фудбал је игра у којој се предвиђају сва три резултата, али у Рудар Приједору не крију жаљу

"Банкари" на мукама

Одавно пред један првенствени меч у бањолучном Омладинцу АПБ није била мучна ситуација. Финансијски проблеми добро су уздрмали клуб, незадовољство играча из дана у дан све је веће. У једној таквој атмосфери фудбалери су се припремили за гостовање у Приједору.

Имамо доста проблема и оно што је најгоре не знам како ћемо их ријешити - каже Милорад Славнић, директор "банкара".

Али, сад све то морамо заборавити и окренути се дуелу са "рударима", који овог прољећа играју одлично. Они су силно осоклоњени

парови

У петом колу националног шампионата Републике Српске, које је на програму данас (субота) састају се:

- ПРИЈЕДОР: Љубић - Слога,
- ГРАДИШКА: Козара - Леатар,
- БРЧКО: Јединство - Борац (Ш),
- ЗВОРНИК: Дрина - Рудар (У),
- С. САРАЈЕВО: Сарајево - Слобода,
- ПРИЈЕДОР: Рудар Приједор - Омладинца АПБ,
- БАЊА ЛУКА: Борац - Гласинац,
- МИЛИЋИ: Боксит - Фамос,
- БАЊА ЛУКА: БСК - Радник.

Сви мечеви почињу у 16 часова

Оптимиста: Далибор Теиновић (Борац)

Душан Ковачевић остаје на кормилу

СОКОЛАЦ, 11. септембра - Душан Ковачевић водиће екипу Гласинаца и у наредна три кола фудбалског шампионата РС. Тако је одлучио Извршни одбор клуба, после оставке коју је шеф стручног штаба соколанског пролигаша поднио након пораза Гласинаца у утакмици 4. кола од Рудар Приједора, прошле суботе на Сокоцу. Закључено је, такође, да се одржи сједница Скупштине клуба, вероватно 26. септембра, на којој би требало да се разријеша ово, али и нека друга питања и проблеми у раду фудбалског клуба Гласинац.

Намера управе је да се нађе најбоље решење и да Ковачевићева оставка не остави трага на игру Гласинаца у наставку првенства, поготово ако се зна да Сокоци у наредна три кола очекују озбиљна искушења (два гостовања у Баној Луци, Борцу и БСК-у, и утакмица са Бокситом на Сокоцу).

Против Борца Гласинац неће бити комплетан. На списку повриједених стандардних првотимаца, поред Кнежевића и Марковића, је и голман Лукић који се у четвртак повриједио на тренингу, па ће његово мјесто на голу заузети Радонић. Због два жути картона паузираће Јовановић, али се у тим враћа Јовановић, након паузе у прошлом колу, такође због два жути картона.

Б. Г.

През у редовима боксита

Фамос није за потцјењивање

МИЛИЋИ, 11. септембра - Фудбалери Боксита из Милића су прошле суботе поражени од екипе Радника резултатом 2:1. Сада Милићани очекује једне веома тешка утакмица, тачније они ће у оквиру утакмица петог кола лиге Републике Српске у фудбалу угостити екипу Фамоса.

Екипа Фамоса иако новајлија у првој лиги РС на старту првенства се представила у врло добром издану и не би

требао да их потцјењимо. Ми ћемо једном јаким игром и са доста борбености покушати да им парирамо и дојемо до жљеног циља, а то су три нова бода. Побједа над екипом Фамоса улила би нам доста сигурности и за наредна гостовања и нове тријумфе, што би нас сврстало у сам врх фудбала РС, где је и Бокситу мјесто - истакао је голман Милићана Ђорђе Мануловић.

Љ. В.

друголигашки викенд

Друга лига - група запад

Четврто коло: КОЗАРСКА ДУБИЦА: Борац - Гомијница Целтак, СРБАЦ: Слога - Проград, КОТОР ВАРОШ: Младост Голубић - Челинац 94 (субота 16.30 часова), БАЊА ЛУКА: Жељезничар - Омарка (недјеља 11.00), ГОРЊИ ПОДГРАДИЦ: Слога ДИ - Лијена, ПЛАТЦИ: Лакташи - Крига Крајина, ЖЕРАВИЦА: Јединство - Напријед, БАЊА ВРУЂИЦА: Минерал - Теслић, СРПСКА КОСТАЈНИЦА: Партизан - Омладинца Металик (недјеља 16.30).

Друга лига - група центар

Четврто коло: БИЈЕЉИНА: Ладинац ПДС - Подриње, ВЕЛИКА ОБАРСКА: Младост - Полет (К), СРПСКИ БРОД: Полет - Братство, ДОБОЈ: Слога - Слога (БН), ДВОРОВИ: Пролетер - Рудар, КОЖУХЕ: Хајдук - Озаран, ОБУДОВАЦ: Црвена звијезда - Будућност, ДОЊИ ШЕПАК: Напредак - Посавина, ОСЈЕЧАНИ: Требава - Модрича (недјеља 16.30).

Друга лига - група југ

Четврто коло: ТРЕБИЊЕ: Алат - Рудар, ТРНЕВО: Жељезница - Касице, БИЈЕЉА: Харцеговац - Рошница, СРБИЈЕ: Сутјеска - Славина, НЕВСИЊЕ: Велик - Младост (Р), ЧАЈНИЧЕ: Стакорина - Младост (Г), ВИШЕГРАД: Дрина Терентић - Хан Писац (недјеља 16.30).

Превирања у редовима званичног шампиона

Јагодић подноси оставку

УГЉЕВИК, 11. септембра - Иако, са Рударом, из себе има освојени данје титуле првака државе, титулу супершампиона Српске, титулу освајача Купа и тренутно прво мјесто на првенственој табели, док њих читави буду читали ове редове,

Зоран Јагодић, највероватније ипак неће бити шеф стручног штаба Угљевичког Рудара.

У сјени могуће оставке Јагодића и других превирања у клубу остао је данашњи сусрет у Зворнику.

БСК домаћин Раднику

Мудром игром до богова

Бањолучки БСК у оквиру петог кола дочекује екипу Радника из Бијељине. Као што је познато, у прве четири кола остварен је биланс од три пораза и једне побједе и клуб се налази при дну табеле.

Сусрет са Радником је за нас изузетно важан. Знамо да је ријеч о једној од најквалитетнијих екипа у Првој лиги, али мислим да мудром игром можемо доћи до тријумфа. Посљедњих дана добро смо проучили игру Бијељинаца и надам се најбољем - оптимиста је Горан

Василић, голман "длавић".

"Тим са Чаира" брине "жутица". Чак тројица играча због два жути картона треба да паузирају једном од два наредна меча.

- Кривокућа, Лукедић и Турудија имају парне жути картоне и њихов наступ је под знаком питања. Но, без созира на то ко буде играо, вјерујем да ћемо уз помоћ наших вјерних навијача сутра укњижити три нова бода - додао је Василић.

Д. П.

Могућа сва три исхода

БИЈЕЉИНА, 11. септембра - Радник ће се у року од петнаест дана по други пут представити бањолучним љубитељима фудбала. Гостовање на Градском стадиону и меч са Борцем у трећем колу остало је Бијељинцима у непријатној успомени због блијаве игре и првог првенственог пораза у овој сезони. Каква су очекивања пред меч са повратником у елиту?

- БСК је, иако повратник у прволигашко друштво, квалитетна и

искусна екипа, појачана током љета са неколико искуسنих пролигашких играча.

Ми се нећемо бранити, покушаћемо да се надиграмо са нашим домаћиним и у таквој игри потражићемо шансу за резултатски успех.

Сви смо спремни за игру, и надам се повољном резултату, каже поудани одбрамбени фудбалер Радника Стево Перич.

Т. Н.

Фудбалери Љубића дочекују ривала из Трна

Трећа радост Прњаворчана

ПРЊАВОР, 11. септембра - Слабом игром, довољном тек да се оствари минимална побједа против члана четвртог ранга такмичења, Борца из Шибовке, у финалу Општинског купа, фудбалери Љубића су разочарали. Овај пут, у новом мечу за бодове, Прњаворчани најваљују квалитетније из-

дање, што ће, надају се, бити довољно за трећу јесењу радост на домаћем терену.

Свејени су играчи Љубића да им у госте стигне до сада најјачи противник али исто тако не желе да потцјењују ни своје вриједности.

Најзначајнија новост за клубове присталице је да се у екипу враћају првотимци Драгиша Буквић и Маринко Шешлић, који су се опоравили од повреда. Истина, изостале због искључења у Требињу, Игор Поповић.

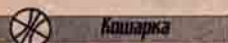
Б. Р.

Нећемо се бранити

ТРН, 11. септембра - Трнски пролигаш ове сезоне игра веома добро. Потврда ове тврдње је висок пласман после пет кола и чинијења је са Кресовићева мрежа затрела само једанпут. Наравно да сви резултати дају додатни мотив сами у "Слопи" да се истрају у започетом послу. Тако се и данашњи меч са Љубићем у Прњавору види као прилика за ново доказивање. Екипа Ненада Гашиновића не иде на овај дуел "с бијелом заставом", циљ је одиграти што боље, а ако се укаже прилика побједити.

Бити то тешка утакмица јер су бодови потребни обојма екипама. Ми у сваки меч идемо на побједу и тако ће бити и овог пута, мада ни највероватнији резултат не би био лош. Љубић је врло добар тим, тешко их је побједити у Прњавору. Наш првенствени задатак био би да зауставимо Љубића и Шешлића од којих пријети највећа опасност. Прњаворчани имају добру одбрану с нашим бившим саиграчем Жељком Врањешом на челу и сигурно је да нашим нападачима неће бити лако. Међутим, убиједи сам да се са овог гостовања можемо вратити непо поражени - рекао је Александар Петрешић, фудбалер "Слоге" из Трна.

С. М.

Борац Нектар иде даље!

Зоран Кукић, 206 центиметара високи центар предводиће и ове сезоне са капитанском траком на рамену екипу Борац Нектара. Један од најталентованијих изданака банолучке кошарке који се већ доказао у дресу матичног клуба оптимистички је расположен пред излазак Борац Нектара на међународну сцену.

Ова сезона има историјски значај за наш спортски колектив који је стар пола вијека. Први пут Борац Нектар излази на међународну сцену. Добро је познато колико то много значи за нас играче пошто ове такмичарске године нећемо играти у Југославији - каже Кукић. - Зато ћемо дати све од себе да прескочимо преу препреку у квалификацијама Купа Радивоја Кораћа, аустријски састав Монтан. Мотива нам не мањка већ, напротив, имамо силну жељу да се докажемо. Исто тако, хоћемо да покажемо да се у Бању Луку и Републици Српској игра квалитетна кошарка.

Знате ли јачину противника?
- Информације стижу сваког часа.

Добро ћемо се припремити за Монтан. У Аустрији кошарка није толико популаран спорт али њихови клубови у сваком тренутку могу да купе велики број страних играча. Према томе, морамо бити опрезни јер Монтан није назван противник. Но, ја се уздам у моје саиграче. Вјерујем у квалитет и снагу наше екипе. Годинема скупљамо неопходно искуство по теренима Југославије и Републике Српске. Било је и утакмица међународног карактера а то све говорим да бих истакао ведру атмосферу и оптимизам који владају у нашим редовима. Сви смо убиједили да ћемо проћи тим из Аустрије.

Посљедњих дана нисте били у радном погону због повреде. Да ли је она теже природе?
- Имам болове у лијавом кољену и идем на свакодневне терапије.

Међутим, утакмице као што ће бити ова са Монтаном се не пропуштају. Играћу, па макар с једном ногом! - кроз осмијех каже капитен „ливара“ Неће бити никаквих проблема са повредом, сигурно ћу бити у

строју! Што је веома важно, остали моји саиграчи су здрави.

Како оцењујете тренутну форму екипе?
- Мислим да је на високом нивоу. Можда би било боље да смо имали који јачи пријатељски меч више. Али шта је, ту је! Дочекаћемо Монтан максимално спремно.

Ако је судити по ријечима капитена Борац Нектара Зорана Кукића спортска јавност државе и града може очекивати пролазак „ливара“ у наредни круг такмичења.

Д. Г.

Челни људи Бен Јуде имају додатне захтјеве

Посебне мјере обезбјеђења

Много се тога већ зна али још увијек, а вјероватно ће тако бити до самог почетка утакмице, стижу нове информације везане за утакмицу Порт МК - Бен Јуда.

Најновији податак који смо управо сазнали јесте да, између осталог, водећи људи израелског тима имају посебне захтјеве када је обезбјеђење у питању.

Представници Бен Јуде упутили су допис Министарству унутрашњих послова Бање Луке - објашњава Дра-

ган Скака Вуковић, директор Порт МК. У њему наводе низ услова које траже да се, када је обезбјеђивање њихове експедиције у питању, испуне. То подразумева да у сваком тренутку, од момента спуштања авиона на банолучки аеродром, сигурно, доласка у дворану и током утакмице, све буде контролисано у оној мјери у којој они сматрају да је неопходно.

Како би све то заиста тако и било те да ништа не препуштају случају Израелци су показали и сљедећим гестом

- У Бању Луку су допутовала два човјека која би, све горе наведено, надгледала - ријечи су Вуковића. Нама је најважније да смо што се нашег дијела посла у том погледу тиче а и осталим обавеза које од нас захтијевају правилници ФИБЕ, испунили.

Дакле, већ се сада може рећи да су Бањолучани уложили труд који указује да ће организација свега што је везано за утакмицу бити како доликје важности догађаја.

Гостопримство Бање Луке је нешто на шта смо поносни - истиче Вуковић. Трудимо се да нашим гостима боравак буде што угоднији, бићемо им на услузи у сваком тренутку. Јер, по прилици смо домаћини једне званичне интернационалне утакмице а зна се колико се баш ти први утисци памте. Много је тога ружног током рата отишло у свијет о нашој земљи. Ово је сада прилика да покажемо да су то били неистине.

М. Ц.

У недељу 14. трка 49. шампионата „формуле 1“

Узбуђења у Монци

У недељу се на стазу у Монци врати 14 трка 49. шампионата „формуле 1“ за Велику награду Италије.

Као што је познато Финиш Мика Хакинен (Макларен Мерцедес) и даље има седмачну предност у генералном пласману у односу на Михајла Шумахера (Ферари). Трка почиње у 14 часова.

М. Ц.

Европска лига одбојкаша

Мирно на реванш

Данас (субота) мушка одбојкашка репрезентација Југославије одијериће снаге у реванш сусрету Европске лиге против селекције Русије.

Сасвим растеретени Југословени су отпутовали у Русију, јер су већ одавно обезбједили одлазак на Европско првенство у Аустрију

народне године. Наиме, у шест утакмица „плави“ су забили исто толико победа уз сјајну разлику 18:1.

У данашњем сусрету репрезентације Југославије неће бити Владимира Грбића и Рајка Јокановића, а неизвјестан је наступ капитена Жељка Танасковића.

Отворено првенство Бање Луке

Борац домаћин

Послије „Меморијала Тодора - Тоше Папића“ одржаног минулог викенда Тениски клуб Борац биће домаћин још једне смотре. Наиме, у суботу ће почети Отворено првенство Бање Луке у конкуренцији до 10 година. Пионери и пионирке у овом узрасту надметаће се на четири терена, а турнир ће трајати три дана.

М. Ц.

US open

Познати полуфиналисти

Резултати четвртфиналних мечева US open: Сампрас - Кучера 6:3, 7:5, 6:4. Моја - Парсон 6:4, 6:3, 6:3. Филипусис - Јохансон 4:5, 6:3, 6:7, 6:3, 7:6. Жене: В. Вилијамс - Санчез 2:6, 6:1, 6:1.

У полуфиналу се састају, мушкарци: Сампрас - Рафтер, Моја - Филипусис. Жене: Хингис - Новотна, В. Вилијамс - Девенпорт.

М. Ц.

како добити 500 конвертибилних марака, а не ознојити се?

Наградна игра "5:3:2"

Спонзор кола:

BANKING + TRADE + ENGINEERING

EKVATOR BANKA A.D.

Награда:

- I Награда 500 конвертибилних марака
- II Награда 300 конвертибилних марака
- III Награда 200 конвертибилних марака

ЦОКЕР

Покровитељ:
Удружење банака Републике Српске

Сакупите све купоне кола „Екватор банка“ и пошаљите их на адресу:

„Глас српски“
78.000 Бања Лука
Веселина Маслеше 28

Ваши одговори треба да стигну до петка 18.9.98.

(са назнаком „Екватор банка“ кола)

Право учешћа у наградној игри „5:3:2“ имају сви читаоци „Гласа српског“, осим запослених у ОДЈП „Глас српски“ и „Екватор банци“, као и чланови њихове уже породице.

„Екватор банка“

Цокер у оптицају

Кола „Екватор банке“ се завршава. У оптицају је пуштен цокер. Он мијења купон који Вам недостаје. А може и купон који нема тачан одговор. Цокер је цокер - он мијења све. Таква му је улога у животу намијењена.

Сва четири купона испишите и пошаљите на нашу адресу.

Можете донијети и лично и ставити у купину на којој ће бити назначено „5:3:2“

Коверте са купонима донесите у Редакцију „Гласа српског“.

Адреса је ту пред Вама.

Ћиљана Божић и Добрила Мајсторовић:

„Принцеза Дајана - из бајке у легенду“

Бајка је могла да почне

Ово је прича о жени која је остварила своје снове, удала се за енглеског престолонаследника, принца Чарлса, постала принцеза од Велса, ушла у бајку, окусила и ону другу страну, пуно бола, горчине и осуде и смогла снаге да крене даље

Мало људи зна границу између маште и стварности. Многи су сањали недосањане снове, а многим су туђи животи били сјајна прилика да у њима нађу своје снове.

Засигурно особа с којом се у протеклих седамнаест година многи покушали поистовијетити, опонашати је или бар пратити њен живот је принцеза Дајана.

Жена из народа

Лејди Ди је жена послје које британска монархија више никада неће бити иста. Она ју је промијенила. Дала јој је душу и учинила да се врати већ пољубљано повјерење народа.

Дајана је имала све оне особине које су прије ње биле непознате и забрањене у Бекингхамској палати. Била је човјек од крви и меса. Жена са свим људским сла-

Цона Спенсера, висконта Алтропа, наследника седмог ерла Спенсера, и његове прве жене Франсис Рут, Барк Рош (кћер четвртог барона Фермоја). Постала је лејди Дајана Спенсер када је њен отац постао ерл 1975. године.

Дајана се школовала у Ридлсворд Холу у школи Вестхит. Послије тога похађала је школу у Швајцарској, где је усавршила француски језик и заволела скијање у чему је у годинама које долазе постала прави мајстор. Када се вратила у Енглеску, почела је радити као васпитачица у помодном обданишту у Пимлику.

По повратку обновила је своје контакте са краљевском породицом и убрзо након трга зближила се са принцом Чарлсом што је резултовало зарукама које су об-

Дајана Спенсер, будућа принцеза од Велса, као тинејџерка

тичари и писци, слагали су се у једном - живот овог пара треба да буде дуг и сретан. Дајана као и већина невјеста на дан свог вјенчања није успјела да задржи сузе, па су то многи тумачили као доказ њене среће. Дуго након самог чина вјенчања вртјели су се симболи на свјетским телевизијским каналима препричавао се догађај деценије, а сами актери почели су живјети „нормалан“ живот, ако се то уопште тако може звати.

За чланове краљевског дома не постоје права и олакшавајуће околности - само правила понашања и крути протокол који треба поштовати у свакој прилици.

Крута дворска правила

На двору је све уређено правилима. Распоред времена је строг. Неозбиљни разговори нису дозвољени, нико се не усуђује да подигне глас. Чак и забаве, које се често праве, подлијежу одређеном ритуалу који је вјековима стваран. Као што је познато написани закони су много строжи од писаних.

Највећи проблем Дајани у почетку су причињавали управо ти крути протоколи којима се требало поновати. На путу по Аустралији и Новом Зеланду, на којем је млади брачни пар био осам недеља, Дајана је морала да склони шта је то осјећање дужности и како је захтевана нова улога у којој се нашла. Била је то ситуација у којој се у почетку осјећала веома изолованом, било је то стање у којем се није смјела препустити осјећању самосажалења - морала је или да потоне или да плива, а одлуку је требало донијети врло брзо.

Савладала је стидљивост у првим контактима са обичним народом који је био увијек ту око славног пара. Како је путовање одмичало, све више је освајала симпатије народа и припадника седме силе.

Освојила их је својим искреним осмјехом и елегантном појавом. Већ тада у Аустралији, принц Чарлс је постао Дајанина медијска сјена, што ће и остати све до њене смрти.

(наставља се)

Најспектакуларније вјенчање овог вијека: Лејди Ди и принц Чарлс на тераси Бекингхамске палате

бостима и манама. Плакала је када боли и смијала се када је сретна. Била је жена из народа, неко кога је народ волио и разумно и коме је враћала та осјећања.

Зато је ово прича о жени која је остварила своје снове, удала се за енглеског престолонаследника принца Чарлса, постала принцеза од Велса, ушла у бајку, окусила и ону другу страну, пуно бола, горчине и осуде и смогла снаге да крене даље. Оставила је све то иза себе, супротставила се монархији, бавила доброволјним хуманитарним радом, помагала другим, иако је мали број хтио помоћи њој и на крају, игром судбине, или вољом других, отишла у легенду из које је никад нико неће истргнути.

Ово је прича о Лејди Ди, жени која је обиљежила ову деценију, без обзира што ће многи то негирати и оспоравати. Све полемике које се данас воде око њеног живота и имена само су доказ њене величине. Само велики људи (жене), а Дајана Спенсер је то засигурно била, не остављају друге равнодушним.

Дајана Франсис Спенсер рођена је 1. јула 1961. године у Паркхаусу (Норфолк), као треће дјете и најмлађа кћерка Едварда

јављене 24. фебруара 1981. године.

Вријеме од зарука до вјенчања протекло је брзо. Као и све друге заљубљене младе двадесетогодишњакиње и Дајана се спремила за судбоносни дан, одлазила на проба вјенчанице, увјек бавала картографију за саму церемонију. Сањала о будућем животу, вјерујући да сан постане јавна.

Само церемонија вјенчања обављена је 29. јула 1981. године. Вјенчали су се у Катедрали светог Павла. Цијели догађај путем малих екрана пратило је педесет милиона људи, ако се изузме неколико стотина хиљада Енглеза и туриста, који су дошли да тај догађај виде уживо и поздраве, како се тада очекивало, будући краљевски пар. На почетку ове приче постојали су сви услови за лијепо бајку; - он, принц (љепота баш није ријеч којом би се описао његов изглед), шампион у пољу, био је, ипак, један од најтраженијих нежања на Земалској кугли, она - дјевица са мноштвом докумената које су потписали дворски љекари. Осим што је из „добре“ куће, била је лијепа, префињена, али не и наметљива љепоте, што и должи будућој краљици.

Видољубци, картомани, поли-

ОДП „Тргопроект“ Дервента
На основу одлуке Управног одбора расписује

Лицитацију

о изнајмљивању пословних простора

1. продавница „Жеравац“ у Жеравцу, почетна цијена 3 ДМ по м²,
2. магацин „Колонијал“, мјесечна закупнина 1.000 ДМ.

Лицитација ће се одржати осам дана послје објављивања огласа у „Гласу српском“ у 11 часова, у просторијама ОДП „Тргопроект“ Дервента, ул. Жељезничка бр.1.

Право учешћа на лицитацији имају сва правна и физичка лица. Представник правног лица мора да има овлашћења. Сви учесници у лицитацији дужни су да прије лицитације уплате кауцију од 10 одсто од почетне цијене закупнине.

Са кандидатима који понуде највећу цијену закључиће се уговор у року од пет дана по одржаној лицитацији.

Детаљне информације се могу добити сваког радног дана у просторијама ОДП „Тргопроект“ Дервента или на телефон број 074/833-061.

Основна школа „Милош Црњански“
78435 Поточани, објављује други пут

Оглас

за упражњена радна мјеста на неодређено вријеме:

1. Наставник ликовне културе
 2. Наставник физичког васпитања
 3. Наставник њемачког језика
 4. Наставник биологије и хемије
 5. Наставник техничког образовања
 6. Наставник разредне наставе
- Школа располаже становима за све раднике.

Пријаве слати на адресу школе у року 15 дана од дана објаве.

Multinational Pharmaceutical Research Based Company is looking for full-time:

MEDICAL REPRESENTATIVES located in Banja Luka.

REQUIREMENTS:

- University degree in medicine or pharmacy
- Valid driving licence
- Good command of English
- Ability to organise his/her own activity
- Creativity, high commitment and a will to succeed
- Previous experience may be an asset
- Candidate should not exceed 35 years

We are offering a dynamic and challenging job, training opportunities and an attractive package.

If you are interested, send your application letter with CV and recent photo within next two week to the following address:

"MEDICINE"
Hotel Hyatt Regency Beograd
Milentija Popovića 5
11070 Beograd
Yugoslavia

ПРАВА РАСЕЉЕНИХ И ИЗБЈЕГЛИХ ЛИЦА

Повратак и насељавање расељених и избјеглих лица је неопходан за напредак економске обнове и стабилности у Босни и Херцеговини. Анекс 7 Дејтонског мировног споразума у Босни и Херцеговини је уговор који се тиче избјеглих и расељених лица. Странке у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској су се сложиле да предузму све неопходне кораке како би спријечиле све активности које могу успорити или угрозити безбједни повратак избјеглих и расељених лица. Као израз своје оданости људским правима и основним слободама, у оквиру њихове надлежности сложили су се да спроведу одређене мјере за изградњу повјерења. Ово укључује заштиту етничког и/или мањинског становништва, дозвољавајући међународним хуманитарним организацијама и мониторима непосредан приступ овим групама. Поред тога особе у војсци, паравојсци и полицијским снагама и други јавни службеници који су нарушили људска права етничких или мањинских група суочиће се са суђењем, биће отпуштени или премјештени ако то случај захтјева.

Прихватањем уговора уцртаног у Дејтонски мировни споразум и заједничким дјеловањем, свако може да допринесе бољој будућности Босне и Херцеговине.

USAID Business Development Program

Čestitamo Vam

na prvih 36 preduzeća u Republici Srpskoj
kojima su odobreni krediti od strane
USAID Business Development Program-a
sa kancelarijom u Banja Luci.

Agrocimeks po	Dubrave	Jaz po	Elezagići
Agromix doo	Nova Topola	Jezerka ppg	Maslovare
Agroslavija zz	Srbac	Koka-BK po	Laktaši
Agrosped pp	Veliko Blaško	Kvintex dd	Banja Luka
Agrounija pp	Srbac	Maxmara pp	Banja Luka
Atlantik pp	Banja Luka	Mljekoprodukt	Kozarska Dubica
Beta Kommerce doo	Donji Podgradci	N. Špirić pp	Banja Luka
Binis pp	Banja Luka	Pavlović pp	Banja Luka
Dimetra po	Kladari	Pingvin 2B	Laktaši
Drimex Hellas dd	Prnjavor	Plastex po	Srbac
Drinića Vodenica pp	Srbac	Poljoprodeks po	Laktaši
EKO&MMM po	Banja Luka	Puljarević i sin pp	Donji Podgradci
Gloria Line po	Banja Luka	Teen doo	Banja Luka
Gomex pp	Trn	Tropik Ribarstvo doo	Banja Luka
Gracia Komerc po	Veliko Blaško	Vigmelt doo	Banja Luka
Gvozdenc pppp	Cimiroti	Vitmark pp	Dabovci
HGP Graditelj-NS pp	Prnjavor	Vukmir Dimitrije pp	Laktaši
Ilišević-Voće- Komerc po	Gornji Podgradci	Zlatno Zrno doo	Gradiška

USAID Business Finance

USAID Business consulting

Kristal banka
Zastupnička banka

Agroprom banka
Zastupnička banka

Banjalučka banka
Zastupnička banka

1873-1998

125 година
традиције
квалитета

НАГРАЂЕНИ НА МЕЂУНАРОДНОМ САЈМУ ПИВА

MONDE SELECTION
BRUXELLES
1998. ГОДИНЕ

2 ЗЛАТНЕ МЕДАЉЕ
1 СРЕБРНОМ МЕДАЉОМ
1 БРОНЗАНОМ МЕДАЉОМ

»бањалучка пивара«

Бања Лука,
Слатинска 66
ТЕЛ. 078/39-801
39-807
ФАКС: 30-624
45-663

HILL INTERNATIONAL

VELUX®
KROVNI PROZORI

VELUX d.o.o. sa sjedištem u Beogradu, je deo VELUX kompanije iz Danske, širom svijeta poznati proizvođač krovnih prozora. Naše iskustvo od preko 50 godina i u svijetu priznati kvalitet naših proizvoda rezultirali su poboljšanjem životnog prostora u potkrovljima. Za novo tržište u Republici Srpskoj, sa sjedištem u Banjoj Luci, tražimo

Sales Representative

Vi imate između 25 i 30 godina, imate dobro znanje engleskog jezika i posjedujete vozačku dozvolu. Za sebe smatrate da ste dinamični, organizovani i odgovorni prema poslu. Vi imate smisao za pregovaranje i po potrebi možete čak da pomognete i pri samoj montaži naših proizvoda.

Vaš zadatak je da negujete već postojeće i da ostvarite nove kontakte. Vi ste u stavi da sami prepoznate i organizujete posjete svim potencijalnim kupcima, putujući po regionu i izvan zemlje. U Vaše obaveze spadaju i prezentacija naših proizvoda, učestvovanje na sajmovima, nadzor pri ugradnji naših prozora na objektima, a Vaš cilj je, kao predstavnika naše firme, da održite visok kvalitet usluga.

Mi Vam nudimo izazovnu poziciju i mogućnost napredovanja, upotrebu službenog automobila, obuku od strane naših stručnjaka i svu potrebnu pomoć i podršku od strane naše firme u Beogradu. Ukoliko sebe možete da prepoznate kao predstavnika našeg uspješnog tima molimo Vas da svoju prijavu i biografiju (na engleskom) pošaljete na adresu našeg konsultanta iz oblasti personala, koji Vam garantuje punu diskreciju:

HILL International, Bulevar JNA 63a, 11000 Beograd, tel/faks: 446 10 10, E-mail: hillint@EUnet.yu

AUSTRIA BELGIUM BULGARIA CHILE CZECH
REPUBLIC FRANCE GERMANY HUNGARY

POLAND ROMANIA RUSSIA SLOVAKIA SPAIN
SWEDEN TURKEY U.K. YUGOSLAVIA

**EUROPEAN COMMUNITY
HUMANITARIAN OFFICE (ECHO)
Is seeking an engineer to complement
its national staff in BiH**

A successful candidate should have:

- Diploma of civil engineer, hydro-engineering speciality would be an advantage;
- Minimum 5 years of professional experience;
- Solid knowledge and experience of tendering and contracting procedures and standards;
- Good knowledge of English, both written and spoken;
- Computer literacy and experience with PC;
- Accuracy, dynamism, sense of initiative and organisation, strong motivation;
- Willingness to travel throughout BiH as required.
- Working experience with Diplomatic of International Organisations/NGOs is highly desirable.

His/her responsibilities in ECHO BiH HO based in Sarajevo will be:

- To advise on technical adequacy and appropriateness of project proposals;
- To advise on cost-effectiveness of solutions overall and of the particular materials and unit rates proposed;
- To advise on contractual-financial aspects of projects;
- To advise on local building standards and official building regulation procedures;
- To advise on technical quality control during implementation and at project completion on including visits to the field as required;
- To track and record progress and status of projects from proposal through implementation stages.
- To aid in negotiations between partners and suppliers as required for the good of the projects.

All applications with CV and copies of recommendation letters (no original documents, please!) should be sent to:

**ECHO BiH
Dubrovačka 6
Sarajevo
or
fax #668-389**

by Monday 21st september 1998.

bh auto moto revija 09/98

auto

Sarajevo • godina 1 • KM 5

Mercedes SLK Peugeot 406 VW Golf IV Dacia Tico

Desi najboljih automobila u BiH

TEST: NZ 250

POSTER

FIAT BRAVO

Kredit u BiH

Četrdeset godina RSC

INTERVJU

Ralf Schumacher

Volvo 300

Под организацијским окриљем Сајетске конференције религија за мир (WCRP) у Сарајеву су се, 4. и 5. 9. 1998. окупили теолози четири религијске заједнице (Исламска заједница, Православна црква, Католичка црква и Јеврејска заједница) и стручњаци на пољу људских права, који су након дводневног рада усвојили изјаву за јавност:

О ПРАВУ НА СЛОБОДУ ИСПОВИЈЕДАЊА И ЈАВНОГ ПРАКТИКОВАЊА ВЈЕРЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

ПОЛАЗЕЊИ

- од чињенице да су људске разлике израз Божје воље, те да и припадници четири религијске заједнице у БиХ вјерују у једног Бога;
- да човек, као Божје створење, представља највећу вредност;
- да су сваком људском бићу својствена сва људска права и слобода;
- од уверења да се заштитом права других најбоље штите властита права,

ПОДРЖАВАМО

- Заједничку изјаву о моралној обавези и преданости, коју су 9. 6. 1997. у Сарајеву потписали одговорни представници четири религијске заједнице у БиХ;
- напоре међународне заједнице у БиХ на међурелигијском помирењу путем успостављања демократских институција и владавине права, те поштовање и заштиту људских права дефинисаних међународним документима о људским правима који су садржани у Дејтонског споразуму, као и напоре свих домаћих група и појединаца који сличде такве вредности;
- стварање атмосфере помирења утемелјене на вредностима истине и правде;

ЗАБРИНУТИ

- због озбиљног кршења права на слободу исповиједања и јавног практиковања вјере у БиХ, као што је:
 - спречавање повратака избјеглица и расељених лица,
 - ометање деловања и спречавање повратака вјерских службеника,
 - немогућност обнављања вјерских објеката, ходочашћења, посјета гробљима,
 - злоупотреба вјере и религијских заједница и у поратној политичкој мобилизацији, чиме се нарушава вјеродостојност вјере и религијских заједница;
 - што су појединци и дијелови религијских заједница, због подложности идеолошким утицајима, неријетко пристајали на злоупотребу вјере и религијских заједница;
 - због коришћења вјере од стране сваке националистичке политике као и пасивности религијских заједница у случајевима када су политички инструментализоване;

ПОЗИВАМО

- на усклађивање важећих правних система како би се све религијске заједнице на читавој територији БиХ изједначиле у правима;
- да сви органи и судови државе БиХ и њених ентитета непосредно и безусловно примјењују све међународне стандарде о људским правима и темељним слободама који су саставни дио Дејтонског споразума, а посебно право на слободу мисли, савјести и вјере;
- да се у складу с међународним стандардима казни сваки ратни злочин;
- на искрено покајање, праштање и помирење, јер вјерујемо да је то један од најпоузданијих путева да се људи ослободе ратних траума, патолошког, страха од другог и разлика;

- да представници свих религијских заједница свеобухватно помогну повратак и безрезервно подржавају сигуран опстанак свих избјеглица и расељених лица;
- на обнову позитивних историјских искустава заједничког живота и толеранције припадника различитих религијских заједница у БиХ;
- да се вјерски службеници у свим џемотима, парохијама, жупама и јеврејским општинама, између осталог, сусрећу на пригодним вјерским празницима с припадницима других религијских заједница;
- да вјерски службеници конкретно помажу обнову и градњу вјерских објеката и подржавају друге гестове добре воље у духу толеранције и међусобног уважавања;

ТРАЖИМО

- да одговорни државни органи, заједно с највишим представницима религијских заједница у БиХ, успоставе образовне стандарде у којима ће се афирмисати религијска толеранција, међусобно упознавање и разликама а стрпљивости ширење вјерске мржње;
- да традиционалне религијске заједнице у БиХ успостављају и што боље развијају комуникацију с осталим религијским заједницама, као и с групама и појединцима који не припадају ниједној религијској заједници, ради међусобног поштовања, разумијевања и сарадње;
- да Међурелигијско вијеће БиХ оформи тијела на разни експортских група која ће рјешавати питања од заједничког интереса на образовном (нпр. издавање уџбеника), информативном (нпр. заједница информативна агенција и рад медија), правно (нпр. положај религијских заједница, у правном систему, повратак имовине) и другим подручјима.

СУДИОНИЦИ СЕМИНАРА О ПРАВУ НА СЛОБОДУ ИСПОВИЈЕДАЊА ВЈЕРЕ У САРАЈЕВУ

Албахари Мориц, председник секције за религијску традицију Јевреја - Сарајево, Биговић Радован, протођакон, доцент Богословског факултета у Београду, Бушатлић Исмет, предавач на Факултету исламских наука - Сарајево, Цаирис, Јамес Л., директор БиХ пројекта сајетске конференције религија за мир (WCRP) - Сарајево, Грабус Нецад, асистент на Факултету исламских наука - Сарајево, Хадровић Амела, координатор програма у Фонду Отворено друштво БиХ - Сарајево, Хацић Мехмедалија, стручни саветник реису-п-улема за шеријатска питања - Сарајево, Хацић Мерић, виши правни стручњак у канцеларији омбудсмана за БиХ - Сарајево, Јосиповић Марко, декан и професор на Врхбосанској католичкој теологији - Сарајево, Јовановић Душан, протођерјер Православне цркве - Сарајево, Кукић Славо, продекан и професор социологије на Економском факултету Свеучилишта у Мостару, Лубардић Богдан, асистент при катедри за философију СФ СГЦ - Београд, Маркешки Лука, професор на Француској теологији у Сарајеву, Марковић Иво, професор на Француској теологији у Сарајеву, Нурићки Лејла, дипломирани правник Бугојно, Ракић Радомир, уредник Православља - Београд, Рисалудин Саба, једна од међународних председница WCRP - Сарајево, Томашевић Иво, канцелар Врхбосанске надбискупије - Сарајево, Зовкић Матр, професор Врхбосанске католичке теологије и генерални викар Врхбосанске надбискупије - Сарајево, Жилић Ахмед, адвокат - Сарајево.

УНИВЕРЗАЛ АУТОЦЕНТАР

Адреса: Брле Пештољска 1
Тел: централа 34-311 лок (264) директор 30-160 факс: 34-336

**IVECO
ZASTAVA
kamioni**

ОВЛАШЋЕНИ ЗАСТУПНИК
ИВЕКО - ЗАСТАВА КАМИОНА

Mercedes
-Benz

ОВЛАШЋЕНИ
ЗАСТУПНИК ПРОГРАМА
ВОЗИЛА ШКОДА

- Технички преглед путничког и
привредног програма
- компјутерска релгажа трапа
- сервисирање клима уређаја

- вулканизерске услуге
- прање возила
- остале услуге одржавања возила
- мотортестер

Најниже цијене у граду

Рад на најсавременијој опреми

САЈАМ
ТЕКСТИЛА, КОЖЕ
И ОБУВЕ

"МОДА '98"

ОД 15 - 20.9.1998.

078/33-342
45-486

ОД 9.30 ДО 19.00
часова

ДОБРО ДОШЛИ!

ХИТ!!

ТРАЖИМО ТРГОВИНСКЕ РАДЊЕ
КОЈЕ БИ ПРОДАВАЛЕ НАШЕ ВИНО И РАКИЈУ НА
ТОЧЕЊЕ

ПОСЕТИТЕ НАС

ВИНАРИЈА БЕОГРАД - ГАВРИЛА ПРИНЦИПА 43
(аутобуска станица)

ЦЕНЕ СУ ВРАО ПОВОЉНЕ!!
ИНФОРМАЦИЈЕ НА ТЕЛ. 011/2352849

ВАШ
ЛИСТ

ГЛАС
српски

НОВА LAROUSSE ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Издавачко предузеће ЈРЈ из Земуна уз ексклузивно право добијено од LAROUSSA из Париза објављује најпознатију светску општу енциклопедију у три тома. Енциклопедија је штампана латиницом на највалитетнијем папиру са 3200 колорних фотографија и преко 400 географских карата.

УГОВОРМ ДЕФИНИСАНА ЦЕНА ЈЕ 2400 ДИНАРА, НА (6) ШЕСТ ЈЕД-
НАКИХ МЕСЕ ЧНИХ РАТА, БЕЗ КАМАТЕ И МОГУЋНОСТИ ПОВЕЋАЊА
ЦЕНЕ.

Претплату вршимо на Сајму књиге у Бањалуци од 15-20. септембра или
путем директног телефона:

011/190-286

од 9 до 16 часова

dp dekoj plast
BANJA LUKA

Jovana Raškovića 175,

Tel: 078/31-664

Faks: 078/30-009

10

GODINA USPJEŠNOG POSLOVANJA

Мали огласи • Мали огласи • Мали огласи

аутомобили

- Продајем „југо 45“, година производње 1989, у возном стању, телефон 074/833-747, звати послјије 15 часова или 074/631-799, звати од 7 до 15 часова, Аница и Милан Сивчевић, у обзир долази и зајмена за „корсу“ или „рено 5“.
- Продајем хитно „ладу 1300 С“, година производње 1990, цијена повољна, телефон 078/47-780.
- Продајем „заставу поли“, година производње 1989, телефон 078/12-684.
- Продајем „фијат уно“, дизел, година производње 1989, неоцарињен, одличан, петоро врата, шибер, кука, музика, цијена 3.300 ДМ, телефон 078/55-088.
- Продајем „ауди 100 CD“, аутоматик, неоцарињен, са пратећом опремом, телефон 078/55-854.
- Продајем „форд ескорт 1.300“, година производње 1982, у добром стању, регистрован, цијена 2.100 ДМ, информације на телефон 078/35-517.
- Продајем „мазду 323“, веома повољно, телефон 078/11-787.

куће-земљишта

- Издајем кућу са посебним улазом и

посебним струјомјером, телефон 078/64-999.

- Продајем кућу у центру града, могућност отварања пословног простора, улица Слободана Јовановића 25, телефон 078/30-191.
- Продајем дунум земље у Шарговцу, погодно за викендицу, телефон 078/33-986.
- Продајем имање, око 60 дунума земље, кућа, струја, вода и телефон, информације на телефон 078/852-319 или 078/852-318.
- Продајем двије куће са пословним простором у Бањој Луци, телефон 078/31-659, звати од 9 до 15 часова.
- Продајем мању кућу у Залужанима са 3,5 дунума земље, усељива, телефон 078/31-659.

посао

- Фирми „ПП Кубик транс“ Лакташи, хитно потребан грађевински инжењер са најмање пет година радног искуства или грађевински техничар са најмање 10 година радног искуства, телефон 078/47-115.
- Наставница српског језика даје повољно инструкције ученицима основне школе, телефон 078/12-343.

ДЕСАНКЕ ТЕШИНОВИЧ
Тој дан у 10 часова посетили смо гроб и положили цвеће.
Синови, сесте и унучад.

МАРИНКА (АЛЕКСЕ) КАТАНЕ
У недељу, 13. септембра у 11 часова посетили смо гробну кућу на гробљу код Рајковачке цркве.
Овом приликом захвалили смо родбину, пријатељима, колегама, радним колегама и свима који су нам помогли у овим тешким тренуцима и саопштили са нама у тузи и болу.
Окалошени: супруга Гослина, син Александар, кћерка Слађана и Татјана.

ВИТОМИР БОЈИНИЧ
Дана 13.9.1998. године посетили смо посетили смо гробну кућу и положили цвеће на гробу у Трну.
Супруга Рајсислава, син Горан и кћерка Гордана.

ВИТОМИРА
11.3.1998 - 11.9.1998.
С поштованим породица Зарић.

МИЛОША
Драги наш Милоше, једно ћемо те посетити, сретати се и некад заборавити. Твоје колеге, Данијел, Данијелор и Мара.

ДРАШКА МИЛИНКОВИЧ
12.9.1992-12.9.1998.
С тугом и поштованим брат Драган са породицом.

ДЕСАНКУ
Твоје унуче: Меланија, Виса, Елијана, Сана, Драгана, Мерија и Јована.

НЕДЕЉКА МАТИЈА
12.9.1992 - 12.9.1998.
Било си и остале године наше породице. Док живио ми, изврљиво и ти, Сестре Бора, Војислава, Душанка и Миломира са породицама.

ВИТОМИРА
11.3.1998 - 11.9.1998.
С поштованим и тугом брат Драго са породицом.

БОРКЕ БАРАШИН
Дана 13.9.1998. године у 11 часова посетили смо гробну кућу на Новом гробљу у Београју, положили цвеће и запалили свеће.
Окалошени: супруг Жарко, синови Зоран и Драго, сестра Гордана, унучад Милош и Бранко, сестра Миљана, брат Перо са породицом, те остала многоробна родбина.

РАДОВАН СТОЈАКОВИЧ
Тој дан у 12 часова посетили смо гробну кућу и отворили споменик и положили цвеће на Новом гробљу, те поздравили родбину, колеге и пријатеље да нас се пружају.
Окалошени: мајка, супруга, синови, сесте и унучад.

БОРБЕ ЛУКИЧА
Не могу да простијем историју да некад нећемо доћи, али љубав гроба током остале вечности.
Твоја Мелја.

ДЕСАНКУ
С поштованим и тугом сестра Нелена, Рајсислава са породицом.

ДУШАН КЕЧМАН - КЕЧ
13.9.1995 - 13.9.1998.
Да могу да те се сретам, да те се сретам са маме бола.
Супруга Мери.

ВИТОМИРА
11.3.1998 - 11.9.1998.
Врећине пролази и туга остаје.
Брат Вид са породицом.

БОРКУ БАРАШИН
С љубављу и тугом, од сестре Меланије.

РАДОВАНА СТОЈАКОВИЧ
13.9.1995-13.9.1998.
С поштованим пријатељица Пантићевић.

БОРБУ ЛУКИЧА
Увек ће твој можда лик и другарство остати у нама и твоја тугоја прима. "Срце које од камена јесте"
Куд „Српска Костурница“

ДП "Вос" Жобов
Тел: 021/831-280
831-272
Факс: 021/831-354

Производни програм:

1. Отрело за инверторне фортле
2. Вентилатори
3. Ваљачи апарати
4. Електрични грејачи возила 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10 итд.
5. Навезне леице 2, 4, 3 итд.
6. Голе леице
7. Фото-рекламни платни
8. Савремена апарати (понаклар)
9. Пластификациони и резинотехнички апарати
10. Полимерије

ВИТОМИРА
11.3.1998 - 11.9.1998.
Твој пламенити лик изајаша једно са нама.
Брат Бранко са породицом.

БОРКУ БАРАШИН
од брата Перо са породицом.

ПЕТРА МАРКОВИЧ
Дана 12.9.1998. године посетили смо посетили смо гробну кућу од како нас је најгусто наш драги син и брат.
Тога дана посетили смо гробну кућу и положили цвеће на гробљу „Света Петкович“ у Београју.
Окалошени: мајка Стојанка, отац Рајсислава, сестра Јадранка са дрцима.

БОРБУ ЛУКИЧА
Некад те љубави заборавити јер твоја забота се некад на заборавља.
Породица Лукић.

UNDP

POZIV ZA DJEČJE LIKOVNO NATJECANJE

Da li ste primetili pozitivne promjene vašeg životnog okruženja? Jeste li prolazili očisanim obalama rijeka ili tek opravljenim putovima? Možda se nešto od toga radi ovog tronačika? Vrlo je moguće da su to neki od projekata u sklopu VEEP-a.

Program zapošljavanja na selu i uređenja okoline - VEEP je inicijativa, koja cilja visoku nezaposlenost i uticaja rata na okolinu i infrastrukturu u Bosni i Hercegovini. Program se sprovodi kroz radno-intenzivne projekte javnih radova kao što su čišćenje, opravke i poštunijavanje. Program je kofinanciran od strane Evropske Unije, Vlade Japana i Razvojnog programa ujedinjenih naroda - UNDP.

Do sada, VEEP je obezbjedilo privremeno zaposlenje za 18 000 nezaposlenih u oba entiteta. Od februara 1998 ukupno 34 projekta su kompletirana a 140 je u toku.

Da bi naglasilo posao koji je obavijen, VEEP poziva svu djecu u dobi od 4 do 7 i 8 do 12 godina da uzmu učešće u dječjem livenom natjecanju. Možda član vaše porodice ili prijatelj radi na jednom ovakvom projektu. Nacrtajte kako vi vidite radove koji utiču na životno okruženje i na život uopšte.

Pobjednici će dobiti veliki broj nagrada: školske torbe, knjige, školski pribor i pribor za crtanje, majice, lid. Imena dobitnika će biti objavljena 7. oktobra 1998. a dobitnici će naknadno primiti obavještenje putem telefona.

Od vas očekujemo sljedeće: pošaljite vaše radove u zatvorenoj omotnici zajedno sa imenom, prezimenom, godištem, adresom i brojem telefona do ponedjeljka, 28. septembra 1998. Na omotnici napišite "VEEP Drawing Contest"

За остале информације, molimo, позовите ваš VEEP регионални урэд.

Sarajevo
Obala Kulina Bana 4/II
Tel.: 071 668 170 (loc.311)

Bihac
Fabrika Gorenje
Jablanska bb
Tel.: 077 332 576

Tuzla
Fočanska 1
Tel.: 075 240 265

Travnik
Stanična 8
Tel.: 072 511 884

Banja Luka
Pave Radana 27
Tel.: 058 31 556

Uzmite u obzir da VEEP neće biti u mogućnosti da vrati radove niti da anosi troškove učešća na konkursu.

БОГДАНА КЛИНЦОВА
С љубављу и поштованим твоја дрца Меланија и Александар.

ПЕТРА МАРКОВИЧ
Твојо сретане на

БОРБУ ЛУКИЧА
Врећине пролази, а бол и туга остају дубоко у нашим срцима.
Некад твоју пламенитост нећемо заборавити.
Породица Тошић.

МИЛОША
Врећине пролази а бол и туга остаје.
Бача Босиљка.

ПЕТРА ПЕРЕ МАРКОВИЧ
која живи једно у нама и некад неће заборавити.
Брат Драго, сестра Меланија, дрца Дарјана, Татјана.

БОРБУ ЛУКИЧА
Драги наш унук, твоју доброту, пламенитост и љубав некад нећемо заборавити.
Меланија са породицом.

МИЛОША
Неко те можда сретати од срца, али те чувамо од заборавља.
Стриц Илија, стриня Јована, брат Данијел и сестра Данијела.

ДРАШКО МИЛИНКОВИЧ
Тога дана у 11 часова посетили смо гробну кућу и положили цвеће на гробљу у Милош Београју.
Родитељи мајка Рука, отац Рајсислава и брат Драго.

БУРЕ РОДИЧА
Тога дана посетили смо гробну кућу у 11 часова, положили цвеће и запалили свеће.
Окалошени: супруга Рада, синови Зоран и Горан, унуча Ана, сесте и остала многоробна родбина.

МИЛОША
С љубављу и тугом стриц Радко, стриня Јелена и брат Лазо.

ВАСЕ БАРАШИНА
Увек у мислима и сретану на заборављају прослављени дане.
Окалошени: супруга Слана, син Мерија и Ратко са породицама.

ВАСЕ БАРАШИНА
Увек у мислима и сретану на заборављају прослављени дане.
Окалошени: супруга Слана, син Мерија и Ратко са породицама.

Дана 12.9.1998. године направила се три године од посмрти драгог оца, сестру, стрица, унука и зета.

ЖАРКА МАРИНКОВИЋА

Тој дану у 12 часова посетилима његову вечну кулу и положили савијаше на гробују "Свети Пантелиј" у Беојму. Остале породице: породица родни оца "Кривотрога", родни, кукне, претјаше и конари да нам се придруже. Сестра Дарко и Далесор, сестра Босанка, сестра Мирјана са породицом, брат Душан са породицом и брат Т. Грив са породицом, тата Душан, породица Савић и тата Луја.

0036-P

Тужно сјелиње на драгог зета

ЖАРКА

од сестре Снежана

006-P

ЖАРКА

од сестре Ајда

006-P

Дана 12.9.1998. године направила се четри године од посмрти нашег оца и брата

ЖАРКУ

Тулу, бол и претану у срећу одабави његово намерије оца Дарко и Далесор и сестру га Босанка.

006-P

Дана 12.9.1998. године направила се четри године од посмрти нашег оца и брата

МИЛАНКА КНЕЖЕВИЋА

Она, дрк живица на, женеца и ти. Овакошине отац Чазо и жена Босанка.

009-P

Тужно сјелиње на драгог зета

ЖАРКА

Такој живица остале унек и нама. Од пуцаја Косане и пуцаја Миче

006-P

Тужно сјелиње на драгог брата

МИЛАНКА КНЕЖЕВИЋА

Драги брате, пролази су године, али бол и тулу ареше нају убовања.

0039-P

Тужно сјелиње на драгог брата

ЖАРКА

од брата Душан са породицом

009-P

Тужно сјелиње на драгог брата

МИЛАНКА КНЕЖЕВИЋА

Са такве најважније отпашу су и драги сјеће. Остале је тула и живица остале. Овакошине сестра Мира, зет Јово и сестра Дарко и Миланко

006-P

Драги брате

ЖАРКА

Брат Грив са породицом и тата Душанка

006-P

Тужно сјелиње на драгог зета

МИЛАНКО КНЕЖЕВИЋ

Остале име да четри година држувалимо на нама да преташе. Такој одабави сестра Мира, зет Миланко и сестра Миланка и зина.

0059-P

Тужно сјелиње поводом 40 дана од смрти драгог оца

ЖАРКА

од сестре Босанка

006-P

Тужно сјелиње на драгог зета

ЖАРКА

од брата Душан, Босанка и Миче

006-P

Тужно сјелиње на драгог зета

МИРЈАНЕ ГАГУЛА

С тужно живица на, четри године од сестре Миланка, зет Радиса и породица Мичеца.

005-P

Дана 13.9.1998. године направила се 40 тужно дана од смрти драгог сестру и оца

БОЖЕ САВИЋА

Тој дану у 10 часова посетилима његову вечну кулу, положили савијаше и застиле савијаше на гробују у Тешинама, те одабави родније, пријатеље и конари да нам се придруже. Драги наш тато, направила се 40 година дана од када те али бога одијај са нас. Отпашу от тако мирно и достојашине, бога оцако нама се и живица. Такој Луја, дробу и живица остале: некада неће забораваме сестру Мила, син Славиславо, кљерка Савица. Вечно остало у нама сјећање.

074-P

Дана 13.9.1998. године направила се 40 тужно дана од смрти драгог брата

БОЖЕ САВИЋА

Такој живица и савијаше пак остале вечно у драгују. Такој брат Бранко, сестра Јелена, сестра Желько и Милан.

0076-P

Тужно сјелиње на нашег драгог оца и брата

БОЖУ САВИЋА

Некада те неће забораваме на прокласти отац Јово, жена Даница и брат Радиса.

074-P

Тужно сјелиње на драгог пошана, оца и зета.

БОЖУ САВИЋА

Драги наш тато, драги пролази, али је неколико савијаше да нам се неће некада више вратити. Некада те неће забораваме и пријатељи тату: Јованка, Небојка, савијаше Мира, Саша и Саша.

0074-P

Тужно сјелиње на маг вољног зета

БОЖУ САВИЋА

Такој дробу, пак пак и такој живица остале: некада неће забораваме, а за тобом живица бу живица. Пријатељ Луја

0074-P

Тужно сјелиње на драгог брата

БОЖУ

од сестре Драгице и зета Снежана

075-P

Тужно сјелиње на драгог зета

БОЖУ

С тужно и болно пошана Миланка

0064-P

Тужно сјелиње поводом 40 дана од смрти вољног брата

БОЖЕ САВИЋА

Време пролази, а тула и бол остају. Брат Вена са породицом

0045-P

Тужно сјелиње на драгог родитеља

ДРАГУ ЈОВАНИЋА

Завучи неутражи син Небојка, кљерка Вена и Драгу са породицом

062-P

Дана 13.9.1998. године направила се шест година и тужно и ружно пошана од када неће се миши нај драгог оца

МЛАДЕН БОЈАНИЋ

Драги оца, време пролази, а бол и тула остале: некада неће забораваме сестру Мила, син Славиславо, кљерка Савица. Вечно остало у нама сјећање.

00101-P

Тужно сјелиње на драгог оца

МИЛАНА ГРУЈИЋА

Кљерка Драгица и Ружа са породицом

004-P

Тужно сјелиње на нашег драгог оца

МИЛАНА ГРУЈИЋА

Кљерка Драгица и Госпа са породицом

004-P

Дана 14.9.1998. године направила се четри године од смрти маг вољног оца

ДАГЕ ЈОВАНИЋА

Остале вечно живица и живица остале у маг оца. Такој заувек неутражи син Небојка, сестра Славиславо, унук Драго и Миланка

002-P

Тужно сјелиње на драгог и вољног оца

ДРАГУ ЈОВАНИЋА

Време пролази, а тула и бол су држе. Кљерка Драгица, зет Жарко и унук Драгоша

062-P

Тужно сјелиње на драгог и вољног оца

ДРАГУ ЈОВАНИЋА

С тужно, пошанама и болно кљерка Вена, зет Стево, унук Драго и унук Славиславо и Драгица

062-P

Тужно сјелиње на драгог зета

ПЕТРА ПЕШУ ПРОСТРАНА

Такој живица пак живица вечно са нама. Широк живот Паша са породицом

01102-P

Дана 12.9.1998. године направила се пет година од када неће се миши нај драгог

БОЖИДАР БАТО ПАВЛИЋ

С тужно и болно пошана Миланка

0064-P

Дана 13.9.1998. године направила се године дана од када неће се миши нај драгог и вољног

ЧЕДО (МИЛАНА) КАЈИЋ

Тој дану у 11 часова посетилима његову вечну кулу и положили савијаше на гробују Карути-Карутица, те одабави родније, конари и пријатеље да нам се придруже. Време пролази, а тула и бол остају. Такој сестра Марта, син Желько и Данијел, сестра Госпа и унук Стефан.

0007-P

Тужно сјелиње на сестру

ДАГЕ КЕВИЋА

Такој сестра Нена са Савица са породицом

00103-P

Тужно сјелиње на сестру

РАДУ

Унек неће те завити. Такој сестра Драгица, сестра Мила са породицом

00103-P

Тужно сјелиње на сестру

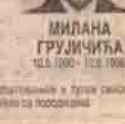

ЈЕВРОСАВА ЈУНИЋ

Такој живица пак живица вечно са нама. Породица Јунак и Бојко

00104-P

Тужно сјелиње на драгог оца

МИЛАНА ГРУЈИЋА

С одабавице и тужно савијаше Миланка са породицом

0064-P

Тужно сјелиње на маг драгог оца

МИЛАНА ГРУЈИЋА

Зет Миче са породицом

0004-P

Дана 12.9.1998. године направила се четри године од смрти нашег драгог

ДАГЕ КЕВИЋА

Тој дану у 11 часова посетилима његову вечну кулу и положили савијаше на гробују у Босанцима. Остале вечно живица у нама савијаше. Породица

006-P

13.9.1998. године направила се одабави године од смрти

БЕКИРА ЧАНИЋА

Тој дану у 11 часова посетилима његову вечну кулу и положили савијаше на гробују у Завучица сестра Миланка

0035-P

Тужно сјелиње на нашег драгог тату и зета

БЕКИРА ЧАНИЋА

Драги наш тато, драги живица те се неће више миши нај драгог. Некада неће забораваме сестру Мила, син Славиславо, унук Драго и унук Стефан.

005-P

Тужно сјелиње на зета

БЕКИРА ЧАНИЋА

Са породицом Савица

0005-P

Три године жеро с нама наш болени и на-
аборањени сугру и тата

**ЖИВКО
- ЖИКУ
РАЧИЋ**

15.8.1995-15.9.1998.
У мидољу 13.8.1998. године у 11 часова
посретиламо могоу аруну кулу, окрети
доуљем и злати сузана.
Познато роабну и притате да на се
продраж.
С локором, тутом и болот твоји најлеп-
ис сугруа Милка, син Горан и Желка
Светлана

0083-P

Тужно сретане на драгог зета

**ЖИВКА
- ЖИКУ
РАЧИЋ**

15.9.1995-15.9.1998.
Нудило те од заборава, с постољаним
виром. Милано са сугруом Савром и
Милком.

0083-P

Тужно сретане на драгог зета

**ЖИВКА
- ЖИКУ
РАЧИЋ**

15.8.1995-15.9.1998.
Врнуле пролазе, али туга остаје
С постољаним гласом Богдан, унука Дра-
ка и сугруа Милан на породици.

0083-P

Дана 15.9.1998. године навраћају се три
године од када каубисмо нашег ома

**ЖИВКА
- ЖИКУ
РАЧИЋ**

15.9.1995-15.9.1998.
Драги сине, године пролазе, а нама
остаје суза и гатна што те каубисмо.
До проба овакошана мајка Гоца и оца
Милоса.

0100-P

Тужно сретане на драгог брата

ЖИКУ

С локором и болот те чувамо у нашим
срдина.
Сугруа Нада, зет Дани, са Милан и Мар-
јеном

0100-P

Тужно сретане на драгог брата

**ЖИВКА
- ЖИКУ
РАЧИЋ**

Завршио одавољена сугруа Радина са
Радина и Радиславом

00100-P

Тужно сретане на драгог брата

**ЖИВКА
- ЖИКУ
РАЧИЋ**

Врнуле на лажној и тугу за тобом.
Сугруа Невка, зет Предрог, са Сузана и
Божана

0100-P

Тужно сретане на драгог брата

**ЖИВКА
- ЖИКУ
РАЧИЋ**

Твој племенити лик и туга за тобом
остаје вечно у нама.
Драг Надаљко, омак Брани, са Боском и
Бисаном

0100-P

Дана 12. септембра 1998. године навраћа се
тужно година од смрти наше драге
сугруе, мајка, сугруа, бате и прабине
Светлана

**МАРЕ
ПОПОВИЋ**

Тог дана у 11 часова посретиламо нашу
вечну кулу на одавољеном гробљу „Света
Пантелеја“ у Боску.
Овакошана сугруа Славо, елерица
Милана, омак Милорад и Душан, браћа
Боран и Радо, омак Светлана и Нада, зет
Драго, унука Лислана, Дарко, Предрог,
принука Боро и Милош, породица Благо-
леви, Савољак, Јули, Ташански, Габриј,
Каринови, Томан и многострани придр-
аки.

0088-P

Тужно сретане на драгог мајку

МАРУ

С тугом и постољаним
Кларка Милана са породици

0088-P

Дана 13.9.1998. године навраћају се две
године од како немо с нама наш драги
и омак

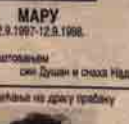

МАРУ

Тог дана посретиламо нашу вечну кулу
и положили омак на гробљу Света Пан-
телеја.

0088-P

Тужно сретане на драгог мајку и савру

МАРУ

Твој племенити лик жиеће вечно с нама.
Твоји најлепши сугруа Душанка, елерица
Борана, син Бранко, зет Турко, омак Мар-
ја, и унука Радка, Тамара, Милан и Марко

0082-P

Тужно сретане на драгог мајку

МАРУ

Тог дана посретиламо нашу вечну кулу
и положили омак на гробљу Света Пан-
телеја.

0088-P

Тужно сретане на драгог мајку

МАРУ

Твој племенити лик жиеће вечно с нама.
Твоји најлепши сугруа Душанка, елерица
Борана, син Бранко, зет Турко, омак Мар-
ја, и унука Радка, Тамара, Милан и Марко

0082-P

Тужно сретане на драгог мајку

Тужно сретане на драгог сугру

МАРУ

12.9.1997-12.9.1998.
С тугом и постољаним
унука: Јељана, Дарко и Предрог

0088-P

Тужно сретане на драгог сугру

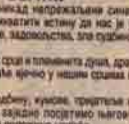

МАРУ

12.9.1997-12.9.1998
С тугом и постољаним
унука: Јељана, Дарко и Предрог

0088-P

Дана 12.9.1998. године у 10 часова даћемо
чиродарованом лаван намам драгом

**ДРАГАНУ
БЕРИЋУ**

Драги наш менад најрежалени сине,
Тешко је прихватио истину да нас је у
данаша сретне, задарошаста, зпа сузана
растворка.
Твоје велико срце и племенита душа, дра-
ги сине, остаје вечно у нашим срдина и
мислима.
Познато роабну, кураме, притате и
козице да одавољеном нашу вечну кулу
и постољано омак.

0088-P

Дана 13.9.1998. године навраћају се две
године од како немо с нама наш драги
и омак

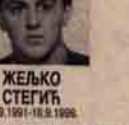

**СТЕВО
ДЕСПОТ**

Тог дана посретиламо нашу вечну кулу
и положили омак на гробљу Света Пан-
телеја.

0088-P

Тужно сретане на драгог сугру

**СТЕВО
ДЕСПОТ**

Твој племенити лик жиеће вечно с нама.
Твоји најлепши сугруа Душанка, елерица
Борана, син Бранко, зет Турко, омак Мар-
ја, и унука Радка, Тамара, Милан и Марко

0082-P

Тужно сретане на драгог сугру

**СТЕВО
ДЕСПОТ**

Твој племенити лик жиеће вечно с нама.
Твоји најлепши сугруа Душанка, елерица
Борана, син Бранко, зет Турко, омак Мар-
ја, и унука Радка, Тамара, Милан и Марко

0082-P

Тужно сретане на драгог сугру

**СТЕВО
ДЕСПОТ**

Твој племенити лик жиеће вечно с нама.
Твоји најлепши сугруа Душанка, елерица
Борана, син Бранко, зет Турко, омак Мар-
ја, и унука Радка, Тамара, Милан и Марко

0082-P

Тужно сретане на драгог сугру

Тужно сретане на

**ДАДУ
ДРАГОСЛАВУ**

Унијек те се одавољено
Твоји Драго, Чина, Бурница и Додо

00107-P

Никада вас нећемо заборава
**ЈОВО
(Лазара) ИГЊАТИЋ**

**ДРАШКО
(Ратомира) МИЛИНКОВИЋ**

20.5.1989-12.9.1998.
Панчево

**МИОДРАГ
(Јове) РАКИЋ**

18.1.1960-12.9.1998
Србин

**МИЛАН
(Мирка) ТОДОРОВИЋ**

3.4.1903-12.9.1998.
Бана Лука

**ЈАСМИН
(Завира) ШАБИЋ**

30.1.1903-12.9.1998.
Бана Лука 16. китр

0088-P

Дана 15.8.1998. године навраћају се две
године од смрти нашег драгог

**СРЕБКА
БОГДАНОВИЋ**

Тог дана посретиламо нашу гроб на Град-
ском кулурном гробљу, положили омак
и зашито га сузана.

0088-P

Тужно сретане на драгог тату

**СРЕБКА
БОГДАНОВИЋ**

Твојим одавољеном нешто је један дан нас
и одавољеном празан простор у нама.
Знам само да наш унука жиеће у
нашим срдина и бате омак кога ћемо увек
имати волети.
Твоја Таша.

0088-P

Тужно сретане на драгог тату

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Дана 12.9.1998. године навраћа се
четрдесет година од како немо с нама наш
одавољено омак, брат, омак и дад.
Болно је истина да та наша немо с нама
ма, али жиеће са нама да одавољено немо
не умеру.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Дана 11.9.1998. године навраћа се
дванадесет година од како немо с нама наш
одавољено омак, брат, омак и дад.
Болно је истина да та наша немо с нама
ма, али жиеће са нама да одавољено немо
не умеру.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Драги родитељи с много постољаним и туго
наше омак Милко, Радоса и Милоса,
Мари Милова и Драгица, омак Драгана и Сена,
зетови Славо и Бурко, унука Младен,
Светлана, Гордан, Димар, Јелена, Наташа,
Сана и Жана, внуку Ванка, Таша,
Драго и Бранко

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Врнуле пролазе и туга и бол остаје.
Одавољено сам са све што сте ми подарили
у животу и поштом што сте били моје дра-
ге родитељи.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

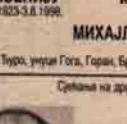

СПАСЕНИЈУ

Твојим одавољеном нешто је један дан нас
и одавољеном празан простор у нама.
Знам само да наш унука жиеће у
нашим срдина и бате омак кога ћемо увек
имати волети.
Твоја Таша.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

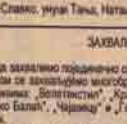

СПАСЕНИЈУ

Твојим одавољеном нешто је један дан нас
и одавољеном празан простор у нама.
Знам само да наш унука жиеће у
нашим срдина и бате омак кога ћемо увек
имати волети.
Твоја Таша.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

У немоћности да задовољеном омак омак који са нама
познати тугу и бол омак притате са одавољеном многостраним
роабну, притате и постољанима,
ма, као и колективима: „Белогорски“, „Хрдне омак“, БП
0008 и 3704, Шко-
лски центар „Радко Балаш“, „Најлепши“ и „Гласу
омак“ који колашати нашу мајку
на једна породица.
У оубоју 12.9.1998. године у 11 часова посретиламо
нашу вечну кулу и положили омак на гробљу Света
Пантелеја те вас позвамо да нам се придружите.
Овакошана породица

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Дана 11.9.1998. године навраћа се
дванадесет година од како немо с нама наш
одавољено омак, брат, омак и дад.
Болно је истина да та наша немо с нама
ма, али жиеће са нама да одавољено немо
не умеру.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Драги родитељи с много постољаним и туго
наше омак Милко, Радоса и Милоса,
Мари Милова и Драгица, омак Драгана и Сена,
зетови Славо и Бурко, унука Младен,
Светлана, Гордан, Димар, Јелена, Наташа,
Сана и Жана, внуку Ванка, Таша,
Драго и Бранко

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Врнуле пролазе и туга и бол остаје.
Одавољено сам са све што сте ми подарили
у животу и поштом што сте били моје дра-
ге родитељи.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Твојим одавољеном нешто је један дан нас
и одавољеном празан простор у нама.
Знам само да наш унука жиеће у
нашим срдина и бате омак кога ћемо увек
имати волети.
Твоја Таша.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Твојим одавољеном нешто је један дан нас
и одавољеном празан простор у нама.
Знам само да наш унука жиеће у
нашим срдина и бате омак кога ћемо увек
имати волети.
Твоја Таша.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

Твојим одавољеном нешто је један дан нас
и одавољеном празан простор у нама.
Знам само да наш унука жиеће у
нашим срдина и бате омак кога ћемо увек
имати волети.
Твоја Таша.

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

СПАСЕНИЈУ

У немоћности да задовољеном омак омак који са нама
познати тугу и бол омак притате са одавољеном многостраним
роабну, притате и постољанима,
ма, као и колективима: „Белогорски“, „Хрдне омак“, БП
0008 и 3704, Шко-
лски центар „Радко Балаш“, „Најлепши“ и „Гласу
омак“ који колашати нашу мајку
на једна породица.
У оубоју 12.9.1998. године у 11 часова посретиламо
нашу вечну кулу и положили омак на гробљу Света
Пантелеја те вас позвамо да нам се придружите.
Овакошана породица

0088-P

Тужно сретане на драгог родитеља

Гелбард у суботу у Бањој Луци

Специјални амерички изасланик за Балкан Роберт Гелбард боравиће сутра, на дан избора, у Републици Српској јавља Танјуг.

Гелбард ће се, како је најављено, у поподневним часовима састати с председником Републике Српске Биљаном Пласивићем.

Други детаљи ове посјете нису познати.

Позив Елизабет Рен грађанима БиХ Масовно на изборе

САРАЈЕВО, 11. септембра (Срна) - Специјални изасланик генералног секретара УН за БиХ Југославију Елизабет Рен позвала је данас све грађане БиХ да изађу на опште изборе 12. и 13. септембра, јер је то, како је нагласила, јединствена шанса да допринесу стварању своје будућности.

„Бирачи имају много већу моћ него што би сами изабали могли замислити и заједно се надају да ће искористити. Претпостављам да ће изборни резултати бити позитивни у смислу да нико није толико јак да сам влада и да ће заживјети добра и јака општина“, изјавила је Рен-ова Радију ФЕРН.

Она је рекла да су све промене које су се догодиле у посљедње двије године позитивне, јер су људи сада спремнији за гласање. „Раније смо се бојали да ће избори због своје учесталости заморити грађане, али чини се да замор међу њима не постоји“, процјенила је Ренова.

Београд Патријарх Павле служио литургију

БЕОГРАД, 11. септембра (Танјуг) - Његова светост патријарх српски господин Павле служио је данас, на празник Погоубљења светог Јована Крститеља, свету архијерејску литургију у цркви на Централном тргу у Београду, посвећеној овом свјетитељу.

Усјековање главе светог Јована Крститеља један је од три празника посвећених једном од најпоштованијих свјетитеља у српском народу.

Сабор светог Јована Крститеља - Јовандан - слави се 20. јануара, а празник

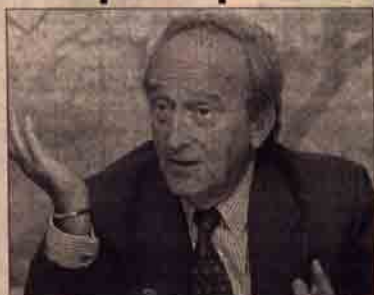
Порука Карлоса Вестендорпа бирачима у БиХ Избори начин да се исправе грешке

САРАЈЕВО, 11. септембра (Срна) - Међународни представник у БиХ Карлос Вестендорп поручио је данас бирачима, учесницима послужбених општих избора у БиХ 12. и 13. септембра, да су избори најбољи начин да се исправе грешке и уједи аплика. подјела у друштву.

„У околностима када су још увијек на власти вишњачке исте политичке странке и лидери који су подстицали рат, веома је важно да право повјерење у земљи заповиједом плурализма и мултиетничности у политички систем“, поручио је Вестендорп у предизборном интервјуу Радију ФЕРН.

Међународни представник сматра да су људи у БиХ још увијек етнички подијељени, не својом, већ кривцом њиховог политичког руководства, а то се, по његовом мишљењу, може превидјети само на један начин - успостављањем владавине закона и људских права.

„Тек када се испуне ти услови у БиХ ће бити могуће одржати изборе без међународне супарнице“, истакао је Вестендорп, устудиши да је тренутна ситуација таква да ће присуство међународне заједнице „неопорно“ бити потребно и на предстојећим изборима наредних година.

Карлос Вестендорп: Успостављање владавине закона и људских права

његово рођења - Ивањдан - 7. јула. Сва три празника спадају у заједнице, па су у календару Српске православне цркве обилжавањем црвеним словом.

Према објављивању једног високог функционера у Вашингтону, на кога се позива CBS, америчка администрација је одустала од захтјева Конгреса за

У дане избора у РС 12. и 13. септембра Страна возила ослобођена путарине

Министарство за саобраћај и везе Републике Српске издало је у петак рјешење којим се у вријеме избора 12. и 13. септембра грађани са стране возила ослобађају плаћања накнаде за путеве, јавља Срна.

У рјешењу које је потписао министар Марко Павић стоји да се „грађани РС ослобађају од плаћања накнаде за путеве која се плаћа за страна возила која користе путеве у РС“.

Ово рјешење ступило је на снагу одмах, а достаљено је свим граничним прелазима.

Хаџијер Солана о изборима Гласати за будућност

САРАЈЕВО, 11. септембра (Танјуг) - Генерални секретар НАТО-а Хаџијер Солана изјавио је данас у Сарајеву да је задовољан припремама за изборе који ће се овог викенда одржати у Босни и Херцеговини.

Москва Јевгениј Примаков нови премијер

МОСКВА, 11. септембра (Бета) - Доњи дом руског парламента - Државна дума, потврдила је данас избор Јевгенија Примакова за новог премијера.

Јевгениј Примаков

За избор досадашњег шефа дипломатије гласало је 317 посланика, 63 је било против, а 17 уздржано. Примакова је за премијера предложио шеф државе Борис Јељцин, пошто је Дума у два наврата одбила кандидатуру Виктора Черномирдина.

постављање Холмбрука пошто се открило да, како је речено, постоје „финансијски проблеми“ везани за његово име.

„Срби не прецизира о каквом „финансијском проблему“ се ради, али је познато да се таква формулација обично употребљава када је у питању неки прекршај, у испуњавању пореских обавеза, што се у САД сматра озбиљним кривичним прекршајем.“

ЊУЈОРК, 11. септембра (Танјуг) - Вашингтон је одуставо од номинације Ричарда Холмбрука за амбасадора САД у Уједињеним нацијама, саопштила је данас ТВ мрежа CBS, позивајући се на високе кругове америчке владе.

„Номинација Холмбрука је пропала“, каже се у изјештају CBS.

постављање Холмбрука пошто се открило да, како је речено, постоје „финансијски проблеми“ везани за његово име.

„Срби не прецизира о каквом „финансијском проблему“ се ради, али је познато да се таква формулација обично употребљава када је у питању неки прекршај, у испуњавању пореских обавеза, што се у САД сматра озбиљним кривичним прекршајем.“

Центар за регистрацију бирача OEBC-а у Бечу

Пројектор гласачких спискова у канцеларији OEBC-а у Бањој Луци

Гласачки листићи отпремљени у БиХ

БЕЧ, 11. септембра (Танјуг) - У Центар за регистрацију бирача Организације за европску безбједност и сарадњу у Бечу, у који се сливају гласачки листићи грађана Босне и Херцеговине из свих крајева свијета, до сада је пристигло 121.006 листића из 50 земаља.

Бечки центар упутио је гласачке листиће за предстојеће изборе на 153.025 адреса регистрованих бирача у иностранству, тако да је своје право гласа за сада искористило више од 79 одсто бирача.

У сриједу увече, за Босну и Херцеговину је отпремљена прва поштом са 96.300 гласачких листића за изборе у оба ентитета.

Сви гласачки листићи упаковани су, уз присуство контролора, у нумерисане и запечатане вреће.

Отварање врећа вршиће комисија у центрима за пребројавање у Лукавци и Рајловцу.

Како се истиче у главном граду Аустрије, за све отпремљене гласачке листиће извршена је провера идентитета бирача и констатовано је да су уредни.

Солана је нагласио, на конференцији за штампу у Међународном медијском центру у Сквендири, да је Сфор урадио добар посао и да је дао значајан допринос обезбјеђењу избора у БиХ. То је гаранција да ће се сутра и прекосутра гласати слободно, рекао је Солана.

Он је израдио наду да ће изабрани на предстојећим изборима, како је рекао,

„гледати у будућност, а не у прошлост“, поминући при том посебно питање повратка избјеглица.

Вестендорп у неђељу у Брчком

БРЧКО, 11. септембра (Танјуг) - Виоки представник међународног заједничког Босни и Херцеговину Карлос Вестендорп посетиће Брчко у неђељу, 13. септембра.

Вестендорп и супервизор за Брчко Роберт Фарндл ће заједно посетити два бирачка мјеста - у школи у Броду, гдје гласају грађани из Федерације БиХ и у згради Економског факултета у граду Брчком.

Тврђење Талибана Убијено 11 иранских дипломата

ИСЛАМАБАД, 11. септембра - Авганистански Талибани покрет саопштио је данас да је свих 11 иранских дипломата побијено, домагинујући тиме тврђења Техерана да су двојица преживјела, јавља агенција.

Талибани су то изјавили за агенцију АИП са сједиштем у Пакистану и додали да „не би имали сору“ трговати за промијелим иранским дипломатама, чији је нестанак изазвао заоштравање између Авганистана и Ирана.

Техеран је данас саопштио да су двојица иранских дипломата преосталих напад на ирански конзулат приликом освајања града Мазар-и-Шариф прошлог мјесеца. (Танјуг)

У рјешењу које је потписао министар Марко Павић стоји да се „грађани РС ослобађају од плаћања накнаде за путеве која се плаћа за страна возила која користе путеве у РС“.

Ово рјешење ступило је на снагу одмах, а достаљено је свим граничним прелазима.

ТВ-програм СРТ субота, 12. септембар

6.55 - Најважније програме, 7.00 - Јутарњи програм - Избори 98, 8.00 - Репортажа, 9.00 - Јутарњи програм - Избори 98, 11.00 - Љубавне везе, репортажа 144 видео, 11.30 - Цртани филм, 12.00 - Вијести, 12.05 - Избори 98, 13.00 - Вијести, 13.05 - Семинарска токовица, 14.00 - Суботом поподне, Избори 98, 19.00 - Цртани филм, 19.15 - ЕПП, 19.30 - Дневник, 20.00 - Филм, 22.00 - Новости, 22.30 - Мушка - серијски филм, 23.00 - Музички програм, 24.00 - Вијести, 00.05 - Одјавни програм.

неђеља, 13. септембар

6.55 - Најважније програме, 7.00 - Јутарњи програм - Избори 98, 8.00 - Репортажа, 9.00 - Јутарњи програм - Избори 98, 11.30 - Мушкетери, серија за децу, 12.00 - Вијести, 12.05 - Маштоњик, 13.05 - Православље, 13.30 - Недељом поподне - Избори 98, 19.00 - Цртани филм, 19.15 - ЕПП, 19.30 - Дневник, 20.00 - Филм, 22.00 - Новости, 22.15 - Избори 98, 22.45 - Добра стара времена, 23.30 - Холмбруков хроника, 24.00 - Вијести, 00.05 - Одјавни програм.

Вријеме Прогноза за викенд Локални пљускови

Послије претходно малогрлог јутра (не је у Републици Српској регистровано сумично и уједно топло вријеме уз слабо ветар промијенивог смира.

Преглед температуре ваздуха у 14 часова: Власеница 22, Галик 24, Н. Град, Србац, Невесиње, Сокоци, С. Гораци, 25, Прилеп, М. Град, 26, С. Сарајево, Модрича, Пала, 27, Добој, Требиње, Бочо 28, Бања Лука, Бјелина, Кнежево, Шахово, Теслић 29 степена.

Прогноза времена за викенд: Предвиђамо постепено стабилизацију вријеме. У суботу првог дана викенда неухватна вријеме прелива. У првом дељелу дана промијениво обично и углавном суво вријеме. У другом дељелу дана у подани развој обилности биће појаве кишне, локалне пљусковне и прљавице. Ветар јужни или југозападни умерен. У неђељу прелива обично и слично вријеме трајаће кишно. Јутарња температура од 13 до 16, а највише дневна од 20 до 23 степена.

Републички хидрометеоролошки завод

АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО КРИСТАЛ БАНКА STOCK CORPORATION CRYSTAL BANK
Банка Лука • И.Б. Јулија 9 • центарна 079/12-930 • директор 079/12-942 • факс 079/12-978

Курсна листа бр. 074

Курсеви из ове листе примјењују се од 10. 9. 1998. године
Курсеви у конвертибилним маркама (КМ)

Држава	Шифра валуте	Ознака валуте	Јединица	Куповни за динаре и ефект. вал.	Средњи курс	Продајни курс
Аустралија	036	AUD	1	1.0225	1.0251	1.0277
Аустрија	040	ATS	100	14.1770	14.2125	14.2480
Белгија	056	BEF	100	4.6374	4.8496	4.8617
Канада	124	CAD	1	1.1337	1.1355	1.1384
Данска	208	DKK	100	26.1908	26.2565	26.3221
Финска	246	FIM	100	32.7956	32.8778	32.9600
Француска	250	FRF	100	29.7363	29.8110	29.8855
Њемачка	280	DM	100	100.0000	100.0000	100.0000
Грчка	300	GRD	100	0.5827	0.5842	0.5856
Ирска	372	IEP	1	2.4944	2.5007	2.5069
Италија	380	ITL	100	0.1017	0.1020	0.1022
Јапан	392	JPY	100	1.3028	1.3061	1.3093
Куввајт	414	KWD	100	0.0000	0.0000	0.0000
Холандија	528	NLG	100	88.3710	88.5925	88.8140
Норвешка	578	NOK	100	22.2604	22.3162	22.3720
Португалија	620	PTE	100	0.9730	0.9734	0.9739
Словенија	705	SIT	100	1.0637	1.0664	1.0690
Шпанија	724	ESP	100	1.1736	1.1766	1.1795
Шведска	752	SEK	100	21.5953	21.6494	21.7035
Швајцарска	758	CHF	100	122.0132	122.3190	122.6248
В. Британија	828	GBP	1	2.8638	2.8710	2.8782
САД	840	USD	1	1.7253	1.7296	1.7339
Евр. унија	954	XEU	1	1.9620	1.9660	1.9710

- 1. SDR (SPECIAL DRAWING RIGHTS) = USD 1.35275
- 2. ХРВАТСКА КУНА 100 = 27.5543
- 3. ЈУГОСЛОВЕНСКИ ДИНАР 100 = 16.6667

Курсеви за куне и ЈУ динар примјењују се за обрачун царина.

Динарске уплате на жиро-рачун бр. 30500-001-7-6012456 код Српске државне банке ДД Бања Лука. Уплате на динарски рачун бр. 30000-001-12-12456 код Српске државне банке ДД Бања Лука. Републички Министарства информација Републике Српске бр. 01-413-93 лист је уписан у Регистар јавних гласачких под редним бројем 35.
На основу Закона о акцизима и порезу на промет члан 29, тачка 7, на дневне новине „Глас српски“ порез на промет листа се по стопи од 14 одсто („Службени гласник Републике Српске“ бр. 15/96).
Издаје и штампа СДП „Глас српски“, ул. С. Кутљовића 93, Бања Лука, за штампу: Боро ЛЕВЧИЋ.

КУЛТУРА ГЛАС српски

Сремски Карловци - пјесничко светиште

СТИХОВИМА БРАНКУ У ПОХОДЕ

Бранко Радичевић

Фала боже на дар ови,
о помози, благослови,
да ми како с права пута
душа млада не залута!

Тако је говорио Бранко Радичевић, пјесник младости, пјесник огромног књижевног талента, и то талента који је окрилио основним животним тежама времена у коме је поникао. Бранку Радичевићу у част, књижевном вјеснику нашег романтизма, аутору знаменитог „Кола“, пјеснику чије се коло и пјесма сливају у јединствен склад мелодије и покрета, од 4. до 21. септембра, одржава се богато „Бранково коло“, 27. по реду.

Традиционална пјесничка манифестација „Бранково коло“ и ове године, у Сремским Карловцима, на Стражилову, и у Новом Саду, у оквиру седамдесетак различитих програма, окупила је неколико стотина истакнутих пјесника, драмских, ликовних, музичких ујетника и других духовника. Овогодишња пјесничка манифестација посвећена Бранку Радичевићу пролази у знаку обиља важних датума; 800 година манастира Хиландара, 150 година Српског народног покрета, 100-годишњице рођења Десанке Максимовић, Милана Конјевића, Растка Петровића и Душана Матића.

Обиљежавања овако значајних датума, јубилеја, српске историје, духовности и културе, поново нас уверавају да у развоју и животу нашег народа и земље велику улогу имају његова култура, духовност и стваралаштво. Свакако, да је зачетак светосавске мисли прије осам вијекова имао значајне одреднице у животу нашег народа. Како рече наш истакнути књижевник академик Миодраг Павловић у својој бесједи, којом је отворио „27. Бранково коло“, „Свака је година једна ујетничка годишњица, сваки је дан празник рођења једног ујетника. И у оскудним временима ми живимо по календару створеног и посвећујемо се ономе што ће створено тек да буде. Пјесничке ријечи имале су свој удио у појачању осјећање светости“.

Сремски Карловци, који су одувек били привлачан град и по природним љепотама своје околине и по свом друштвеном жи-

воту, град у коме је наш пјесник провео најсрећније године своје младости, ових дана су мјесто свеколике саборности српског народа и свих људи добре воље који у свијет књижевности улазе с дужним поштовањем.

Под сводовима сремскокарловачке Гимназије коју је Бранко Радичевић похађао, на овечан начин, 4. септембра, отворено је „27. Бранково коло“. Сјећајући се нашег пјесника и његових дана проведених у Карловцима, којима је он посветио своју најпопуларнију пјесму „Бачки расанак“, Карловци се сјећају свих пјесника. Бранку у походе и ове године дошла су његова многобројна браћа по перу из Савезне Републике Југославије, Републике Српске и дијаспоре.

Сам чин свечаног отварања овогодишњег „Бранковог кола“, у свечаној сали карловачке Гимназије, који је окупио многобројне књижевне, ликовне, позоришне и музичке ствараоце, поштоваоце Радичевићеве књижевне ријечи, показао је да ће Сремски Карловци, ових дана, живјети аутентичним животом, животом с ујетношћу. Као што рече пјесник „Ко би помислио да су ти мали Карловци, Бранково мјесто драго, идилично и ведро са чистом тишином и размисљањима међу мирним сјенка-

ма мрачних здања, симбол наше духовности“. Многобројна сремскокарловачка публика с пажњом је слушала слово о Бранку, Миодрага Павловића, који је том приликом истакао да је Радичевић родоначелник низа наших пјесни-

ка, а дуготрајним аплаузима потврдила снагу Павловићеве књижевне ријечи.

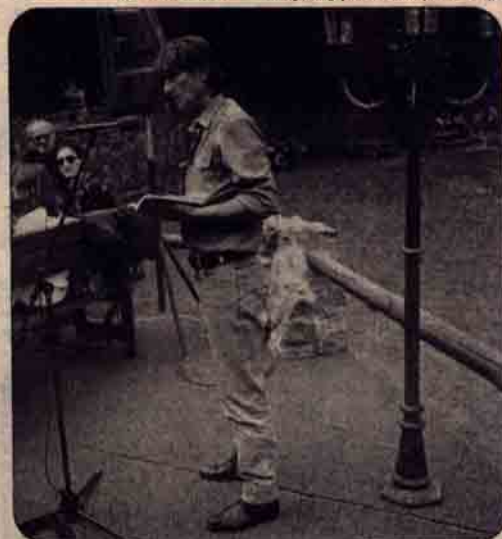
На Стражилову, најљепшем фрушкогорском вису, за чије је природне љепоте наш пјесник најљепшим успоменама везан, ци-

видуално, говорио је књижевник Павле Зорић.

Почетком педесетих година, као млад пјесник, Миодраг Павловић је кренуо путем којим је ишла најбоља европска поезија. Као и његове велике претече,

Додјела „Бранкове награде“ испред споменика Бранку Радичевићу

Стихови у част Бранку Радичевићу: Пјесник Милан Ненадић

јеће на његов гроб положио је књижевник Зоран Костић, а дужну почаст одали су му многобројни књижевници, љубитељи његовог дјела.

Истог дана, испред споменика Бранку Радичевића у Стражилову, уручена је традиционална „Бранкова награда“, Друштва књижевника Војводине за најбољу прву пјесничку књигу аутору до 29 година, овогодишњим лауреатима Петру Милединовићу за књигу пјесама „Средоземље“ и Миши Пасујевићу за књигу пјесама „Инк“. Награде је уручио Ненад Грујић, директор „Бранковог кола“.

Међу најзначајнијим садржајима овогодишње манифестације, свакако је портрет пјесника Миодрага Павловића, пјесника ријетке оригиналности и снаге, које је урличено у Градској библиотеци у Новом Саду.

О Павловићевом књижевном дјелу, дубоко укоријењеном у нашу традицију, у којем је на најбољи начин помирено уопште и инди-

вјеровало је да је поезија један нови свијет. Миодраг Павловић је пјесник интегралне визије свијета. Није пјесник једне цркве, али је пјесник и мислилац црквености - истакао је Зорић. У Гимназији „Исидора Секулић“ у Новом Саду, у понедељак, биће представљена Антологија „Манастирик“ коју је приредио Раша Перић, а коју је „Глас српски“ објавио поводом 800 година манастира Хиландара. У оквиру овогодишњег „Бранковог кола“, до 21. септембра, биће урличени многобројни књижевни садржаји, симпозијуми филозофа и друге манифестације. У сријелу 16. септембра, у Сремским Карловцима, додјелиће се врједна књижевна награда „Печат вароши сремскокарловачке“ овогодишњем добитнику.

Захваљујући „Бранковом колу“, нашој највећој пјесничкој манифестацији, Бранково пјесничко дјело представљаће читаву школу за пјеснике који тек долазе.

Неда СИМИЋ

ЛИКОВНИ ЖИВОТ

Лексикон ликовних уметника

Историјски документ за наредни миленијум

Доласком, или повратком, са студија у отаџбину, посебно после њихових јавних наступа на изложбама домаћи школовани ликовни уметници налазе своје мјесто и у енциклопедијама. Први пут већ 1907. године, када се појавио „Thieme-Becker“, Општи лексикон ликовних уметника од антике до данас („Allgemeine Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart“) у издању Вилхелма Енгелмана (Wilhelm Engelmann). Његова посљедња, тридесет и седма, свеска излази 1950. године у Лајпцигу. Допуњен новим именима наших уметника, или даљим подацима о онима заступљеним у „Thieme-Becker“, Општи лексикон ликовних уметника XX вијека („Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler des XX Jahrhunderts“) др Ханса Волмера (Vollmer) штампан је у шест томова, од 1953. до 1962. године такође у Лајпцигу.

Прву домаћу Ликовну енциклопедију у којој су, поред страних, заступљени и наши ликовни и примјенени уметници, издао је четири књиге Лексикографски завод Федеративне народне републике Југославије из Загреба. Ова Енциклопедија, рађена је од 1959. до 1966. године, имала је за сараднике одашње историчаре уметности, који, иако амбициозни, нису увијек располагали прецизним и потпуним подацима, па су и резултати овог њиховог ангажмана остали такви.

Свјесни овога, али и уважавајући повратак времена, у сада преименованом у Југословенски лексикографски завод „Мирслав Крлежа“, у Загребу, је осамдесетих година иницирана „Ликовна енциклопедија Југославије“. Овај до сада непопуларнији пројекат ове врсте код нас, уз компетентне текстове о нашим и опште југословенским ликовним и прим-

јеним уметницима, оваквој проблематици, музејско-галеријским институцијама код нас и слично, богато је илустрован одговарајућим репродукцијама - требало је да се појави у три тома. Од тога, први је изашао 1984, други 1987, а трећи са допунама био је спреман за штампу током 1991. и 1992. године.

Актуелни „Општи лексикон уметника - Ликовни уметници свих времена и народа“, „Allgemeines Künstlerlexikon (AKL)“, (Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker), према општем мишљењу, обилежиће, у историјскоумјетничком смислу, двадесет и први вијек. Утемељен давне 1969. године овај Лексикон окупио је близу двије хиљаде сарадника из деведесет и двије земље свијета. Од тога, са простора бивше Југославије, на овом пројекту сарађује педесет стручњака, историчара ум-

Од наших уметника до сада у „Општем лексикону ликовних уметника свих времена и народа“ нашло је близу четрдесет њихових имена, сликар Добривоје Белькашић (1923), Слободан Бијељак (1948), Спиридон Шпиро Боцарић (1876-1941) Ристо Чајкановић (1850-1900) и низ других...

јетности, а из некадашње Босне и Херцеговине један и то из Републике Српске. Сваки од осамнаест штампаних томова садржи по шест хиљада јединица, те када се појави његова посљедња, седамдесет и осма књига, Лексикон ће садржавати између четири стотине хиљада до пет стотина хиљада јединица. Схватајући значај овог Лексикона од 1989. године „Комитет интернационалне историје уметности“ („Comité International d'Histoire de l'Art-CIHA“) предузима патронат над њим. Године 1991. од издавача Е.А. Семана (Seemann), овај замашни пројекат преузима др Клаус Г. Саур,

такође из Лајпцига. Текстови се преведе англески и још неколико свјетских језика, а захваљујући „Интернационалној уметничкој бази података“ („Internationale Künstlerdatenbank- IKD), од 1993. текстови из Лексикона нашли су се и на CD-ROM-у.

Сарадници бирају и предлажу имена уметника за Лексикон с тим што је редакција оставила себи право да, евентуално, изврши допуне. Од наших уметника, до сада, у „Општем лексикону ликовних уметника свих времена и народа“ нашло је близу четрдесет њихових имена: од сликара Добривоје Бель-

кашић (1923), Слободан Бијељак (1948), Спиридон Шпиро Боцарић (1876-1941), Ристо Чајкановић (1850-1900), Милан Ђетић (1904-1979), од вајара Миливоје Бокић (1934), Зоран Богдановић (1957), Александар Буквић (1949), Милан Ђеранић (1949), златар Сава хаџи Божовић из XVII вијека - да поменемо само неке.

За сљедећи том, у којем ће се наћи уметници са почетним словима њихових презимена „Д“, „Ђ“ и „Џ“, прихваћено је њих двадесетак: Ива Деспих (1892-1961), вајарка, Војо Димитријевић (1910-1981), сликар, Симо Драшковић (1895 - 1959), карикатурист, Лазар Дрљача (1883-1970), сликар и други.

Послије овога намеће нам се једно мучно питање: како, или чиме, објаснити да је свијет спреман да нам призна квалитет, прије него ми једни другима?

Данка Дамјановић

Из старословенске митологије

Перун (11 дво)

Речено је прошли пут да када Перун извојује побједу над својим противником, ослобађају се воде и пљушти киша (у архаичним локалним варијантама мита ослобађају се: стока, жена заробљена од стране Перуновог непријатеља: Додола, Марена или Мокшо). Зато је најјаснија интерпретација мита о Перуну - о чему код Словена постоје и друга тумачења - она, по којој је он етиолошки мит о грмљавини, олуји и о настанку плодноне кише.

Овом миту одговарају они општесловенски ритуали чија имена већ сама упућују на Перунов култ: бугарска переруна с мноштвом ономастолеских и табу-варијација, као што су переруга, преперуга и српскохрватска прпоруша. Оне су, вјероватно, у вези са старословенским хороним порс („пада прах“). Исто тако објашњава се намеће и што се тиче имена аналогних ритуала сљедећег типа: бугарска и српска Додола, с обзиром на широки круг повезаности с Перуновим средником у балтичким и другим митологијама (на примјер Дундер: пословица Лужичког Срба о Дундеру који хрче у стаблу јабуке, по свему судећи, сродан је с представом створеном о грмљавини; атрибут Перкунаса Дундулица упућује на закључак да је Дундер био ранији Перунов атрибут). Обреди за призивање кише обухватају и поливање жена, што је у почетку вјероватно било у вези са подношењем жртава Перуну.

Митови и ритуали, који су у вези с Перуном, имају заједничку карактеристичну црту, а то је њихова повезаност са хрстовима, са хрстовим шумама („Перунов хрст“ у једном средњосјеверном спису) и са високима, где су у првобитним временима постављали Перунове идоле (у Кијеву и Новгороду), као и светилишта.

Сходно томе, на целокупном простору који су населили стари Словени познати су називи висока и планина, који потичу од Перуновог имена. Перунова веза са планинама и хрстовим шумама датира из индоевропског раздобља.

У балтичким и словенским митологијама Перун се везује за четири стране свијета, што се, између осталог, види и у називу четвртка као „Перуновог дана“ у предању Полапских Словена; као и по четворочланој (осмочлавној) структури Перуновог светилишта на Перину код Новгорода (назив светилишта је од словенске ријечи Перуни који је древени пандан готске ријечи fairgūni, „стијена“, староскандска Fjörgjūn је мајка громовника Тора).

По староруском извору „Перуна има много“ (Перун јесте много), што се односило на то да Перун има више географских отјелотворења, као и у вези са годишњим дожима, од којих се сваки појединачно настављало као самостално божанство у митологији балтичких Словена (Прове). У пантеону Кијевске Русије Перун је сповио за највише божанство, што се види и по мјесту које заузима у попису богова.

Стеван МАРТИНОВИЋ

КУД „Чајавец“ из Бање Луке

Успјешно гостовање у Грчкој

У периоду од 16. августа до петог септембра чланови КУД-а „Чајавец“ из Бање Луке гостовали су у грчком граду Махрохија. Повод овог десетодневног боравка је учешће на манифестацији под називом „Иматијотика '98“ која се традиционално организује у част завршетка бербе брескве.

Поред неколико домаћих ансамбала, на овој манифестацији представила су се и два госта из иностранства КУД „Чајавец“ из Бање Луке, представник Републике Српске, и КУД „Сливен“ из истоименог бугарског града.

Играчи и оркестар „Чајавец“ грчкој публици представили су се играма из Грмече, Гламоча, Херцеговине и Србије, затим крајишким, влашким, шопским и играма из Барање. Својом ватреношћу и умилењем овај ансамбл је оставио утисак који ће остати у памћеном љубитеља ове уметности.

Такође, на овој манифестацији рођена је и идеја о братимљењу између КУД-а „Чајавец“ и КУД-а „Долион“ из Махрохије, која ће бити реализована за Ускрс 1999. године.

Поред наступа на Фестивалу, чланови „Чајавец“ су обишли и многе историјске знаменитости којима билује овај дио Грчке.

В. Т.

Закључен литерарни конкурс „Истина о Србима“

Проглашени најбољи радови

На овогодишњем литерарном конкурс традиционалне манифестације „Истина о Србима“ пристигао је велики број радова из Републике Српске, али и из Југо-

одлуку да се прва награда за прозу додјели за причу „Кудеља црне вуње“, чији је аутор Жељко Галоња из Градишке, који је управо ових дана имао и промоцију своје прве књиге поезије под називом: „Док славаш, нек лају“. Друга награда биће уручена Јованки Стојичевић из Добоја за причу „Непослано писмо“ и трећа познатој књижевници Стевки Козић - Прерадовић за причу „Колограске шуме“.

По оцјени жирија међу писцима поезије најбоља је pjesма „Преображење потоње“ аутора Бранка Брђанина. Другу награду за руковети pjesме у прози под називом „Српски спалами“ добио је Милена Стојичић из Бање Луке, а трећа награда биће уручена Давиду Кешману из Сомбора за циклус pjesама под насловом „Невиделица“.

Жири је одлучио да у конкуренцији дечијих литерарних радова додјели три равноправне награде у књигама које обезбеђује „Глас српски“ најуспјешнијим младим литератама на конкурс „Истина о Србима“. Награде ће добити: Јована Толић за pjesму „Чежња“, Бојана Ђурчић за прозни рад под насловом „Мој брат“ и Далиле Војничковић за pjesму „Српство у нама“.

Вријеме уручивања награда биће накнадно саопштено.

Г. Ш.

Прву награду за причу под називом „Кудеља црне вуње“ добио је Жељко Галоња који је прије неколико дана издао и књигу поезије под називом „Док славаш, нек лају“, а прву награду за поезију - pjesму „Преображење потоње“ добио је Бранко Брђанин

славље. Жири у саставу Ранко Павловић, предсједник, и чланови Гојко Вујановић и Радо Димитријевић имали су пуне руке посла, а бројни вриједни радови само су потврдили да су Српско културно-просвјетно друштво „Просвјета“ и Народна библиотека „Јован Дучић“ Градишка расписивањем конкурса потврдили оправданост овог облика подстицања литерарног стваралаштва код младих и старијих, па и већ одавно познатих књижевника.

Жири је, како нам је рекао књижевник Радо Димитријевић, донио

ходећи уз вјетар

„Видјела жаба како коња поткивају, па и она дигла ногу“ - каже наш народ. Кад и у коју сврху је велика умотворина изговорена, није познато, али чињеница је да је горе поменути изрека врло примјенива управо сад, у нашим околним. Бања Лука није моденско лјетовалиште, а зар је неко сумњао? Ипак има своју елиту, свијет гламура, типичне представнике сјаја с професионалном деформацијом. Ствар је, као, у навизи. Зар?

Модерно доба је донијело и своје обавезе: брз темпо живота, брза храна, прилагођавање модним трендовима... А изрека „Класика је увјек у моди“ - на улицама овог града „не пије воде“, што би се рекло. Не будимо алтруди над комичним појавама, но, зар можемо игнорисати па-

Естетика снобизма

Гламур тамног сјаја

нас за то не мари. Клијентела је све снобовска, али и цијене. Ресторани брзе исхране уз већ поменути пицерије, али и ћевабунице и бургеринице, полако али сигурно постају елитна мјеста, а омиљена снобовска храна: шпaгeти, врући пас, виршле, бурек... О економској стабилности тржњинских цијена нема ни говора. Срећом, и они финансијски хендикепиранији пронаћи ће залагај за себе - кокице и кошице.

Снобизам је нешто што се среће на сваком кораку. Ма колико сам по себи био необјашњив, још како се осјећа. На прецац стечено сезонско богатство створило је локални култ личности те бројно покорно сљедбеништво са искривљеном визијом вредновања квалитете. Но, недо-статак манира је основни проблем, а тај се новцем не рјешава. Ту појаву је немогуће сакрити иза скупљене одјеће, шминке, накита, или иза стакла лимузине. Фа-сада ће спасти ако ништа, а оно у реду пред шалтером за плаћање рачуна. Али зар нисмо знали унапријед, зар нисмо знали живи детектори?

Ранко КЕРКЕЗ

чвор

„Куварице мање збори, да ти новца не забори“, могао би замијенити: „Куварице мање збори, да ти ручак не забори“. Или: „Куварице, пери паре, да се паре не покваре“.

За разлику од осталог свијета (а у чему то мимо свијета нисмо?), наш човек никад не носи новчаник. Не само зато што новца нема, већ из традиционалне навике да паре држи по џеповима. Кад видите човека који дубоко улачи руку у џеп, знајте да ће да плати. Изади ли новчаник може да заплати. Јер, на нашим просторима новчанике још држе једино коњобари и покоја сирота дама. Не би ли била примјешана! Наш свијет, ријечи, држи паре по џеповима панталона, кошуља, гаћа. А код пијаница га можете наћи чак

примили продајци на велико и мало. Али, времена се мијењају пријатељу: данас ко опере више прљавог новца, има директну улазницу у високо друштво! И колико жалимо за проћерданом младошћу, толико се за главу хватамо ЗАШТО онда не опрасмо довољно новца? Који не може бити чист, самом чињеницом што је у оптицају. Иде од руке до руке, од џепа до џепа, од куца продајцу, од продајца купцу. Нема веће курице од новца, ал! да га видимо ко је не би волео посједovati.

Како већи дио грађана честито није ни догледало новца који посједује, дужни смо да дамо лични опис новчаница које су у оптицају на нашем скученом просотру. Не

новчаница је била толико опрана, да се једва препознавао владика Раде. Требала нам је тупа да уочимо родни лист и смртницу, аутора „Горског вијенца“! Новчаница од 50 динара у плашчаници измаглици, репрезентује династију Обрадовића. Разумије се, сликом Милоша. С лева само Конак кнеза Милоша, без друштва, ауганата, писара, личнег обезбеђења. Милош Обрадовић, сам као прст. Али далеко мање опран на новчаници од 50 динара. Господи, какав је и био, на новчаници од 100 динара, портрет је Доситеја Обрадовића. Манастир Хопово стоји на реверсу речене новчанице.

Почињени, запалити, уништити јавно новчаницу властите земље, строго је кажњиво. По Уставу

Опери те паре, жено

у чарапама. Даме га често носе у грудњацима, али и у осталим улегућуницама. Све до, (не можемо вам рећи) којих и каквих рупа. Носити новчаник (био празан или пун фактор је високотризики. Чак и празан новчаник мамин попове. Па на основу чега би они могли знати да у њему нема ништа? Уз новчаник треба носити и оружје и оружани лист. „Господин попов, господин попов, вратите ми личну карту“, завалила је ономад покордана грађанка. Знајући већ тада да је много лакше доћи до новог новчаника, него до ентитетске личне карте. И припадајућих нам докумената.

Зато једва да знамо човека који грешком није опрао новца за-турен у неком одјевном предмету. Тај ОПРАНИ новца тешка су срца

улазећи у описивање новца осталих земаља. Дакле, нећемо говорити о металним алпоницама (10 пара, 50 пара, 1 динар). Кренућемо од пет папирнатих динара, где је на лицу новчанице Никола Тесла. С друге стране уписан је Музеј Николе Тесле у Београду. 10 динара на лицу носи Ђеђоша, окренете ли новчаницу, тамо је цетињски манастир. На новчаници од 20 динара постоји Бура Јакшић (1832-1878). Из нама непознатих разлога, pjesник Јакшић по одлуци гувернера има предност. Знамо годину његовог рођења, као и годину његове смрти! Стога је ова новчаница од велике важности при проучавању српско књижевности. Накнадно смо утврдили да уз Ђеђошу, такође, стоји и година рођења и година владикине смрти. Али,

сваке уређене државе. Али, нека нам било ко донесе и покаже НЕОШТЕЋЕНУ новчаницу од пет, десет, па и двадесет динара. Произвођачи селотејп трака трљају руке: на домаћим новчаницама толико је ЛИЈЕПЉЕЊА селотејпом. Тако да су машине које аутоматски броје новца потпуно немиле. Како извући пет динара а да вам се у рукама не распасне? Или ону од десет, или двадесет? Милош (50), дин. држи се нешто боље, а Доситеј је релативно чист. Јер га обичан свијет слабо и посједује. Наше новчанице као да су КУВАНА, а не ШТАМПАНА. Док произвођачи селотејпа задовољно трљају руке.

Бранко Чучак

излог

Јован Дучић „Јутра са леутара“

Читање човјека

„Јутра са Леутара“ су Дучићеве записе о човеку, његовим промислима, тежњама, моралним дилемама. Дучић казује човека кроз оне особине кроз које се најбоље осликава људски лик, па је ово размисљање издијељено на теме: О мирноћи, О мржњи, О љубомори, О сујети, О страху, О разочарењу, О родољубљу, О карактеру и О уљудности. Између осталог, говоримо о мржњи, Дучић је дао и карактер свог народа у односу на ово осјећање: „Србин је, извесно, од свих народа на Истоку, најмање склон мржњи. Не мрзи ни један народ око себе. Ако опште кога мрзи, то је онда свог суседа, каквог свог брата Србина преко улице, или оног Србина на горњем спрату, или оног Србина на доњем спрату. Колико је Дучић био у праву, то остављамо личним утисцима. Ни карактер жена није баш сјајно прошао у Дучићевом ријечинику мудрости, па тако о њима каже: „У женином се животу све сарши за петнаест дана њене врше и, луде главе. Да жена нема нешто интуиције, онда никад не би погодила ни врата на која излази из своје куће.“ Ово је само мали дио из богато ос-

ликаног женског карактера који је поприлично црн. Дучић је у њему успио пронаћи плодно тло лоших особина. А жене? Препознају ли се оне у Дучићевим ријечима?

Дучићеву читање човјека задира унутрину бића док говори о страху, он каже да је човеку урођено једно једино осјећање. А то је страх од живота. Страх опседа. А чега се човек највише плаши? ... од свега на свијету човек се највећма боји другог човека“. Што значи страх? Страхovati, то значи умирати по сто пута дневно. Не није само страх бреме које човек носи, ту су и сестре страха љубомора, мржња, разочарење. Дучић изабављење види у хришћанском Богу који „јесте одиста бог ослободилац свију оцајника.“

Тања СТУПАР

Рекли су о Сајму: Остоја Кнежевић, генерални директор „Телекома Српске“

Знање, највећа вриједност друштва

Сајам књиге није само излог писане ријечи, већ прилика да се људи упознају, остварују нове контакте и пословне аранжмане - рекао Остоја Кнежевић, генерални директор „Телекома Српске“, генералног спонзора Сајма књиге

Трећи сајам књиге у Републици Српској „Бања Лука '98“ који организује „Глас српски“ добио је велику подршку Владе Републике, али и многих државних и приватних предузећа. Угледно предузеће „Телеком Српске“, генерални спонзор овогодишњег сајма књиге „Бања Лука '98“ пружило је знатну финансијску помоћ организаторима ове књижевно-културне манифестације. О значају светковине књиге за Бању Луку и Републику Српску, Остоја Кнежевић, генерални директор „Телекома Српске“ каже:

„Сајам књиге је веома значајна манифестација како за Бању Луку, тако и за Републику Српску. Сигурно да је највећа вриједност сваког друштва знање. То знање се стиче управо учењем из књига. Сајам књиге има свој посебан значај, јер пружа могућност да се пројму књига, писац и читалац. Посетиоци сајма имаће прилику да виде књиге из разних области. То је највећи капитал стручних људи. Сигуран сам да ће људи који се баве иновацијом доћи до нових знања.“

Сајам књиге у Бањој Луци изборио је своје мјесто међу сајмовима на српским просторима и сврстао се одмах уз београдски сајам књиге.

„Драго ми је што ће за који дан у Бањој Луци бити отворен Трећи сајам књиге и да се Бања Лука већ афир-

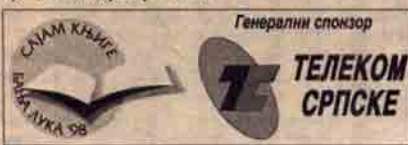
мисала као сајамски град у Републици Српској. Сајам књиге није само излог писане ријечи, већ прилика да се људи упознавају, остварују нове контакте и пословне аранжмане. С обзиром на све оно што се дешавало у Републици Српској и Југославији, ми смо много времена изгубили. То вријеме треба што прије надокнадити. Наши стручни кадрови нису имали прилику да иду у свијет, да комуницирају са свијетом, да дођу до стручне литературе. Овај сајам је прилика да се то што прије надокнади, да се наши стручњаци што прије упознају са новим технологијама и новим знањима.“

Желио бих да се захвалим свима који ће учествовати са својим књигама на бањолучком сајму, јер ће тиме омогућити нашој читалачкој публици да се упозна са најновијим издањима - истакао је Кнежевић.

На овогодишњем сајму књиге, на-

Остоја Кнежевић, генерални директор „Телекома Српске“, генералног спонзора сајма књиге

Генерални спонзор

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

јобљеним издањима биће додјелјене награде које носе имена манастира у Републици Српској.

„Изванредна је идеја организатора да награде понесу та имена. „Телеком“ је манастиру „Моштаница“ већ прикључио телефон. Предвидјели смо за 21. септембар укључење телефона и у манастиру Гомоници, а планирали смо да у најскорије вријеме прикључимо телефон и у манастиру Липље.“

Н. СИМИЋ

Задужбина „Петар Кочић“ Бања Лука - Београд на Сајму књиге „Бања Лука '98“

Лауреат Драган Колунија

У оквиру овогодишњег Сајма књиге „Бања Лука '98“, Задужбина „Петар Кочић“ уручиће „Кочићево перо“ за јесен 1998. године лауреату Драгану Колунији у старој цркви Светог оца Николаја у Романовцима

На Трећем сајму књиге „Бања Лука '98“ који ће се у Дому Војске Републике Српске у Бањој Луци одржати од 15. до 20. септембра своју богату издавачку продук-

цију презентоваће и Задужбина „Петар Кочић“ Бања Лука - Београд. На штанду ове издавачке куће наћи ће се књиге које су добиле значајна признања на досадашњим сајмовима

књиге. Једна таква књига је „Тражење добра у недоба“, угледног проф. др Драгана Недељковића, која је на недавно одржаном Љетњем Сајму књиге у Херцег Новом добила награду за најбољу књигу у прозном изразу.

Пажњу читалачке публике на штанду Задужбине „Петар Кочић“ у Бањој Луци вјероватно ће привући књига „Откриће“, Добрице Ћосића са бриљантним разговором проф. др Миљка Шиндића. Са овом књигом Задужбина „Петар Кочић“ конкурираће за награду „Липље“ која се додијељује за најбоље дјело из савремене књижевности. Као и на осталим овогодишњим сајмовима очекује се да ће посетиоци показати велико интересовање за збирку поезије „Пусто поље“, аутора Николе Н. Гузијана, „Нокна тканица“, Михајла Орловића, „Дракулићи“, Јована Бабића, те књигу pjesама „Слепоочница“, Борфа Вуковића и збирку pjesама „Тамјануша о двичињак“, књига Петра Баковића „Мост од свјетлости“. У оквиру овогодишњег сајма књиге 18. септембра у старој цркви Светог оца Николаја на свечан начин биће уручена књижевна награда „Кочићево перо“ за јесен 1998. године, овогодишњем лауреату угледном српском pjesнику Драгану Колунији.

Н. СИМИЋ

УЧИМО СРПСКИ

пише Милорад ТЕЛЕБАК

Мушко или женско?

У два претходна написана рашчистили смо недоумице око промене (облика) неких мушких имена: каже ли се „од Јова“ или „од Јова“, види мо ли „Јову“ или „Јова“, јесмо ли „Јовини“ или смо „Јовови“ пријатељи; да ли смо добили писмо „од Раде“ или „од Рада“ или „од Радета“.

Имена на -о (Саво, Јово и сл.) у стандардном језику имају двије промене. Женску - у Србији и српским ијекавским Крајинама: Јово, од Јове, према Јови, за Јову, Јовин... и мушку - у српској Херцеговини и Црној Гори: Јово, од Јова, према Јову, за Јова, Јовов. Отуда разлика и у презименима: Јовићи су из Србије и Босне, а Јововићи из Црне Горе и Херцеговине.

Стандардна норма, међутим, не признаје облике - ако је ријеч о мушкарцима - од Рада и Миле, видим „Раду и Милу“, „Радин и Милин“ пријатељ. (Ови облици пристају само женама које се зову Рада и Мила). Наиме, мушка двосложна имена на -е типа Раде на цијелом ијекавском простору имају дуги узлазни акценат (Раде) и мушку промену: од Рада, према Милу, видим Дула, Радов син. На екавском простору она имају дуги силлазни акценат (Раде, Миле) и промену с проширењем основе: Раде - од Радета, Миле - према Милету, Копе - Копетов брат. Ова промена данас је продрла и на ијекавски простор, и сматра се стандардном. (Тако су се Раде и Миле - по мом језичком осјећању - ружно проширили у Радета и Милета. Као: клусе, клусета!) Па ипак, и ову промену признаје стандардна норма. Али не би ваљало прегонити о проширивању да нам се не деси да говоримо о академику „Лавлуту“ Савићу и о pjesнику „Борђету“ Сладоју! Сјетимо се светог Петра и Павла и светог Ђорђа! (Они нам могу помоћи и у граматички).

Дакле, Вуле - Вулета и Вула (не Вупе), Дуле - Дулета и Дула (не Дуле), Столе - Столета и Стола (не Столе)!

Кад чујемо да је стигло писмо од Рада и Мила, знамо да је ријеч о писмима од мушкараца, можда војника, а ако су писма од Раде и Миле, онда то девојка Рада и Мила некоме пишу. Они који то не разликују, а њих је много - на стотине и хиљаде - сви они новолтници који већ пола године свакодневно питају Бањолучане за - како они кажу - улицу „Раде Врањешевећа“, у којој се налази једна од дејтонских институција - Комисија за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица!

(Као да расељено лице није избјеглица!) - Не може, дакле, бити улица „Раде Врањешевећа“, јер ако је та улица Врањешевећа, значи да је названа по мушкарцу Раду - то је улица Рада Врањешевећа. А ако носи име неке Раде, онда није „Врањешевећа“ јер се женска презимена, за разлику од мушких, не мијењају по падежима (упоредите: од господина Рада Врањешевећа и од госпође Раде Врањешевећ). Улица о којој је ријеч, зна се названа је по имену жене - то је улица Раде Врањешевећ.

Од имена типа Јово и типа Миле ваља разликовати имена типа Душко, која су такође двосложна (Душко) и скраћена имена, имена одмила (Душко - од Душан, Мишко - од Милован, Милан и сл., Драшко - од Драган итд.), али се од оних првих разликују по наставку (-ко), акценту (имају кратке силлазне акценте: Душко, Мишко...) и по промени. Наиме, имена типа Душко имају само једну - мушку промену: Душко, од Душка, према Душко, видим Душка, Душков аутомобил... (Дакле, као и општа именица мушког рода дечко, од дечка, дечку, дечков...)

Према томе, погрешни су облици „од Мишке“ (угледањем на: од Мише) и „од Мишкега“ (по угледању на: од Милета). О Душки, Драшки и сл. може се говорити само кад је ријеч о женама које се зову Душка и Драшка.

Исти наставак (-ко), али другачији акценат - дугоузлазни (Вељко) имају мушка двосложна имена типа Вељко, која могу имати само мушку промену: улица Вељка Влаховића (ако је више има), а не улица Вељке Влаховића. Такође говоримо о Жарку (нпр. Лаушевићу) и Здравку (нпр. Чолићу), а не о Жарки нити о Здравки, осим кад су посриједи жене Жарка и Здравка (Крстуловић, нпр.).

Треба да се зна ко је мушко, а ко женско!

У оквиру обилежавања 55. годишњице постојања и рада, ОДП „Глас српски“ расписује

КОНКУРС

за кратку новинску причу за награду „Младен Ољача“

Необављене приче дужине до пет картица са новинским проредом (до 140 куцаних редова), у три примјерка, потписана шифром, с објашњењем шифре у посебном запечатаном коверту, могу се слати до 30. септембра 1998. године на адресу: Редакција „Гласа српског“, Конкурс за причу, 78.000 Бања Лука, Скандера Куленовића 93.

Право учешћа на конкурс имају аутори с подручја Републике Српске, Савезне Републике Југославије и српски лица из дијаспоре.

Стручни жири додјелиће три награде „Младен Ољача“:

- прву у износу од 500 конвертибилних марака,
- другу у износу од 400 конвертибилних марака,
- трећу у износу од 300 конвертибилних марака.

У награде је урачунат и ауторски хонорар за објављивање у листу „Глас српски“.

Према препоруци жирија, Редакција листа откупиће све приче које то заслужују и објавити их у „Гласу српском“ уз уобичајени ауторски хонорар.

Резултати конкурса биће саопштени у листу „Глас српски“ и другим средствима информисања најкасније до 31. октобра 1998. године.

ПЖС ГЛАС Српски

БАЊА ЛУКА, 12. и 13. СЕПТЕМБАР 1998. ГОДИНЕ • БРОЈ 180

Фото-колуна Борислав МИКСИМОВИЋ

Шта нам се то дешава

Побиједи, па закуцај

У сјени судбоносног изборног раскоша, ових дана Република Српска ће доживјети још једну стратешку промоцију и истински перформанс потенцијала њене младости. Наиме, својим првим званичним такмичарским учешћем на европској сцени, **Борис Нектар** и **Лорт МК*** представиле нас у свјетлу каквог остатка човјечанства још није имао прилику да угозна.

Иако се омадринас дна нашег националног корпуса одавно потврдио као кошаркашка велесила, стицајем околности Срби из Републике Српске су свјетској јавности презентовали читаву лезу имих одлика „небеског народа“. Прво је стари тим тврдоглаво апстинирао од дипломатског сучељавања са свијетом, па смо се умјесто спортским поптама са истомимена играли „томахавама“, санкцијама и пресијањем из шупљга у празно. Потом је на сцену дошла актуелна екипа којој није преостало ништа

пише
Борис
ВУКОВИЋ

друго осим да упражњава скупљање кредита и донација и обилази свијет тражећи партнере и пријатеље.

Дакле, у полувремену то утакмица између штапа и паргареле Република Српска ће одијерити снаге са европским представницима, но овај пут не обазирајући се на дејтонска правила игре, већ покушавајући да имплементира атинска правила Ребрача, Бодирого и Ђорђевића. Умјесто хуманитарациа, мирољубака и дипломата Бања Лука ће овај пут угостити израелске кошаркашице и вустријске кошаркаше, који ће, надајући се „маленима“ и „диварима“ бити само прва препрака ка значајнијим европским домаћима.

Како било, и наши спортски амбасадори ће у уторак и сриједу изаћи на биралишта и гласати* за своју људску и играчку будућност. Да ли ће сазријевати у такмичењима са „Монтаном“ и „Бен Јудом“, а након њих можда и са „Рвалом“ и „Олимпијакосом“ или ће се задовољити дерби утакмицама против КК „Лрњавор“ и „Украине“ из Челинга?

Под лупом

Јединствени Културни простор!?

Има ли српског културног простора? Постоји ли он и где или је и он дна свукултног српског мита, Јапаја-јочког мита о себи самима као о небеском и висококултурном народу. О томе је ових дана дебатисано у извјесним новинама. О српском културном простору (да ли га има или га нема или је можда негде између) говорили су угледни српски умјетници. Одговорни су се хрели баш у равни има - нема. Споминана је и географија и језик и писмо. И држава, наравно.

пише
Никола
ГУЗИЈАН

Из одговора је великом промијавала летаргија и жал о народу који је највећма у култури сањао сам себе. Свој дажни сјај и пажњу величину. Кад се све то спусти на једну од српских земљица и кад се пажљиво пребрера и одвоји жито од кукоља види се да српске културе у поређењу са културом које баштине и мање земље у Европи готово и да нема. У историји умјетности рецимо Срби заузимају тек два-три реда. И ништа више.

Ни у књижевности не стојимо много боље. У музици, филму, балету, опери... још смо ниже. Јединствено нас нема. И има ли онда смисла уопште говорити о српском културном простору. Има наравно. Јер он је потреба као што је потреба и хљеб насушни. Међутим, питање је како треба и како може да функционише та енергија коју називамо културом. Да ли она да нам дотиче из једне жижке као што је то до сада било. Из једног извора.

Наиме, мјера ових српских културних постигнућа до сада је био ужи центар Београда. И ништа више. У свему томе се донекле ачила српска култура из Црне Горе али и она је као таква морала да буде официјелно призната у некој од београдских културних кућиња.

Умјетници су на тај начин стицали хљеб насушни и у времену синекуре која им је додјељивала надлежна власт. Постојали су наравно и дисиденти (тако су их звали) али и они су углавном имали извјесних додира са влашћу бар кад је синекуре у питању. Углавном ни једно значајно дело није проистекло из дисидентских кругова. Бар кад је књижевност у питању показало се да је велика књига из тог периода које су се критички бавиле оном влашћу углавном просјечна. И још ниже.

И то се показало да је само српски сан о себи самима.

Али зашта има смисла говорити о српском културном простору. И то баш данас кад смо највећи пораз у свом анјаку доживјели баш на пољу културе где је једна од најзначајнијих (ако не и суштинска) област живота и опстанка једног народа крајње унижена и стрлана онако збрда-здола у безначајне ставке свукултног живота. Јер онког трена кад буде културна енергија колала и у Београду и у Подгорици и у Бањој Луци као и у Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Приштини, Цетињу, Зрењанину, Сомбору... моћи ћемо говорити о српском културном простору. Тад ће се јасно знати шта је од националног, а шта од покрајинског значаја. И шта можа равнотправно да кореспондира са европским културним круговима.

Уколико се буде наставило са старом праксом (и нестала се) да је културна мање важан ствар и да се у овим тешким тренуцима може и без ње онда смо упловили у још један мит о себи самима. Култура, данас и овдје и у сваком тренутку оно што је потребно да би се један народ суштински опоравио.

И овако смо одијерили.

И можемо се питати, заједно са вама, шта је, рецимо данас, најзначајнији догађај у култури и свим земљама у којој су Срби велички народ.

Хоће ли ико моћи одговорити?
Неће, јер нам нема шта рећи.

Права радника

Као синдикалац осјећам се помало постиђеним, због нивоа животног стандарда радника, с обзиром на минимум њихове егзистенције, јер представљам раднике који су најслабије плаћени на Балкану, да не кажем и у свијету Очекујем да ћемо ових дана подићи „плаке на глави“ послодавцима захтјевом за новчану накнаду за зимницу и огрјев у висини три просјечне плате у Републици Српској, а то износи 2.400 динара по раднику

Једно од девет питања, о којима желимо да се на овом састанку с Владом договоримо, је и измена Општег колективног уговора, како би, као што се у нашој резолуцији каже, регрес, зимница, огрјев и топли оброк, та традиционална права радника, били јединствени за раднике у Републици Српској, без обзира на финансијско пословање, јер се они и у предузећу не дијеле по резултатима индивидуалног рада, па их не треба различито дијелити ни по колективима.

Са Владом Привредног комором треба се договорити и о координацији најниже цијене рада јер се у буџет не може грански уплатити, већ само делатности које се финансирају из буџета. Исто тако треба подржати ова појединачна искључавања. Ипак, то је једна врста непојавне конкуренције међу радницима. Нисмо ми милионска организација, већ имамо сто - двајеста хиљада радника, и повећање цијене рада, која ми свакако подржавамо, може да има као узроке лоше односе и у синдикалним и међу радницима. Приговора се због разлика у регресиона, па је то разлог због којег хоћемо све то да „поравнамо“, а та права је и оправдано изједначити.

• Да ли сте лично задовољни садашњим положајем радника у Републици Српској и колико се може учинити на даљем побољшању њиховог стандарда?

- Као синдикалац осјећам се

мало постиђеним због нивоа животног стандарда радника, с обзиром на минимум њихове егзистенције, јер представљам раднике који су најслабије плаћени на Балкану, да не кажем и у свијету. У стручном смислу мора се порадити како бисмо међу владајућом структуром добили стручног социјалног партнера који ће моћи са нама да рјешава проблеме радника. Зато већ пола године ћутимо, а радници су збуњени свим овим политичким збивањима и морам рећи да немамо радикалних захтјева из базе. Чини ми се да доста успјешно крчимо овај пут, јер најчешће, умјесто приговора за ниску цијену рада, имамо приговоре да гурамо више, па да нас не могу стићи.

Стање је такво да су синдикалци једна врста несрећних заступника радника. Ипак, чинимо све да буде што боље, у садашњим, реалним условима, али у садашњем политичком окружењу немогуће је учинити нешто више. Чини ми се да је политичка структура главни проблем и лимит за побољшање животног стандарда, а онда и пословодства која су се окренула политици. Овдје не мислим на пословодства оних који су у владајућој или опозиционој политици, јер сви они, без разлике, одсуствују са својих радних мјеста.

• Каква је сарадња Савеза синдиката са синдикалним у СР Југославији и иностранству?

- Као синдикалци примљени смо у Европски синдикални форум при

Европској конфедерацији синдиката у којој исти третман имају и синдикати Федерације, Црне Горе, Македоније, Словеније и Хрватске. Изузев СТОЈАНОВИЋ

разговарала

Јасна СТОЈАНОВИЋ

Синдиката Југославије, сви синдикати са подручја бивше Југославије су у том европском форуму. Могу да кажем да смо респектован синдикат, који се на вријеме залажио за стварање демократског друштва.

Одмах након потписивања Дејтонског споразума имали смо храбрости да се огласимо да прихватимо Дејтонски споразум, јер смо, можда случајно, процијенили да и он доноси неке вриједности и тек сада видимо колико је он значајан.

Показали смо се и као робустни борци за права радника, за поштовање међународних конвенција о раду и синдикалну и слично. У том смислу, сугерисано нам је да поднесемо захтјев за пријем у Савјетску конфедерацију слободних синдиката и ми смо тамо на чекању. Добар однос имамо и са трећом значајном асоцијацијом, а то је Међународна организација рада, која је творац многих конвенција о раду и унапређењу радног законодавства. Посебно сарађујемо и са синдикалним Италије, Грчке, а од 24. до 26. септембра наша делегација ће учествовати на конгресу синдиката солидарности у Пољској. Недавно смо били и гости на Конгресу синдиката Немачке. Са Савезом синдиката Југославије имамо успостављене и традиционалне односе, засноване на принципима солидарности, узajамности и посебног осјећања духа тога јединства и повезаности. Ускоро ће делегација Савеза синдиката Србије посјетити Савез синдиката Републике Српске, са предједником Томиславом Бенковићем на челу. Исти је однос и са синдикалним Црне Горе, са којим имамо изузетно фирне и коректне односе, а њихов тип организације синдиката доста је сличан нашем.

Незаобиласно је и питање сарадње са Синдикатом Федерације БиХ, са којим смо потписали посебан протокол о сарадњи и формирали једну комисију на паритетној основи која би требало да се повремено састаје и разматра нека питања.

Дакле, нема никаквог институционалног повезивања. Синдикат Федерације уважава наш Синдикат као организацију која је подмакла у односу на Федерацију у доношењу разноврсних закона, колективних уговора, а у својој интерној организацији они још нису донијели нове законе из области рада, нови колективни уговор, општи, грански и слично. Имају нешто рестриктивније приједлоге Закона о раду.

Ми смо, на пријер, имали захтјев за 40-часовну радну седмицу, а код њих се предлажу 42 часа

Савез синдиката Републике Српске је организација која се у потпуности налази у служби радника. Сва права запослених дефинисана су општим, посебним и појединачним колективним уговорима, почев од накнада за топли оброк и превоз, преко личног дохотка, посебних накнада за годишњи одмор, зимницу, огрјев, па до права на коришћење годишњег одмора, боловања и тако даље.

Одређене неусаглашености у погледу најниже цијене рада у појединим гранима привређивања, а посебно код такзованих буџетских потрошача, биле су довољан разлог да о свему томе поразговарамо са Чедом Волашом, предједником Савеза синдиката РС.

• Господине Волаш, са Владом РС у јулу је постигнут договор да најнижа цијена рада за август буде 60 КМ и да се из мјесеца у мјесец повећава како би достигла висину од 100 ДМ у децембру. Већина фирми топли оброк за септембар обрачунала је без предвиђеног повећања. Можете ли нам прецизније рећи о каквом се договору са Владом РС ради и шта је у протоколу о њему потписано?

- У протоколу пише да ће најнижа цијена рада за август, односно за августовску плату, износити 60 КМ, с тим да грански синдикати могу одредити и већу цијену рада. Доскоро су само Синдикат финансија и Синдикат текстила одредили нешто већу цијену рада и то за финансије 80, за запослене који обрађују текстил, кожу и обућу 65 марака. Топли оброк везан је за најнижу цијену рада и треба да износи 360 динара, с тим да је он у једном броју колектива, који су потписали појединачне колективне уговоре и утврдили појединачну цијену већи од 360 динара, јер је то и логика колективног преговарања, према којој општи уговор даје минимум права, посебни нешто више и појединачни колективни уговор може дати још више.

Отуда су се појавиле разлике у Републици Српској везано за регрес, огрјев, зимницу, као и топли оброк. У колективном уговору смо записали да су то традиционална права радника, која су већим дијелом и остатак из бившег система, али и да су то приманања у корист радника, која нису идеолошка категорија, већ неутрална, економска категорија и то треба задржати и даље. Сматрамо да је цијена рада од 60 КМ минимална, међутим, реално је да се уз такву најнижу цијену рада НК раднику исплаћује, 78 до 80 марака, с обзиром на то да је углавном, та најнижа цијена рада помоћена коефицијентом 1,30 и она се као таква код нас исплаћује. Доста фирми у Федерацији такође исплаћује најнижу цијену рада, а тим да су они одредили знатно вишу од наше, тачније 140 конвертибилних марака. На тај начин, као синдикалци, губимо на угледу међу радницима и јавношћу и у том смислу ћемо морати извршити одређене корекције, и заиста, да оно што утврдимо као најнижу цијену рада то и буде. У истом протоколу смо договорили да та иста цијена рада од 60 марака за август постепено расте и наш је план да до краја године најнижа цијена рада буде 100 конвертибилних марака, а да у наредни вијек уђемо са цијеном рада од 500 до 600 КМ, јер рачунамо да би се то могло остварити.

• Синдикат МУП-а, у међувремену, је одредио најнижу цијену рада од 80 КМ. Овакав захтјев су упутили синдикати информисања, и графичке делатности образовања, науке и културе те управе и правосуђа, наводећи да нема потребе да буџетски потрошачи имају различиту цијену рада. До ли ће се ова цијена рада верификовати?

- Већ смо заказали разговор с Владом РС и надам се да ћемо размотрити питање кориговања најниже цијене рада на 80 конвертибилних марака и да ће је Влад РС верификовати.

Иницијатива у корист новинара

• Шта је са иницијативом гранског синдиката за информисање и графичку делатност да запосленим у овим грама плате за август и септембар буду веће за 35 одсто због ангажовања око избора?

- Тај захтјев је послат министру информисања и послодавцима и лично га сматрам апсолутно реалним. Многи из ових делатности фактички немају ни дана ни ноћи, а раде, поготову новинари, на врло опасном послу у ово, морам да кажем, најопасније вријеме. Самим тим што им

се приговара било да напишу или извијесте мало или много, овако или онако, подржавам их у њиховом захтјеву. Користим ову прилику да апелујем на послодавце, СРТ, „Глас српски“ и остале да покушају изнаћи средства да се то исплати и исплати људима оно што су својим радом заслужили. Не вјерујем да би то уназад било све информативне куће. Чак и ако немају средстава да исплату исплату свим запосленима, треба да би да изнађу средства за новинаре, јер су они на удару свих и изложени овим стресним пословним активностима.

Савеза синдиката Републике Српске

Морају се још уједначити

плус тога да дневни оброк не улази у радно вријеме, као што је то код нас случај, тако да се код нас ефективно ради 37 и по до 38 сати.

Дакле, много тога требамо уједначавати, али путем договора, а не путем одређених надређених органа. У том смислу смо се договорили да и један и други Синдикат међусобно стимулишу ту сарадњу у иностранству и да се држимо неких принципа и односа синдиката, политичке толеранције и слично. У уторак ћемо присуствовати једном семинару у Сарајеву, а тамо ћемо разговарати и са неким представницима свјетских синдиката.

Морам да кажем да до сусрета са Синдикатом Хрватске још није дошло иако сам, током боравка у Њемачкој, на Конгресу синдиката Њемачке, предлагао председнику Синдиката Хрватске да се нађемо, што није било ни одбијено, али ни прихваћено и мислим да би ту требало да постоји одређена иницијатива. Трбрало би доћи до већег отварања према Хрватској, која је „опасала“ Републику Српску са двије трећине територије, јер је економска сарадња одје веома значајна и може да охрабри одређене политичке односе, који су неминовни, а који су још увијек спорни прије свега у смислу враћања избјеглица, запошљавања, статуса радника у Републици Српској и Републици Хрватској. Очекујем да би у току септембра или почетком октобра требало доћи и до тог сусрета и ми ћемо понудити да Синдикат Хрватске посети Синдикат Републике Српске. Дакле, организација смо која има један добар статус у односу на окружење, а морам рећи и да интерно имамо веома добро окружење у односу на политичке факторе. Све странке, без изузетака, подржавају наш Савез синдиката у смислу његове самосталности, независности и интереса.

• У каквим условима тренутно ради Савез синдиката Републике Српске и како се финансира?

- Имамо довољно простора у Дому синдиката у Бањој Луци, јер је ова зграда објективно оптимална за квалитетан рад само градског синдиката. Бања Лука је прије рата имала 65.000 радника и 15 гранских синдиката за које је било потребно и 15 канцеларија, а зграда Дома их има 25. Ипак, некако се сналазимо, а што се тиче финансија ми веома скромно алиментирамо своје основне потребе. Прошли мјесец смо остварили приход од око петсто хиљада динара, дакле око 80.000 марака, што значи да ако има 50 општина у Републици Српској то је негде око хиљаду и по марака по општини, односно, ако се узме 15 грана, то је око пет хиљада марака по грани. То је релативно мало за наше услове и мислим тек кад би се та средства удвоустручила да би онда било довољно.

Савез синдиката прошлог је мјесеца остварио и приход у Фонду за материјалну помоћ радника

од више од милион и седамсто хиљада динара, као и нешто више од 370.000 динара за лијечење и опоравак радника, што је више од два милиона динара.

То су чисте паре, које су изузетно мале да бисмо помогли у лијечењу, значи неколико кориговали здравствено осигурање, материјалну помоћ, јер оних који немају ни пензије, ни плате, Синдикат ускочи са својим средствима. Сва ова средства се, дакле, враћају нашем чланству путем Синдикалне организације и центара. У том смислу, Савез синдиката је економско независна организација.

Просторно смо независни, према томе можемо рећи свакоме што желимо, не зависимо ни од кога, не можемо бити деложирани и не тражимо ни од кога да нас финансира.

Рад у приватном сектору

• У каквој су ситуацији радници који су запослени код приватника? Каква су, у ствари, њихова права?

- Они су експлоатисани иако су знатно боље плаћени него радници у државним предузећима.

Морам рећи да смо ми у Синдикату били заговорници тога да путем Закона о радним односима власници радњи и предузећа обавезно морају, да би регистровали предузеће, регистровати и запослене раднике. То је и урађено у Закону о радним односима последњом измјеном, тако да сваки приватник, који користи или је власник неке

зидонери, запослени финансирају нас. Поред тога, пензије се не дају на основу тог издвајања из радног доприноса, већ на основу квалификација.

Једна неправилност, која би требало да се дократи, допуњена је новом неправилношћу. Наиме, код одређивања коефицијента, морамо прећи на нови систем, који би се избјегле деформације у слободној размијени рада и договореној економији, јер је некада значило имати мала примања ако се ради у малом мјесту, било као учитељ, полицијаци или судија, због децентрализованог система. Тежило се да се та „крива Дрина“ кроз квалификације исправи, па се отишло у другу крајност и потпуно је негиран радни допринос кроз посао који је неко обављао. Ако је неко имао средњу стручну

позвали и више заштитили. Према томе, ствар је инспекције рада да сада проведе тај закон јер ми, као синдикат немамо право да у радње улазимо и проверавамо. И Министарство финансија се огласило и позвало приватнике да пријављују раднике како би се створиле претпоставке за изједначавање права радника у приватном и државном сектору. Сходно томе, рачунамо да би се у Републици Српској регистровало нових 30.000 радника, само када би се извршила легализација радног односа.

То би значило побољшање стања и у буџету и у фондовима Републике Српске.

етно збуњују узнемиравају и жељели бисмо да наша синдикална организација и односи у тој буду парадигма односа у другим организацијама. Исто је и кад је ријеч о територији, јер смо присутни и у Љубињу, као и у Костарици. Имамо своје повјеренике, свој округ у Требињу. Иначе, имамо 10 округа и 15 гранских синдиката. Свему допринос, како добри односи, тако и велика овлашћења председника синдиката, чија функција обезбјеђује да се слуша и по знању, а богам и по хијерархији.

• Може ли се рећи да је најнижа цијена рада од 100 конвертибилних марака за плату коју би радник требало да оствари у децембру реална?

- Мислим да је реална. Имамо један затворени систем платног промета у Републици Српској и морам рећи да смо успоставили највеће распоне на простору више Југославије, кад је ријеч о платама. Чак је и Влада РС председнику Владе одредила коефицијент девет плус 30 одсто, чиме је нарушила Општи колективни уговор и ми смо хтели да то оборимо и оспоримо. Међутим, пошши смо од тога да је тадашња цијена рада била 240 динара, па кад се то пом-

ножи са коефицијентом, ваљда би председник Владе требало да има плату пет-шест стотина конвертибилних марака.

Морам, међутим, да кажем да није било добре воље да се изврши корекција најниже цијене рада па да у тим односима председник има пет хиљада динара, односно осам стотина КМ, а да цијена рада буде најмање сто марака, јер чистачица не може ни спавати а ни угрозити платни фонд Републике Српске. Свако је она на доста ниском нивоу, потребно је извршити реструктурирање унутрашњих односа и мислим да цијена рада може без проблема бити 100 КМ.

• На какву све накнаду, осим личног дохотка и тоглог obroка има радник у Републици Српској?

- Очували смо институцију радног стажа на основу којег се у Републици Српској плате повећавају за отприлика петнаестак одсто. Ишли смо 0,5 одсто за сваку годину стажа што је можда и мало, а има приједлога да то буде један одсто, тако да би радници пред пензију могли имати око 35 одсто већу плату, мада не значи да постоји разлика у раду почетника и оног ко иде у пензију. Послодавац плаћа рад, а не некакав стаж. Дакле, осим плате, раднику се признаје и стаж, а има право и на регрес за годишњи одмор, који треба уједначити, по том за зимницу и огрјев. Очекујем да ћемо ових дана послодавцима подићи „длаке на глави“ захтевом за новчану накнаду за зимницу и огрјев, односно са ставом да то буду три просјечне плате у Републици Српској, што је осамсто динара пута три, а то је 2.400 динара по раднику. Радници имају право на топли оброк и превоз, а предвидјели смо и исплате на име радничке солидарности радницима који су угрожени.

Чини ми се да нам у колективном уговору недостаје нешто што припада можда новом сјеру политике, то јест за празнике нове датуме, божићне и ускршње. Прије неки дан сам од једног радника у Њемачкој чуо да они имају накнаду за Први мај. Први мај и није идеолошки, већ међународни празник рада, који је и створио читаву цивилизацију, путем који је човек устало да оде и на Мјесец. У Општем колективном уговору морамо уједначити права радника, јер су нека предузећа, као на примјер „Бањалучка пивара“, радницима давали новац и за хрсну славу предузећа.

Положај радника зато је и шаролик у Републици Српској, а ово није синдикат „Калимеро“ организације који само кука због неправде како неко има, а неко нема. Има још неких тачака у општем колективном уговору, а то су путни трошкови и дневнице за оне који путују. Наш колективни уговор је понудио доста права и можда је на доњој граници прихватљивости за међународне институције, као и за тржишну економију.

Наш саговорник

Весна Чипчић, глумица

Весна Чипчић спада у ред оних глумица које су свој таленат испољавале још као дијете. Већ првим изласком пред публику показала је да је глумица која сигурно корача сценом, без имало страха и несигурности, са изузетном снагом и вјером у стваралаштво. Осим бројних глумачких остварења на телевизији и филму, Весна Чипчић данас увелико држи репертоар Београдског драмског позоришта.

Гдје год да се појави глумица шармом и снагом своје глумачке ријечи. Тако је било и на свечаном отварању овогодишњег Бранковог кола у Сремским Карловцима, када је надахнуто казивала стихове Бранка Радичевића. О тражењу својих глумачких стаза, досадашњим глумачким остварењима, Весна Чипчић говори потпуно искрено, ненаметљиво...

• Сви који вас гледају у

представи са господином Бранком Плешом. Текст за ову представу писао је један Кикиндџинин. Стицајем околности, у Кикинди сам први пут стала на позоришне даске. У ствари, и одрасла сам у Кикинди, у аматерском позоришту, где сам радила све до студија. Бескрајно ме радује тај посао са Бранком Плешом. Сваком глумцу којег волим и поштујем препоручила бих да бар једну представу уради са Бранком Плешом. То је својеврсна школа, ја умем некад да кажем - ако постоји неки магистеријум у глуми, онда је рад са Бранком Плешом сјевврстан магистеријум.

• Колико се оно знање са Академије разликује од ваших практичних искустава на сцени и филму?

- Академија је свакако неопходна за глумца. Неопходна је због некаквог образовања. Све што ми донесемо то је таленат, то је наша природа, не-

до Нушића.

• Чини се да се ви поприлично издвајате од глумачког свијета. За разлику од многих ваших колегикица које живе искључиво уз позориште, ви исто тако живите са позориштем, али је, ипак, ваша омиљена улога животна, улога мајке?

- Ја сам сигурна и то често понављам да не би било овакве Весне и да не бих била оваква глумица да немам своју породицу, такву какву имам, да немам двоје златне деце.

Криза позоришта

• Неко чудо одржава сва позоришта. Чини ли вам се да се ипак осјећа криза публике?

- Чињеница је да се осјећа мала криза публике. То не важи за све представе, али ипак... Људи немају довољно новца, тако да се данас тешко уговарају гостовања. У време највеће кризе, позоришта су била пуна. Била је то прилика да се побегне од стварности у један другачији живот, лепши од онога који смо живели. Нажалост, ситуација у земљи се мења, а то мења и гледаност представа у театрима.

Кључни проблем је шта данас, у ствари, треба да се игра више него икад. Нисам за то да се играју јефтине комедије, како би се додворавало гледалицу, јер ми смо ту, између осталог, и да подижемо културни ниво.

Мислим да снагу и енергија коју црпим, црпим из своје породице, и то је оно што код мене оставља утисак оптимисте, како ме виде у свим тим улогама и на сцени и на филму. Остварила сам свој сан о срећној породици, о топлој дому.

• Словите за лијепу жену. Колико вам је то помогло у послу којим се бавите? Колико сте се у животу, уопште, ослањали на свој изглед?

- Нећу вам рећи ништа ново када кажем да је лепота која исцјавља изнутра најважнија. Није све што је за око лепо заиста лепо. Често ми је у животу било драже да сретнем људе који су лепо изнутра, а не споља. Наравно, добро је ако све те лепоте иду заједно. То је идеална комбинација.

• У својој глумачкој каријери играли сте улоге о којима многе глумице сањају. Који глумачки сан још увијек нисте одсањали?

- Много је нестварених и неодиграних глумачких снова, али оно што ми је најближе, с обзиром на то да сам се бавила истом материјом, јесте „Покондирена тиква“, коју сам играла на телевизији. Волела бих да у некој блиској будућности заиграм у „Покондиреној тикви“ у позоришту.

Оптимиста на сцени и у животу

улогама на сцени, на филму, па и у стварном животу, кажу да остављате утисак великог оптимисте.

Први сусрет са вама показује да сте особа којој је мало један живот, која осјећа потребу за нечим много трајнијим...

разговарала
Нада СИМИЋ

- То што волим да се играм, да живим живот пуним плућима је оно што ме је и довело у позориште. Имала сам једну срећну околност да сам на самом почетку бављења глумом, захваљујући популарним телевизијским серијама у којима сам глумила, доживела популарност. То је добро за сваког глумца. Мени је то давало додатну снагу, вољу и енергију за овај посао.

• Чини се да у вама трепере многе умјетности. Поред позоришне и филмске, у Стражилову, са великом радошћу говорили сте поезију. Колико је танка нит која спаја те умјетности?

- Та нит је, заправо, толико танка, да готово и не постоји. Нажалост, ми на Факултету драмских уметности нисмо се много бавили поезијом и зато могу слободно да кажем да сам се овде, у Сремским Карловцима, учила поезији и говорењу поезије и онда заволела поезију. Због тога сам врло захвална Бранковом колу, јер кад год ме позову ја са великом радошћу дођем.

Сада, кад већ петнаесту годину учествујем на Бранковом колу, могу да кажем да је ова манифестација за мене много више од прилике да говорим

Ја сам глумица која не воли да на лак и једноставан начин дође до неких резултата. Мени је све много слађе и драже кад се добро помучим и ознојим да нисам остварила свој сан о срећној породици не бих била ни оваква глумица

поезију. Овде сам упознала дивне писце, песнике, од Борислава Пекића, Симовића до Медаковића и заиста врхунских имена нашег списатељства.

• Позивају вас на више страна да снимате филмове и серије, да играте у позоришту, говорите стихове... Недавно сте били у прилици и да осјећујете рад ваших колега. Како је бити у тој улози?

- Недавно сам завршила телевизијску драму „Никољдан“. То је драма која је на овогоди-

радила са мојим дивним и уваженим колегама Бранком Плешом и Марком Николићем, те смо завршили посао, чини ми се, на најбољи могући начин, а то је на крају потврдила и публика, која је подржала нашу одлуку, а богами и новинари и критичари.

Недавно сам завршила телевизијску драму „Никољдан“. То је драма која је на овогоди-

Линија мањег отпора

• Каква је улога глумца данас?

- Не знам колико смо у ситуацији сви заједно да у време и невреме учинемо и делујемо на прави начин. Свакако да због ове неимаштине и беспарице идемо често линијом мањег отпора. Не кажем да су комади са мање лица мање вредни и мање значајни. Има дневних текстова, вредних представа, али знате, кад је човек до те мере омеђен, до те мере у тој неимаштини, онда се пита треба ли коме, има ли смисла и смисла уопште ово што ми глумци радимо. Поготово ако се деси да вас не подрже онда када ви то зашлужујете. Критеријуми су врло оштри, врло сурови...

- Да, управо сам се вратила са Фестивала глумачких остварења у Нишу, где сам била председник жирија. Било ми је задовољство да то радим. То јесте незахвалан посао, с обзиром да увек има више добрих улога, него награда, па је проблем како их поделити.

Ја сам имала срећу што сам

шњем Фестивалу телевизијске драме у Врњачкој Бањи добила прву награду. Ја је још увек нисам видела, али надам се да жири који нам је доделио награду није погрешно.

У Београдском драмском позоришту, у којем иначе играм, чији сам стални члан, у октобру би требало да почне рад на

што што нам је Бог дао.

Бавити се овим послом без озбиљног и преданог рада нисам да је илузорно, без обзира колико сте надарени.

Тек уз озбиљан рад глумца може нешто да постигне. Ја често имам обичај да кажем да је тај рад мукотрпан, јер ја сам глумица која не воли да на лак и једноставан начин дође до неких резултата. Мени је све то много слађе и драже кад се добро помучим и ознојим.

• Телевизија вам је донијела популарност, па ипак ви сте се као млада глумица свјесно окренули позоришту. Зашто?

- Оно што сам добила од телевизије, то је нека шира популарност. То ниједном глумцу не може да смета. С друге стране бављење позориштем је нормално, јер без рада у позоришту нисам сигурна да на телевизији може нешто да се постигне. Мени је свакако много значило што сам снимала телевизијске серије, па ме публика преко њих упознала, је је ово, на крају крајева, јавни рад и онда је лепо када вас препознају.

Телевизија, опет, може и да нашкоди глумцу. Може да нашкоди зато кад вас виде у једном лакшем жанру, попут тих наших серија данас, па су онда склони да кажу, како она мора мало да причека да би добила праву улогу. Тако да сам ја својевремено одустајући од неких мегасерија кренула да играм један озбиљан репертоар у позоришту од Шекспира, па

Гост „Гласа српског“

Александар Хајдер, академски сликар

У умјетности пресудан је таленат

Чини ми се да се у Бањој Луци умјетник узима много неозбиљније и да је само интересовање за културу много мање него у Београду, на примјер Пејзаж не оптерећује неким психолошким моментима, као што то чини портрет, већ је врло флексибилан, лак за обраду

Једино се за финансирање колонија издваја велики новац. Међутим, ту постоји велики проблем, а то је да се сама организација тих колонија оставља људима на терену, односно председницима скупштина општина или мјесних заједница. Значи, организација пада на плећа некомпетентних људи, људи изван културе, тако да се сва дешавања у колонијама своде на јело, пиће и одмор умјетника тих пет или десет дана.

разговарао Горан БАРАН

Александар Хајдер, иако рођен у Јаду 1971. године, Бањолучанин је по опредељењу. У највећем граду Републике Српске живи од 1974. а последњих шест година привремена адреса му је у Београду. Наиме, овај млади умјетник дипломирао је прошле године на Факултету ликовних умјетности у главном граду СР Југославије и одмах потом уписао постдипломске студије на истом факултету, у класи професора Војислава Тодорића.

Недавна изложба Александра Хајдера у Дому Војске РС у Бањој Луци била је и прилика да поразговарамо о интересовањима овог умјетника, његовом скључивању сликарства као умјетности, положају умјетника у данашњем друштву...

• Реците нам, за почетак, отакуда потиче ваше интересовање за сликарство?

— Могао бих да кажем да је интересовање за сликање потиче још од малих ногу, али то је прилично недефинисано. Сјећам се, у трећем разреду основне школе добио сам прву награду на неком конкурс у Црвенкопцу за један свој цртеж. Међутим, то није било ништа озбиљно. Тек, отприлике, крајем основне и почетком средње школе схватио сам да бих хтео да ми сликарство буде животни опредељење.

• Завршили сте факултет ликовних умјетности у Београду. Колико сте задовољни самим студијама?

— Искрено, и ја, а и већина мојих колега студената, очекивали смо много више од оног што нам је пружено на београдском Факултету ликовних умјетности. Очекивали смо више од предавача, од самог наставног програма. Значи, не да нешто више научно само на основу свог рада, већ смо се надавали да ћемо много више теоретског знања добити од наших професора. Међутим, то није било тако, већ студенти праве, друге, треће године на било којем од одсека — сликарству, вајарству или графички — долу, прије или касније у некако тотално збуњено стање у којем нису потпуно сигурни да ли професори нису дово-

љно компетентни или програм не ваља или нешто није у реду са њима самима. Студенти, дакле, западну у некако кризне ситуације, које су врло мучне. Тек након неког времена схвате да факултет, у ствари, њима пружа неке сасвим друге ствари. Пружа им простор, услове за рад, моделе, пружа им изучавање значајних теоретских предмета као што су технологија, анатомија, историја умјетности и тако даље. У сваком случају, факултет ликовних умјетности не може од некога да направи сликара. Ту је пресудан таленат, прије свега,

тим и да се остане у контакту са професорима. Дакле, ја сам завршио факултет, добио диплому и на неки начин „одрадио своје“, али желим да и даље останем у тим водама. Постдипломске студије омогућавају да постепено уђем у саму срж сликарства, да живим од сликарства и да се крећем у кругу мојих колега сличних интересовања.

• Какав је данас ста-

држава и један народ сазријевају, стасавају и излаче суштину и квалитет из образованих људи, људи од науке и културе. У Београду је све потпуно другачије. Ипак, то је огроман град, у којем постоји велики универзитет, много галерија, много умјетника. Значи, Београд не може да избјегне чињеницу да је град културе. Једноставно, не може да се зајмури пред свим тим. То је та разлика која постоји између малих и великих градова.

Што се иностранства тиче, упознао сам неке људе који се умјетношћу баве у земљама Запада и они су ми рекли да умјетници тамо котирају врло високо. На Западу се дефинитивно поштују људи са дипломом, а друга ствар је што умјетнике не сматрају тамо неким чудацима, који су по образовању другачији од осталих. Умјетници су за њих људи који се баве својим послом, својим занатом, равноправни су са инжењерима и љекарима. Једноставно, поштују их. Даље, у иностранству умјетник може много лакше да живи од свог рада, што код нас није случај. Ни у Бањој Луци, ни у Београду не познајем умјетника који живи од свог посла. Ниједан од мојих професора не живи од продаје слика, већ од плате коју зараде предајући на факултету. Тек ту и тамо продају по неку своју слику, која не постигне ни приближно ону цијену коју би постигла на Западу. Посебна је прича што је стандард наших људи тако низак да не могу себи да приуште да купе слику од неког домаћег аутора.

Такође, умјетници код нас, када хоће да направе изложбу, траже спонзоре који ће финансирати њихове трошкове. Ако се иде преко Министарства културе Републике Србије, прадото траје процедура за добијање неких средстава, која су у највећем броју случајева заиста мизерна. На примјер, за неку изложбу изван Београда скупштина општине у којој ће изложба бити постављена или Министарство културе дају умјетнику највише 1.000 динара.

Концептуализам

• У последње вријеме много се говори о, такозваној, концептуалној умјетности. Шта је она, заправо?

— Концептуална умјетност припада новијем времену. Да бих што једноставније објаснио шта је она, можда је најбоље да кажем да је то умјетност која излази из оквира ликовне умјетности. То није чиста ликовна умјетност, већ се она надовезује, на неки начин, и на позориште, књижевност, филозофију... Под концептуалном умјетношћу подразумијевају се инсталације, перформанси, хепенизи и тако даље. Она је изашла из оквира само визуелног, односно није више довољна само визуелна компонента да би неки експонат био потпуно разумљив. Рембрант се, сигурно, није ограничио само на визуелно кад је стварао слике, већ су његова дјела много „дубља“ него што их ми видимо.

• Шта вам је био основни мотив да након факултета упишете постдипломске студије?

— Најпрвије, постдипломске студије значе стицање још једне дипломе са којом, рецимо, постоји могућност да конкуришем за асистента, а касније и професора на факултету. Друга ствар, на београдском факултету ликовних умјетности постоји могућност да се добије простор за рад, а самим

тим и да се остане у контакту са професорима. Дакле, ја сам завршио факултет, добио диплому и на неки начин „одрадио своје“, али желим да и даље останем у тим водама. Постдипломске студије омогућавају да постепено уђем у саму срж сликарства, да живим од сликарства и да се крећем у кругу мојих колега сличних интересовања.

Значи, не ради се чисто о ликовним дјелима, већ о инсталацијама или хепенизима постоји нека прича која надражује не само чуло вида, већ и чуло слуха, додира и тако даље. Постоје, чак, и дјела у којима су у питању само текстови, односно уђете у неку просторију и ишчитаваате текстове. Свега по мало од овога што сам навео може тренутно да се види у Умјетничкој галерији у Бањој Луци.

тук умјетника код нас, а какав у свијету?

— Све зависи од града и средине. Није исти статус умјетника у Бањој Луци и Београду. Чини ми се да се у Бањој Луци умјетник узима много неозбиљније и да је само интересовање за културу много мање него у Београду, на примјер. Умјетност просјечног чојека на овим просторима не интересује баш много. Не знам зашто, јер свима је познато да једна

• Били смо у прилици да у Бањој Луци видимо вашу уља на платну. Да ли сте усредсређени само на ту технику?

— За сада, моје опредељење је класично сликарство, значи, коришћење класичног материјала, односно уљаних боја на платну. То је једино што ме у овом тренутку заиста привлачи у сликарству и што мислим да ће на крају да буде и мој дефинитивни избор. Не размишљавам опште о некој концептуалној умјетности или неким сличним правцима. Не знам куда ће животи да ме одведе, али заиста не преферирам ништа друго осим класичног сликарства.

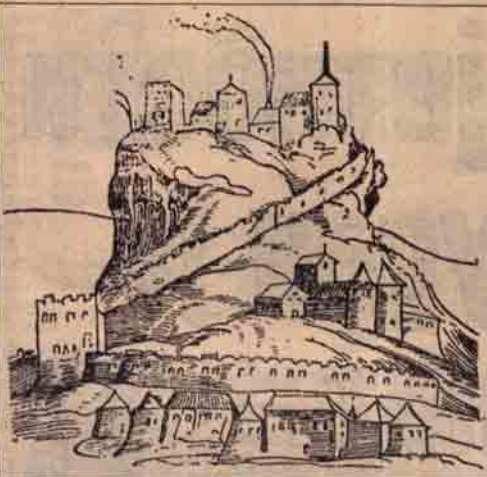
• Изложба је носила назив „Змијуг“ и на свих десет слика били су представљени пејзажи. Да ли је искључиво пејзаж предмет вашег интересовања?

— Све те пејзаже урадио сам или на лицу мјеста, или по сјећању, неким скицама, фотографијама... Иначе, пејзажи нису моје искључиво опредељење. Они су настали у једном периоду када сам у потпуности искористио пејзаж, који је веома погодан за остваривање неких ликовних идеја и квалитета. Значи, он не оптерећује неким психолошким моментима, као што то чини портрет, већ је врло флексибилан, лак за обраду и сваки човек на почетку свог образовања и рада у ликовној умјетности може добро да га искористи. Кажем, веома је подложен промјени и на пејзажу будићки сликар може да савлада неке ликовне проблеме.

• Ваши планови за будућност?

— Ако све буде ишло онако како сам замислио, већ следеће године направити изложбу у Данској, у Копенхагену. Покушаћу, такође, да конкуришем за асистента или професора на Академији у Бањој Луци, а изнад свега, највише ћу да сликам...

Записи са Косова и Метохије: Звечан

Средњовјековни град Звечан

На лијевој обали Ибра, тамо гдје он у своје корито прихвата ријеку Ситницу, високо на брду изнад Косовске Митровице, налази се Звечан, један од најстаријих и најнаменитијих српских средњовјековних градова. Саграђен на високој и тешко приступачној купи, Звечан је током многих вијекова имао доминантан положај над долинама и путевима који се испод њега укрштају и воде ка Старој Рашкој, Косову, Дреници и Ибарском Колашину, а касније и у одбрани оближњег рудника „Трелча“.

Да би се боље схватио значај утврђеног града Звечана за одбрану српских крајева од туђинских војски, треба одмах рећи да се у средњем вијеку под именом „град“ није подразумевало велико уређено насеље, важних комуникација, одређених мјеста и крајева. Градови су у то вријеме били заштитна брана кроз клисуре, тјеснаце и подручја којима су се најлакше пробијале туђинске хорде и освајачи.

Свјedoци вијекова

На просторима бивше Југославије, па и цијелог Балкана, мало гдје је било толико утврђених градова као што их је било на Косову, у Метохији и Старој Рашкој. И мало гдје има тако добро очуваних средњовјековних градова као што их има на овим просторима. Па, иако те вишевијековне утврде одолијевају зубу времена, историчари и археолози упозоравају да ни један од средњовјековних градова није очуван у првобитном облику. На десетине њих остали су у рушевинама, а неки су потпуно ишчезли. Међу њима било је и неколико оних за које се зна да су постојали још у античко доба, па потом континуирано живјели и у средњем вијеку.

Међу најзначајније средњовјековне градове на Косову и Метохији спадају Звечани, Липљан, Ново Брдо, Призрен, Вучитрн, Вишеград - Душанев град на Призренској Бистрици и други.

Сви они чувају бројне трагове минутих вијекова и стога

су права драгоценост. Иначе, средњовјековни градови су махом били зидани од камена са масивним зидовима и главним вишеспратним кулама, палатама, дворovima владара или властелина. Већина их је имала цркву, цистерну за воду и помоћне зграде.

Уз град су обично настајала подграђа у којима су се развијале привредне дјелатности - трговина, занати, царине, стране колоније, као и стамбена језгра домаћих житеља.

О значају Звечана као утврђеног града према сусједној

Српска брана туђинским војскама

Звечан је један од најстаријих и најбоље очуваних српских средњовјековних градова на Косову

По народном предању Звечан је често и раго походно Краљевић Марко, па га многи и данас називају „Марковим градом“

кана, који је успио да под Звечаном поточе Грке и повуче се у тарђаву.

Други сигуран податак говори да је Немања 1171. године код села Пантина, близу Звечана, потукао Византинце и присталице своје браће, потпомогнуте страним најамницима. У тој бици погинуо је Немањин брат Тихомир, удавиши се у Ситници, а Немања је у

цркви Св. Ђурђа у граду Звечану одржао благодарене.

Аутентични историјски записи даље кажу: године 1321, после смрти краља Милутина, у борби за пријесто Милутинов старији син Константин био је убијен од такмаца за пријесто и полубрата Стефана Дечанског, а потом сахрањен у цркви Св. Ђурђа на Звечану. Десет година касније (1331) исту тра-

гичну судбину доживио је и Стефан Дечански, кога је његов син, краљ Душан, севрао са пријестола и заробио у граду Петричу више Неродимља, па

пише
Драгиша
СПРЕМО

потом заточио у Звечану, гдје је стари краљ насилно уморен.

У историјским изворима се даље наводи да је током 1360. године Звечан припадао челнику Муси, зету кнеза Лазара, а потом кнезу Војиславу Војиновићу, жупану Николи Алтомановићу, да би коначно прешао у појед Вука Бранковића, који га је држао до 1396. године, када су га заузели Турци.

Због свог дугог постојања и великог значаја који је имао за српску средњовјековну државу, није ни случајно ни необично да се град Звечан помиње и у нашим епским народним pjesмама и да су неке од најљепших страница те поезије посвећене Краљевићу Марку, који је са својим Шарцем походио Звечан. По народном предању Марко Краљевић је често навраћао у Звечан, па народ на Косову и данас средњовјековни град Звечана назива градом (или Кулом) Краљевића Марка.

Миленијум Звечана

Звечански град, који већ десет вијекова доминира над ријекама Ибром и Ситницом, састојао се из три дијела: Горњег града, изграђеног на платоу на самом врху високог и стрмог брда, Доњег града са заштитним зидовима и кулама, као и најнижег појаса који је обухватао подграђе са тргом, окружлом кулом, бунарима-студеницама и лагумима који су водили до саме обале Ибра и, у случају опсаде, омогућавали снабдијевање водом.

У Горњем граду откопани су зидови главне осмоугаоне куле, цркве Св. Ђурђа и зидине цитаделе са пет кула и двије цистерне. У Подграђу, јужно од Горњег града, на малој стијени постојало је утврђење звано Мали Звечан, чија је улога била да штити Подграђе и трг и да прихвати војну посаду и страже.

Поред цркве Св. Ђурђа Немања је пред крај XII вијека саградио и цркву Св. Стефана. Трећа средњовјековна црква налазила се испод Звечана и била је посвећена Св. Димитрију. Та црква се помиње у повељи краља Милутина Бачићкој 1313. године, а сматра се да се њени остаци налазе у старом митровачком гробљу. По њој је Косовска Митровица и добила име.

Питоми крај у околини Звечана

Византији говори већ сама чињеница да се он помиње у историјским изворима још у раном средњем вијеку. Први помен Звечана везан је за име бугарског цара Симеона, с краја IX и почетка X вијека, а за кога се каже да је у многобројним ратовима Византије имао успеха и да је саградио велики број градова и тарђава на Балканском полуострву - све до Звечана на ставама Ибра и Ситнице.

Међутим, први сигурни историјски подаци о Звечану као пограничном граду српско-византијске границе досежу до познате византијске царице Ане Комнине, која пише да је 1091-1093. византијски цар Алексије Комнин три пута долазио до српске границе не би ли умирио лукавог и вјештог жупана Ву-

Уз ријеку Ибар, у подножју Звечана, подигнут је металуршки комплекс олова и цинка „Трелча“

Школство на граници Републике Српске

Судећи по ономе што је у прошлом периоду обнове уложено у реконструкцију школских објеката и школства у Српској уопште, може се слободно рећи да је општина Рибник у тек започету школску годину ушла релативно спремна. Знајући да је школство предуслов за повратак, али и опстанак на овим просторима, локални и државни органи власти, а прије свега оvdје присутне бројне међународне хуманитарне организације, уложили су немала средства за обезбјеђивање неопходних, основних услова за извођење васпитно-образовних и наставних програма, како основног, тако и средњошколског.

Мрежу школских објеката за најмлађе узрасте чине основне школе „Десанка Максимовић“ у Горњем Рибнику, „Никола Мачкић“ у Доњој Превији и „Петар Кочић“ на Ситници. Свака од ових школских установа има и подручја

Основна школа „Десанка Максимовић“ у Горњем Рибнику

Ђаци су залог за будућност

одељења. Основној школи „Десанка Максимовић“ припадају подручни објекти у Доњим и Горњим Врбљанима те Горњој Слатници, школи „Никола Мачкић“ допуњују школски објекти у Растоци и Горњој Превији, а ову на Ситници одељења на Чађавици, у Бајићима и Бунаревима. Све у свему, дакле, у овој пограничној општини основно образовање изводи се у десет школских објеката, што је, рекло би се, задовољавајуће са аспекта броја ученика-повратника и територијалности општине. Али, да руже не цвјетају и у овој области друштвене надградње крајње југозапада РС, показале наредни редови.

Пише Жељко С. БУВАЧ

Најошговорнији људи школских установа у општини Рибник само донекле су задовољни грађевинском обновом оштећених и опљачканих објеката у ратном вихору. Опремљеност наставним средствима и училима је веома слаба. Настава се буквално изводи уз помоћ табле и креде!

се уради у четири етапе. Једини објекат на овом подручју који није у функцији јесте школа у Бунаревима, али и за њену обнову је припремљен пројекат који ће, надамо се, ускоро отпочети да се реализује - рекао је Марко Драговић, директор Основне школе на Ситници и додао да подручни школски објекти не располажу ирадлиштима за мале спортове.

Помоћ у обнови

Од директора Основне школе „Никола Мачкић“ у Доњој Превији Милоша Тодоровића, сазнали смо да централни школски објекат у овој највећој мјесној заједници општине, располаже са 130 квадратних метара корионог простора, умјесто недостајућих 700 квадрата, с обзиром на број љака. Подручни школски објекти у Растоци и Горњој Превији, у којима се изводи четвороразредна настава, одмах су након повратка реновирани уз помоћ међународних организација.

Први човек Основне школе „Десанка Максимовић“ у сједишту општине, Борђо Танасић нам је, такође, рекао да је и у његовој „зони одговорности“ доста постигнуто на плану обнове школских стамбених објеката. Недавно је на свечан начин извршена и припрема измјештаја УНОПС-а и

школе, чиме је озвучено коначно извршење програма адаптације школских објеката ове међународне организације. У овој школи је, између осталог, уведено централно гријање, а прије тога, поправке су извршене у подручном одељењу Горња Слатница и Доњи Врбљани. У другом поменутом селу организована је настава од првог до осмог разреда, исто као и у Горњем Рибнику. Објект у Горњим Врбљанима је у изузетно лошем стању.

Опремљеност наставним средствима и училима свих наведених школских објеката је, међутим, веома слаба. Настава се буквално изводи уз помоћ табле и креде! Осјећа се велики недостатак уџбеника и разних наставних учила. Ниједна школа не располаже библиотеком. А прије рата, рећемо да је само школа на Ситници имала, за те прилике, свјермену библиотеку. Постоји потреба за лабораторијом намјенјеној природним наукама, фоно-кабинетом за наставу српског и страних језика, те учионицама на ликовну и музичку културу, рачунарима за обуку како наставника, тако и љака и тако даље. У већини објеката међународне организације су се потрудиле да обезбиједи неопходан школски намјештај: љачке клупе, столице, катедре, ормаре и остало. Настава у по-

дручним школама, у недостатку простора, дјеце или наставног особља, изводи се у одељењима комбинованим од првог до четвртог разреда.

Међутим, да школске учионице, љачке клупе и столице не буду празне, јер какве вајде од голих зидова и празних столица, „потрудили“ су се млади нараштаји ове најмлађе општине у РС. У школским објектима Основне школе „Петар Кочић“ у 1996/97. школској години наставу је похађало 118, а сљедеће 133 ученика. На подручју Основне школе „Никола Мачкић“ пре школске године по повратку регистровано је 230, а наредне 254 љака. Ове године очекују 265 ученика. У школи „Десанка Максимовић“ у школској 1996/97. години евидентирано је 236, а прошле 223 ученика. Дакле, очито је да се број ученика, углавном, повећава и ако се задржи овакав тренд пораста, а што је и реално очекивати, онда би се за неколико школских сезона требао бити достигнут пријератни ниво оних који похађају наставу у основним школама овог подручја. Према томе, судећи по овом основном предуслову за развој васпитно-образовног процеса у основном образовању, за ученике оvdје не треба страховаати. Они су гарант опстанка и залог будућности ових простора.

Средњошколски центар „Лазар Ђукић“, једина је средњошколска установа у општини Рибник, у трећу школску годину ушла је са уобичајеним проблемима. Нема никаквих помака на обезбјеђивању бољих услова рада школе, неопходних за остављање сложених васпитно-образовних задатака. Школа је без објеката, школских учионица, радионица и кабинета, властитог кадра и наставних средстава и учила. Тим прије, у овим тешким временима обнове и развоја ове, ратом уништене општине, и о овој се установи мора писати и говорити искључиво у контексту највероватног, уз уважавање и пуну захвалност, прије свега, малобројном наставничком кадру.

Одобрење за рад средње школе било је веома неизвјесно. Ипак, Министарство просвјете одлучило је да ова васпитно-образовна установа може да започне са радом. У првој школској годи-

ни уписано је 157 ученика у десет одељења. Сљедеће године, 1997/98, наставу су похађала 193 ученика у 12 одељења. Након поправних испита и допуних уписних рокова ове школске године наставу у Средњошколском центру „Лазар Ђукић“ похађаће 150 ученика у 14 одељења. Највише њих - укупно 70 - је у одељењу шумарства и сјера прерађивача примарних производа од дрвета, што је и разумљиво, има ли се у виду да шумарство и прерада дрвета чине окосницу развоја овог краја. Иначе, подручја рада Средњошколског центра су шумарство, обрада дрвета, обрада метала и електротехника.

Минибусом на посао

- Да би испунили сложене васпитно-образовне задатке који стоје пред установом оваквог типа и значаја потребно је обезбједити минималне услове да би квалитет наставе био на што вишем нивоу. Прије свега, то се односи на учионички и радионички простор.

За нормалан рад потребно нам је ове школске године 12 учионица и четири радионице. Надаље, питање наставничког кадра се уопште не рјешава, а о некаквим нормалнијим условима рада малобројног наставничког и административног особља, да се и не говори! Комплетан учионички и други радни простор садашњег Средњошколског центра „Лазар Ђукић“ остао је у границама Федерације БиХ. Већ трећу школску годину смо подстанари у Основној школи „Десанка Максимовић“ у Горњем Рибнику. Наставу изводи-мо на застарјели начин. Изостаје реализација програма рада разредних, односно одељењских заједница, као и програма свих видова ваннаставних активности. Из тих разлога „каска“ се и са програмом васпитног рада са ученицима. Због недостатка радионичког простора изостала је и практична настава. Жал за уговореним а неиспорученим машинама за практичну наставу из Смедереве је тим већи - каже Чедо Савановић, директор Средњошколског центра „Лазар Ђукић“.

Кадровска ситуација и како се она рјешава у јединој средњој школи у рибничкој општини је непримјерено за васпитно-образовну установу овог значаја. За извођење наставе ангажована су 34 професора, директор и библиотекар. Осим тројице, сви остали наставници су изван општине и свакодневно путују специјалним минибусом на релацији Приједор - Бања Лука - Рибник и обратно! И тако, ево већ двије године! У вези са питањем сјештаја образовног кадра у општини се није ништа предузело.

Из наведених и низа других проблема са којима су суочени просвјетни радници, ученици и остали запослени у Средњошколском центру „Лазар Ђукић“, директор Савановић се поново, по ко зна који пут, огласио писмом општинском влаисти и надлежном министарству. Надамо се да овога пута резултати неће изостати...

ЖИВОТ ИСПРЕСИЈЕЦАН

Руски конзул у Сарајеву Александар Гилџфердинг за кратко вријеме свог конзуловања пропутовао је Босну, Херцеговину и Стару Србију, па је 1857. године посетио и Бању Луку. Пишући у својим путописима о Бањој Луци, Гилџфердинг је, између осталог, записао: „Бањалучка нахија једна је од највећих и једна од најнасељенијих у Босни. Насељена је искључиво православним живљем“. Тако је било у нахији, а стање са становништвом у Бањој Луци било је умногоструко другачије. Рачунају да у њој има више од 1.500 муслиманских и 110 бришћанских кућа (70 православних и 40 католичких), писао је Гилџфердинг. Зашто је било тако, сазнајемо одмах после неколико конзуловних радова. Он пише: „Карактеристично је до које је мјере угњетавање муслимана спахија умирало дух предузимљивости и иницијативе код становништва, без обзира на све предности које пружа положење града. Нико од земљорадника хришћана из околине Бањалучке није могао, или се није усудио доселити у град и почети са трговином. Бањалучку су трговину подигли гладни али смјели досељеници из најудаљенијег и најсиромашнијег херцеговачког краја“.

У истинитост, ове тврдње руског конзула данас може да се увјери свако ко то жели. Потребно је само да прошећете до православног гробља „Свети Пантелија“ које се налази у Борику. Гробља су, како је неко једном рекао, својерасна лична карта града, па и ову у Борику. Ту се, између осталог, налазе и гробнице познатих бањалучких трговачких породица које су углавном поријеклом из кршине Херцеговине: Кнежићи (из Мостара), Радуповићи (из околине Требиња), Поповићи (из Попова поља), Добраши, Бабићи, Пиштелићи, Стричевићи (такође из Требиња) и Маслеше о којима ће овај пут бити ријечи, те многи други.

Двије породице

Можда је управо у вријеме када је руски конзул био не само пропутовао, у вријеме када је боравио у Бањој Луци, посјећујући тада већ угледну српску трговачку породицу Пиштелића, дошао из села Тује у Поповом пољу (удаљеног од Требиња око 25 километара) млади Јевто Маслеша, који се врло брзо пробио међу најугледније трговце у Бањој Луци. Трговац је мјешовитом и колонијалном робом, те на велико, и пољопривредним производима, уз све то држећи још и праву содари у граду.

Сакрања Јевте Маслеше 1910. Из ора своје синдони Александар и Борислав, супруга Ана и син Стево. Десно, у првом плану, прота Кешиновић, лицецо Вацо Јањковић, гостионичар

Научен да се у суровим предјелима Херцеговине бори са каменом и змијама, Јевто Маслеша је све препреке које су му стајале на путу ка стицању угледа и богатства с лакоћом савладао у питомини званој Бања Лука

Послије Првог свјетског рата, осам година по смрти Јевте Маслеше, његов син Александар био је власник једанаест кућа у Бањој Луци

Рекли смо, можда, јер нисмо до сада успјели да утврдимо тачно вријеме доласка одважног (одважног јер је дошао сам) Јевте Маслеше у Бању Луку, те чињеница на коју нам је на почетку овог текста указао руски конзул Гилџфердинг, стоји: научен да се у суровим предјелима Херцеговине бори са каменом и змијама, Јевто је све препреке које су му стајале на путу ка стицању угледа и богатства с лакоћом савладао у питомини званој Бања Лука.

У салу Тује, у вријеме кад је рођен Јевто (1829) биле су двије породице Маслеше, које нису биле у сродству. Једна породица била је богата, па је сходно томе славила мрсну славу - Светог Јована. Друга породица је била сиромашна, па је славила посну славу - Светог Николу. Отац Јевте Маслеше слављено је Светог Јована. Ова чињеница, те податак да је у Бању Луку дошао сам, наводи нас на претпоставку да је Јевто вјероватно још прије свог доласка изучио трговачки занат (можда код свог оца, или као и многи из тог краја у то вријеме, у Дубровнику, као што је, на примјер, учинио и Томо Радуповић, утемљивач српске трговине у Бањој Луци).

Јевто Маслеша је саградио велику кућу на спрат у „Јевропском“ стилу у тадашњој Пивској улици, коју ће по доласку Аустроугарске на ове просторе, како причају стари Бањалучани Томо Радуповић назвати „Господском улицом, а која се данас зове по имену Јевтиног унука, Веселина Маслеше. Кућа је заузимала простор од данашње „Централне апотеке“ обухватајући и здање у којем је била књижара „Веселин Маслеша“ (данас „Еуросплет“). На средини је имала пролаз на свод са капијом. Двориште су, с лијеве стране и наспрот пролаза, затварала два магацина на спрат, наслоњена један на други под правим углом, док се са десне стране пружало крило куће, спајајући се са средишњим магацином у којем је радила прва содара у Бањој Луци. Содара је радила под фирмом „Јевто Маслеша и синови“. У другом магацину Јевто је држао житарице, а у приземљу његове куће радила су четири трговине, по двије с обје стране пролаза.

Све је то Јевто Маслеша

стекао за релативно кратко вријеме, али то зачињело не би успио да се није оженио дјевцом из добростојеће куће. У Бањој Луци је у то вријеме живио трговац Саво Бабић (1802-1862), такође досељеник из околине Требиња. Његова кућа, јувена од тротоара, стајала је на мјесту данашње робне куће „Центар“ и дијелом захватала простор на којем се налази „Чајавчев“ хотел. Испред куће се, све до тротоара, простирао лијепа парк, а иза куће пружало се велико двориште, све до пруге која је водила до оближње Жељезничке станице - Град. Овај богати трговац био је ожењен Јованком Дабовић (1810-1883) која је била такође из богате трговачке породице. Њих двоје су изродили троје дјеце: Јакова, Спасоја и Ану. С младом Аном (на богат мираз) оженио се Јевто.

Они су имали седморо дјеце: Борислава (1876-1913), Александра (1876-1923), Олгу, Зорку (1883-1935), Стеву (1883-1940), Милеву (1886-1948) и Жарку (1908-1909). Најстарија кћерка, Олга, рођена је 1880. године, а удала се за службени-

ке у пореској управи 1902. године, Јеврема Ковачевића. Олга му је изродила четворо дјеце (Срету, Арсена, Јеленку и Наду), међу којима се по немирној природи нарочито истицао Сreto. Био је толико немиран да су га родитељи, да би га некако смирили и одморили се од њега, послали у један католички интернат (у Травини?) који је у свом саставу имао и гимназију. У осмом разреду гимназије „несташни“ Сreto убо је чаким свог школског друга и побјегао преко зида из интерната. Тада му се губи сваки траг, све док се изненада, пред Други свјетски рат, у својој 34. години није појавио пред родитељима. Враћује се јер му је истицао крајње вријеме за одслужење војног рока. Оставио нам је само још један податак из своје (вјероватно врло занимљиве) биографије: у раздобљу док је био син - одметник“ завршио је студије у Паризу. После одласка у војску његова породица поново је изгубила сваки контакт с њим.

Пише Стеван МАТИНОВИЋ

Мануфактурна радња

Његова мајка Олга, попут осталих Маслеша, у младости је имала лијепа глас, па и није

се спомиње: Породица Маслеша

УСПОНИМА И ПАДОВИМА

чудо што је Чех Фрања Ме-
чејовски отворио курс виолине
и клавира управо у кући Јевте
Маслеше 1903. године. (Њена
кћерка Нада завршила је по-
слије Другог свјетског рата
музичку академију у Загребу).
Олга је умрла 1952. године.

Трећа кћерка Јевте и Ане
Маслеше, Милева, удала се за
Душана Угреновића који је са
својим братом Љубомиром др-
жао у Господској улици, између
Божићеве и Поповићеве куће,
књижару, а у дворишној кући
штампарију. Милева и Душан
имали су троје дјеце, од којих
су двоје рано умрла, а једина,
Ранка, кад је стасала, удала се
за њемачког инжењера, Фран-
ца Хурлеа. По Душановој смр-
ти, Милева је књижару издала
Јакшићима.

Млађи син Јевте и Ане, Сте-
во Маслеша имао је, такође у
Господској улици, мануфак-
турну радњу у здању у којој је
данас продавница „1. мај“, и ко-
ја је међу првима у граду имала
портале, широке излоге са
хростовим оквиром. Била је то
првобитна радња у којој је
продавана увозна роба из Беча,
Граца и Трста. Стево Маслеша
је врло брзо затворио ову рад-
њу и издао је у закуп загребач-
кој фирми „Бачић“. Више год-
ина после Јевтине смрти (ум-
ро је 1910.) поп Коста Душанић,
који је био свештеник у селима
према Бронзаном Мајдану,
једног дана, саопштио је Стеви
радосну дијест*, коју је сазнао
од тамошњих сељака. Наиме,
Стево је, како се и сам увијерио
у катастру, био власник зем-
љишта на којем се налазило
читаво једно село. Поднијевши
захтјев да му се исплати ври-

једност те земље, 1936. добио
је од државе око 700.000 ди-
нара. За те паре изградио је
кућу која је захватила и пола
старе, Јевтине куће. У њој је
данас продавница „Еуросплет“.

Међутим, треба рећи да су
Маслеше имали још кућа у
Господској улици. Кућа на углу,
преко пута куће Стричевина
(данас Градска пивница) била
је под киријом, а уз њу су
Маслеше изградили 1909. још
једну. У њој је данас Централна
апотека*.

У тој кући је, одмах по њеној
изградњи, отворио радњу под
својим именом најстарији син
Александар који је по завр-
шетку основне школе изучио
трговачки занат код свог оца.

Александар се оженио
Милевом Добраш која је била
такође из богате трговачке
породице. Милевин отац Симе-
он Добраш и мати Јој Савка (ро-
дом из Бихаћа) имали су девет-
оро дјеце, четири кћерке и пет
синова: Милеву, Стаку (завр-
шиле дјевојачку школу), Јелку
и Гину (завршиле основну шко-
лу), Вељка (завршио Der Ex-
порт Академије у Бечу), Владу,
Љубу (студирали у Грацу),
Костадина и Младена. Симеон
је био велетрговац кожом. Имао
је кућу на самом почетку да-
нашње Кочићеве улице (тада
Добрашева) у којој је држао и
радњу. Стари Симеон је преуз-
имао кожу у Горњем шехеру,
гдје је имао магазу близу мјес-
та гдје је тада била Малта.
Фамилију Добраш задесила је
велика трагедија. Најмлађи син
у породици, Младен, у шестом
разреду гимназије оболио је од
туберкулозе (заразио се у
школи), те је и он заразио се-

тру Стаку и браћу Љубу и
Владу. Сви су они умрли од ове
опаке болести, а кад је сазнао
да је оболио, Младен је изв-
ршио самоубиство.

Једанаест кућа

Али вратимо се Маслеша-
ма. Александар Маслеша оже-
нио се Милевом 1904. године.
Имали су четворо дјеце. Најс-
тарији син Веселин рођен је
1906. године. Три године кас-
није родио се Доситеј, затим
Немања 1913. године и Наде-
жда (Сека) 1915. године. Го-
дине 1909, прије Доситејевог
рођења, Александар и Милева
преселили су из куће старог
Јевте са трогодишњим Весели-
ном у новоизграђену кућу.

Маслешама је посао у то
вријеме цвијетао. После Првог
свјетског рата, осам година по
очевој смрти, Александар је био
власник једанаест кућа у Ба-
њој Луци. Од њих ћемо овај пут
навести само седам: двије куће
у Господској улици, једну у
данашњој Улици краља Ал-
фонса XIII, двије у Јукићевој и
двие у Добрашевој, односно
Кочићевој. Грађевинско зем-
љиште које се простирало од
„баште“ данашње полицијске
станице „Центар I“ до Мутића
куће било је такође у његовом
власништву.

На том земљишту су из-
грађене три куће: кућа Селеша
(касније Јакшића), кућа Хелера
и кућа Боројевића. Имао је
Александар земље и на Лијећу
пољу.

Његова дјеца у то вријеме
облаче се другачије од већине
својих вршњака у граду, све

Милева и Александар Маслеша на дан вјенчања 1904.

што је на њима по најновијој је
моди и наручено је из Беча, као
и велики концертни клавира што
је красио њихову дневну собу.
Александарова дјеца вриједно
су учили. Веселин је студирао
право у Загребу, Франкфурту
на Мајни, затим у Паризу, одак-
ле је, због револуционарног ра-
да протјеран 1927. године. Он
је тај који ће учинити да през-
инато Маслеша буде касније поз-
нато широм бивше СФРЈ, али
истовремено он је тај и због ко-
га Маслеше 1928. године из-
дају у закуп радњу у Господ-

ској улици чешкој фирми „Ба-
та“ из Вуковара и сале се у
Кочићеву улицу, у Добрашеву
кућу. Сљедеће године Маслеш-
ине трговине проглашене су
„комунистичким“ и морале су
бити затворене.

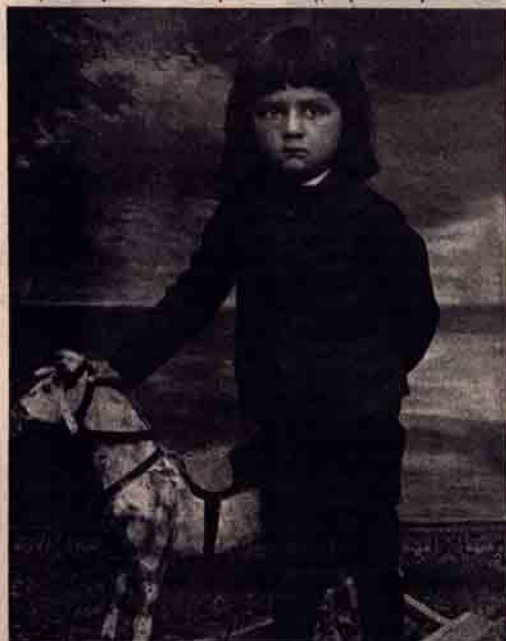
Веселинова погибија

Породица остаје у Добра-
шевој кући до 1932. године, ка-
да селе у Београд да би Ве-
селинова браћа и сестра могли
да заврше школовање. До та-
да је једино Доситеј имао ди-
плому трговца. Године 1934. ум-
рла је њихова мајка Ана. У
Београду Сека је завршила тр-
говачку академију, а Немања
постео инжењер технологије.

Послије њемачке агресије
на Југославију, 1941. Веселин
одлази у Црну Гору и активно
учествује у НОР-у. Погинуо је
1943. за вријеме пробоја Треће
дивизије на Сутјесци. Сека
Маслеша се удала за Немању
Поповића (из Градачца), суди-
ју у Бањој Луци, који је стрије-
љан у Јајинцима исте године
кад је погинуо Веселин. Њен
други брат Доситеј умро је 1972.
године.

Његова кћерка Љиљана
данас живи у Холандији, али је,
уз мужевљево презиме задр-
жала и своје - Маслеша. Најм-
лађи син Александра и Милеве
Маслеше, Немања, умро је
1981. године.

Сека Маслеша данас живи
у Бањој Луци у кући која је за-
дужбина солунских доброво-
љаца, браће Пантић.

Дечак Веселин Маслеша

Два трговца: Коста Димитријевић и Александар Маслеша

Ронилачки клуб „Бук“ из Бање Луке

Роњење је спорт са великим фактором ризика, у којем не постоји импровизације, а свака грешка скупо се плаћа. Ронилачки клуб „Бук“ из Бање Луке већ више од 20 година обучава младиће и девојке у разним ронилачким категоријама. Откако је основан, па до данас, клуб је обучио више од 600 својих чланова, а они су извршили на десетине успјешних акција спасавања те радили на пројектима заштите човјекове околине. Иначе, РК „Бук“ важи за један од водећих ронилачких клубова на просторима бивше Југославије.

Претходног мјесеца бањолучки

Опасност средње име

рониоци били су ангажовани на специфичним пословима у погонима водозавхвата фабрике „Инцел“ у Бањој Луци, а све поводом најављене топлификације највећег града у Републици Српској. Ти послови углавном су се односили на чишћење, поправку и оспособљавање погона „Инцеловог“ водозавхвата и били су изузетно комплексни, тако да су најiskusнији чланови клуба могли да им приступе тек након опсежних и пажљивих припрема.

Наиме, с обзиром на то да се Градска топлана ослања на „Инцел“ у процесу гријања града, било је потребно оспособити водозавхват, како би гријање у Бањој Лу-

ци прорадило прије зиме. Са водозавхвата хладна вода иде у погон енергетске „Инцела“, где се пречишћава и доводи у фазу предуријавања (млачења). Тако умлачена, вода даље иде у градску топлану преко посебног цјевовода, у којој се грије на потребну радну температуру и даље просљеђује у систем

градске мреже ка крајњим корисницима.

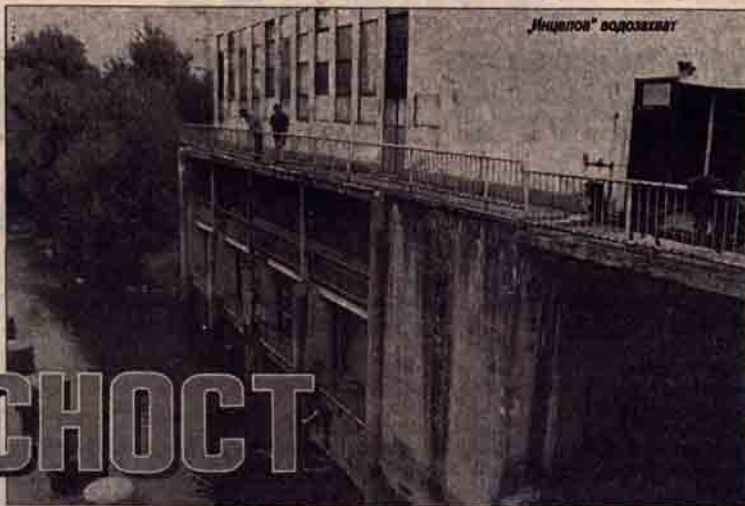
Рониоци РК „Бук“ били су ангажовани на сондажним роњењима у бунарима водозавхвата, потом на контроли пумпи и корпи, контроли металних конструкција око пумпи, као и засуна за спречавање уласка воде у бунаре. Након тога, обављали су чишћење самих бунара од муља и других прљавштина. Упоредо са тим радовима вађене су заштитне решетке испред улаза у бунаре, те вожене на пеглање,

Фарбање спољашњих решетки

Одмор након зарона

„Инцелов“ водозавхват

могли изаћи у случају неочекиване ситуације. Сваки бунар рониоци су осветљавали рефлекторима, што се показало сувишним, због тога што се приликом радова бунар мутио честицама муља, тако да је већ на дубини од пола метра видљивост била нула. Једноставно, дирате маску, а не видите прст на ноји!

У мраку су морали меморисати одређене дијелове конструкције, како би се што прецизније могли вратити на површину, уступ газети и пивајући испред себе да случајно не би извадили регулатор из уста или оштетили неки од виталних дијелова опреме. Непажњом радника, који опслужују водозавхват, једном приликом је укључена једна од пумпи када су рониоци из ње излазили. Срећом, била је слуштена преграда засуна за доток воде из ријеке Врбас. Иначе, бунар дубине осам и премака четири метра (као мањи силос) потпуно се испразнио за пет до шест секунди!

„Мокра вика“ прије поласка у акцију

Нипосредно прије силаска у бунар

пјескарење и варење оних дијелова попуљалих под ударом терета, који набујали Врбас наноси у сезони киша.

Радови су почели у првој половини августа, а завршили се почетком септембра ове године. У том периоду дошло је до великих температурних промјена како ваздуха, тако и воде. Старији рониоци били су ангажовани на раду у води. Сваки дан у заронима су проводили од три до пет сати. Посљедњи дан, када је температура пала на око 12 степена Целзијуса, били су изузетно напорни, јер су рониоци брзо долазили у фазу

потлачувања.

Најнепријатнији и најопаснији били су сами зарони у бунаре водозавхвата. Ријеч је о четири бунара дубине око осам метара, у којима се налазе цијеви водених пумпи. Да би се стекла представа колике су димензије пумпи треба рећи да за један час свака усиса око 7.500 кубних метара воде! Прије сваког почетка радова прецизно се договарало о најситнијој радњи коју ће рониоци у одређеном бунару морати да ураде. Након тога, неколико пута ронили су само да упознају распоред конструкција око цијеви и пумпе, како би што лакше

Радови су, дакле, били изузетно напорни и опасни. Но, завршени су на вријеме и без икаквих инцидентата (осим претходно наведеног). Пред сам крај радова у посјету Ронилачком клубу „Бук“ дошли су драги гости из Италије - чланови РК „Бреша“ из истоименог града. Иначе, овај клуб се прије рата побратимио са бањолучком ронилачком клубом. По нашем лијепом обичају, за госте је приређен пријем у просторијама РК „Бук“, уз мезе, пиће и дружење. Гости из Италије причали су о својој недавној посјети Мексику, а убрзо су се на столу појавиле фотографије предивних плажа, палми и пирамида Маја.

Међународни инструктор роњења са три звјездице Емилио Роси је са сјетом прочитао један чланак, објављен поводом 25 година постојања РК „Бреша“, у којем се, између осталог, говори и о посјетама Бањој Луци. У чланку је до детаља описан пут од Бреша до Бање Луке, као и све догађајне ствари које су се дешавале током пута.

На одласку, гости из Италије су обећали материјалну и моралну помоћ, најавили су и скорашњу масовнију посјету.

Превенција малолетничке делинквенције

Бањолучка Кућа за младе

Вјероватно се сјетите телевизијске серије „Сиви дом“ у којој је прилично реалистично приказан живот делинквената у КП дому. Најлакше их је осудити, јер „нема смисла“ обарати овај „аксиом“ и доказивати супротно. Да ли је тако?

пише
Дијана
ВРХОВАЦ

У Бишој БиХ „лијек“ за малолетне преступнике били су васпитно-поправни домови са неколико стотина штићеника. Васпитне мјере у овим установама биле су донекле неефикасне, те се неколико година пред рат наметнула потреба за индивидуализацијом третмана и већим дијапазоном васпитних мјера. На тај начин би се отвориле могућности за свеобухватни развој личности малолетника.

У циљу расвјетљавања комплексног проблема малолетничке делинквенције и трагања за путевима превазилажења овога проблема, Центар за социјални рад у Бањој Луци је у сарадњи са УНИЦЕФ-ом још у марту организовао једнодневну конференцију на којој су присуствовали представници институција које се на директан или индиректан начин баве проблемима младих.

На овој конференцији иницирано је оснивање координационог одбора за активирање превентивног рада у борби против малолетничке делинквенције, што је убрзо потом и реализовано. Координациони одбор на нивоу Бање Луке чине представници градске власти, Просвјетно-педагошког завода, основних и средњих школа, суда, тужилаштва, полиције, здравства, социјалне заштите и медија.

„Пилот-пројекат“

Од укупног броја кривичних дјела, у 30 одсто случајева починиоци су малолетници. У односу на ратни период, забиљежен је пад кривичних дјела од стране малолетних преступника у последњих неколико мјесеци. Разлог томе је бољи и ефикаснији рад школе, полиције, тужилаштва, суда и Центра за социјални рад. Најчешћа кривична дјела су провалне крађе (од 80 до 90 одсто случајева), а остало чине разбојништва

Крути и ригидни односи у породици, претјерана строгост, заштита, љубав, насиље и страх само су неки од узрока делинквентног понашања младих
У Кући за младе стручњаци настоје да стихијски живот и немотивисаност делинквентата преоријентишу у организованији и одговорнији начин живота

и туче углавном, а прије три године није било убиства. Ипак, сматрам да има разних облика асоцијалног понашања младих која још нису санкционисана, а која могу довести до делинквентног понашања - каже социјални педагог и водитељ тима за малолетничку делинквенцију у Центру за социјални рад у Бањој Луци, Никола Дорнотић.

У најбуријем периоду одрастања младих доминирају јаке потребе за за утврђивањем идентитета, промјеном, признањем, дружењем, узбуђењем, задовољењем радозналости, афирмацијом и слично.

Подршка породице и хармонични односи унутар ње су најбоља формула за сузбијање малолетничке делинквенције.

Крути и ригидни односи у породици, претјерана строгост, заштита, љубав, насиље и страх само су неки од узрока делинквентног понашања.

Од укупног броја кривичних дјела, у 30 одсто случајева починиоци су малолетници

Колико ће родитељи успјети у васпитању дјетета зависи од тога чиме се дијете подстицано, кажњавано и награђивано током свог развоја, на којим вриједностима је израђен његов идентитет, ко су му били узор, те колико је имало могућности да се испољи и потврди, а самим тиме и да развије вјеру у себе и људе.

Школа, такође, игра велику улогу у спречавању негативне појаве зване малолетничка делинквенција, под условом да има слуха за потребе и мотиве младих.

Центар за социјални рад је једина институција у РС која се бави ресоцијализацијом, што није довољно с обзиром на реалне потребе и сложеност ове негативне појаве.

Да би се на овим просторима убудуће што благовременије открила и спријечила појава малолетничке делинквенције, прије мјесец дана енглеска хуманитарна организација „Спасио дјецу“ и Центар за социјални рад почели су да реализују пилот-пројекат у оквиру којег су предвиђени додатни програми сарадње са младима.

Планирамо да током наредних шест мјесеци попуњене методе рада тестирамо на око 40 до 50 младих делинквентата. У овај пројекат укључени су социјални педагог, психолог, социјални радник и група студената, алсопеловата психологије. Предвиђено је учешће младих од 12 до 18 година. Иако у Кућу за младе долазе делинквенти по препоруци тужиоца, ипак, ми радимо са онима који су spremни да са нама сарађују. Нудимо им програме као што је превенција против пушења, алкохола, дроге, програме емоционалне подршке, ненасилног рјешавања конфликта, затим програме комуникације, забавног, рекреативног и спортског карактера, одласке у биоскоп, на базен, излет - истиче Дорнотић.

Корак по корак и овај пројекат заживљава, за почетак у Бањој

Луци, а ускоро и у осталим градовима РС. Истина, све не тече глатко, али важно је да је направљен први помак напријед. Стручњаци већ раде са групом младих делинквентата у Кући за младе, настојећи да њихов стихијски живот и немотивисаност преоријентишу у организованији и одговорнији начин живота. Низак животи стандард додатна је отежавајућа околност у провођењу ове замисли.

Међутим, нису сви делинквенти „беспосличари“ који бјеже или напуштају школе, не желећи при томе ишта да раде. Пилот-пројекат предвиђена је радна терапија, коју малолетни преступници радо прихватају.

Њихов задатак је да у раним јутарњим часовима купе на примјер смеће по граду, а као мјесечну накнаду добијају 50 њемачких марака. Они, дакле, желе да раде и не одбијају сарадњу стручњацима. Важно је, како каже Дорнотић, доћи до закључка шта желе да раде, а уз помоћ метода које су за њих интересантне могуће помоћи им да спознају шта је све битно за правилно формирање личности.

Мост повјерења

Основна правила за успјешан рад са делинквентима су, прије свега, исказивање поштовања, неомаловажавање, искрен однос и вјера у њих, без прилика. Подршка родитеља је у свему томе врло важна, као и превазилажење предрасуда типа „шта ће људи о мени мислити када имам такво дјете“.

Млади треба да схвате да су делинквентне радње тренутно задовољство које није вриједно неугодности и проблема послје тога. Да уопште не би дошло до тога родитељи морају свакодневно, отворено, да разговарају о свему са својом дјецом, градећи тако безопасни мост повјерења, уз апсолутну подршку да ће и у најтежим ситуацијама бити уз њих.

Забрињавајући подаци

Према подацима Центра за социјални рад, више од 60 одсто малолетних преступника живи у породицама чији су родитељи у брачној заједници, у 20 одсто случајева родитељи су разведени, а остали живе без једног или оба родитеља. Код 60 процената делинквентата оба родитеља су запослена.

Забрињавајуће је да 36 одсто преступника напушта школе, од тога 80 одсто основну, а остали средњу школу и то у првом разреду. Делинквенти најчешће похађају угоститељску, затим пољопривредну, металску, грађевинску и технолошку школу. Занимљиво је да међу њима нема гимназијалаца.

Што се тиче слободног времена, 80 одсто малолетника га неорганизовано проводи (гледање телевизије, одласак у кафиће, салоне игара), а остали се баве спортом или свирају неки инструмент.

Приговорима, силом и пријетњама ништа не могу постићи - додаје Дорнотић.

Преобраћавање кривице са родитеља на дјецу - делинквенте и обратно никада не води. У РС нема КП дома, тако да је Кућа за младе „друга шанса“ за преступнике.

У плану је отварање прихватилишта за дјецу која скитају. Како су за овакав начин збрињавања дјете потребни новац, простор и стручни кадар, ријеч је о дугорочној теми. Било како било, малолетничка делинквенција све мање је табу тема на овим просторима и, што је најважније, родитељи ову појаву прихватају као реалност своје дјете, те су spremни да могу у реализацији васпитних мјера по препоруци стручњака.

Улога полиције

Одјелене криминалистичке полиције за сузбијање општег криминалитета знатно је допринијело паду малолетничке делинквенције у Бањој Луци. Током 1995. године малолетници су извршили 706 кривичних дјела (једно убиство, 16 тешких телесних повреда, 66 крађа, 578 тешких крађа, 11 одузимања возила, осам разбојништава...). Наредне године број кривичних дјела смањен је на 242 (52 крађе, 142 тешке крађе, осам разбојништава...). Прошле године забиљежено је 158 кривичних дјела од стране малолетних преступника и то 30 крађа, 115

тешких крађа, пет разбојништава.

У свим земљама свијета полиција има значајну улогу у ограничавању асоцијалног и делинквентног понашања, али у већини случајева је за превентивно дјеловање већ касно, јер када малолетник буде приведен у полицијску станицу један од облика неприхватљивог понашања је већ формиран. Зато дјецу не треба плашити и убјеђивати шта је добро, а шта није, већ им створити услове за обављање разних активности у којима ће се моћи потврдити и у породици и у друштву.

Пуштена у рад Рафинерија нафте у Српском Броду

Уважени гости: Урош Гостић, директор Нафтне индустрије РС, премијер Милорад Додик, Војин Мујић, генерални директор Рафинерије и Бурја Бањац, потпредседник Владе РС

Упалила се бакља, бакља живота*

Бензин домаће производње

Израђена је и пуштена у рад године 1892. Изграђива је у Аустроугарска. Не случајно, као пише Ратко МARIЋ

није оно што је било. А циљ је да ту посао нађе предатни број радника. И то није све.

Рафинерија у Српском Броду је жила кувачица Рафинерије уља у Модричи. Јер, кад сваке у Српском Броду сунце је високо у Модричи. Из Брода у Модричу одвије је стизала сировина за уља из модричке рафинерије. Када је једна Рафинерија ради и друга је у пуном погону.

И тако у недоглед. Прије Другог свјетског рата власник Рафинерије нафте у Српском Броду била је чувена свјетска компанија „Standard Oil.“ Данас се за рафинерију занимају компаније из Јапана, Скандинавије, централне Европе... Интересује се, јер могу наћи заједнички интерес. А то опет јасно говори да је Рафинерија моћна и да јој је мјесто на свјетском тржишту.

Уочи овог несрећног рата у Рафинерији су запослени у просјеку примали 2.000 њемачких марака. Томе се сада тежи.

А све претходно јасно оцртавају ријечи премијера Милорада Додика: Пуштамо у погон национално блага Републике Српске*.

Снимио: Ратко ОСТОЈИЋ

те у Српском Броду једно је од најстаријих стратешких постројења на овим просторима. Из рата, овог што је по Дејтонову завршен, изаша је прилично оштећена. Ништа није остало читаво. Сада је обновљена оно што се могло обновити. Производња је кренула. У рад је пустио премијер Републике Српске Милорад Додик.

Када се упалила бакља, када су постројења кренула, једна старица је свом унуку рекла: „Ено гори поново бакља. Гори бакља, која за нас Бројане значи живот, а за путника намјерника путоказ“.

Тиме је све речено. Године 1992. у Рафинерији нафте Српски Брод радило је 2.000 радника. Данас их је 1.100 и 200 „допљених“ радника. Ни то

Рат је прошао: Оштећена постројења Рафинерије нафте у Српском Броду

Гости: Пуштању у рад Рафинерије присуствовали су бројни и уважени гости

Баскање: Саво Лончар, Бурја Бањац, Војин Мујић и Милорад Додик

По српском обичају: Директор Мујић поклонно је премијеру Додику поздравља флашу ракије

Сабор српског народног стваралаштва у Бањи Врућици

И овогодишњи, већ 21. по реду, Сабор српског изворног народног стваралаштва, који је први пут одржан 1975. године у Бањи Врућици код Теслића и гдје се све то вријеме пажљиво његује, показао је да наша изворна култура спада међу бисере човјековог стваралаштва уопште.

Чињеница да на Сабор не

шњег. Штавише, Сабор је израстао у истраживачки центар наше традиције и како се чуло из озбиљних уста, у *истурено одјељење Природно-математичког факултета у Бањој Луци*."

На овогодишњег Сабору у текмичарском дијелу програма девет културно-умјетничких друштава из РС и Србије пре-

Спона са МИНУЛИМ

може доћи било ко и показати што му и како падне на памет, него да преходно све пролази кроз ригорозно сито великих познавалаца српске традиције и духовности, сама по себи доста говори. Кад се то зна, онда не изненађује задовољство, које је виђено међу присутнима на сједници Умјетничког савјета Сабора изазвано оствареним циљевима. То значи да је ово манифестација још увијек поуздан мост између далеких минулих времена и овог сада-

ТЕКСТ И СНИМЦИ
БОРИСЛАВ
МАКСИМОВИЋ

ВРЕМЕНИМА

зентовало је духовно стваралаштво путем сценског израза (Петровданске лиле, На извору, Набијање предива, Прело, Игра прстена, Враћање младе, Лазарице, Печења ракије), а педесетак ликовних и књижевних радова конкурисало је за једну од награда у индивидуалном, односно двадесет простики у материјалном стваралаштву. Први пут презентовања је и народне кухиња, за коју је сложено девет софри. Богат је био и ревијални програм.

Презентације изворног народног стваралаштва путем сценског израза

Традицију Посавине под Борје донијала је Ружа Мишић из Обудовца

Изворна група „Баранка“ стигла је из села Баре код Крагујевца

Велика статуета Сабора (рад Стојана Шајиновића) припала је свеукупном побједнику КУД-у „Козаре“ из Приједора

СПКД „Просвјета“ из Шамца приликом извођења „Лазарице“

Изворна група „Бошко Вујадин“ из Српске Илије

Трибина „Дулса“ Елита и маса

Да би се боље и лакше схватили одређени проблеми и негативне појаве које прате политичку, економску и социјалну транзицију у постсоцијалистичким друштвима и угрожавају њену брзу и успјешну реализацију, треба ући у суштину елитизма и његове облике дјеловања у неком друштву.

Док се марксистичка теорија заснива на класној структури друштва, дотле елитисти своје учење базирају на постојање елите и масе, при чему елите стално круже и смењују се. Елитизам истиче да су елите, са становишта друштвене стратификације, више друштвене структуре које потичу из разних друштвених слојева и класа.

Теорија елита настала је почетком 20. вијека у

Појам

и суштина елитизма

земљама западне Европе које су имале најмање демократске традиције. У првом реду то су Италија и Њемачка. Социјални и економски амбијент у којем је настала теорија елите окарактерисан је кризом парламентарне демократије изазване незадовољством радничке класе и отпором буржоазije.

пише
Драгутин
БОШКОВИЋ

Према свим теоријама елитизма, у сваком друштву постоји елита - утицајна и моћна мањина која влада и маса - огроман дио осталог становништва којим се влада. Теоретичари елите сматрају да се овај модел биполарности односи на друштва свих времена, па и на друштва постсоцијалистичких држава, које пролазе кроз процес транзиције. Разлике међу теоретичарима елитизма односе се само на узроке који доводе до настанка елите. Једни сматрају да је природна предиспозиција људи одлучујућа за припадност елити или маси. За друге, елита је политичка класа која је супериорнија од масе по томе што је организована. Амерички социолог Рајт Милс сматра да је за припадност елити пресудно посједовање мјеста у друштвеним институцијама.

Сва броја и различита схватања елитизма могу се сврстати у три групе: конзервативно, критичко и либерално.

Конзервативно полази од става да је подјела на елиту и масу природна и вјечита. Чланови елите су способнији од осталих чланова друштва - масе. Чланови масе су просјечни, неорганизовани, несамостални, предоређени и принуђени да се потчињавају елити. Овако схватање масе и елите је у супротности са напредним учењем о равноправности људи, народа, раса и вјера. Конзервативна теорија елитизма тврди да је највише положаје у друштву заузимају најспособнији, највреднији и најбољи, међутим, свакодневна стварност ово одлучно демантује. Чињеница је да у животу боље пролазе и заузимају значајније друштвене положаје они који боље причају од оних који боље раде. Брже и боље напредују лакташи, улизаци, полтрони, демагози, камелеони, нерадници и стручно неспособни, него вредни, образовани, способни, честити и скромни људи.

Према критичком схватању, извор моћи елите је у недемократском карактеру друштвених институција, злоупотреби демократије, узурпацији и злоупотреби права и слободe људи, па се ово схватање приближава класно-конфликтном.

Привилегије власти

Либерално схватање тврди да моћ елите нема исходиште у природној способности чланова елите, већ у функционалној нужности сложених и развијених друштвених система којима не могу управљати необразоване и неспособне масе. Либерално учење дозвољава истовремено постојање елите и демократије. У настајању и дјеловању елита постоји конкуренција, па се тиме остварује контрола моћи појединих елита и онемогућава злоупотреба власти. Елите те о међусобно много ефикасније и успјешније раде, него што би то

Јаз између
богатих и сиромашних
све је већи...

За разлику од раних теоретичара елите, Рајт Милс вјерује да владавина елите није неизбежна. Класична подјела на богате и сиромашне добија нови израз кроз подјелу на познате, моћне и утицајне, са једне стране, и на анонимне, безначајне и немоћне, са друге стране.

радила маса у односу на елиту. Моћ овако схваћене елите је институционална и функционална. То значи, да моћ имају појединци који се налазе на високом политичким, државним и привредним положајима.

Елита која освоји власт настоји да је одржи што дуже. У том циљу она се обично користи свим расположивим средствима, а нарочито силом и ливакомством. Највећа вјероватноћа да елита задржи власт је да онемогући стварање и дјеловање контраелите. У стварности елите не могу да остану дуго на власти, јер су склонe декаденцији услед лагодног живота и привилегија власти.

За разлику од раних теоретичара елите, Рајт Милс вјерује да владавина елите није неизбежна. Он сматра да је појава елите у америчком друштву институционална природе. Структура институција у систему је таква да они који су на челу најзначајнијих институција држе командне позиције и имају власт. По њему су основне институције привреда, војска и државна администрација. Они који се налазе на челу ових институција сачињавају елиту. Зато постоје три основне елите: економска, војна и политичка. Пошто су њихови интереси веома блиски, у пракси се ове три елите стапају у једну: елиту власти. Директор неке велике фирме може да постане политичар и обратно, генерали сједе у управним одборима значајних фирми. Политичари утичу на постављање челних људи у корпорацијама, а ови заузврат спонзоришу масмедиие и обликовањем јавног мњења утичу на избор политичара. И једни и други утичу на статус војне елите.

Кризе у реалсоцијалистичким земљама, а посебно у СССР-у и СФРЈ, где су имале драматичан ток и трагичне посљедице, на свој начин илуструју и актуелизују теорије елита. Док теорија говори о некомпетентности маса да владају, совјетска и југословенска криза је показала да су елите власти у тим земљама и њиховим републикама биле неспособне, што је имало за посљедицу рушење тих држава. Такво стање проистекло је из чињенице да је већина људи на одговорним функцијама у привреди, војсци и политици бирани према разним кључевима и на основу подобности и послушности, а не на бази способности.

Политократска класа, елита власти, била је главни социјални и политички субјект пропасти реалсоцијализма. То је први примјер у историји да елита владајуће класе руши темеље система које је створила и да је послије тога постала језгро нове владајуће класе - номенклатурне буржоазije.

У свим постсоцијалистичким земљама припадници раније номенклатурне елите искористили су прилику коју им је пружала транзиција и приватизација да се претворе у нову, капиталистичку елиту. У принципу, припадници нових политичких и економских елита, у свом понашању и раду, воде првенствено бригу о својим материјалним интересима и начину како да освоје, а затим и задрже власт. Овим се може објаснити феномен комунистичког прозелитизма, као и парадокс да бивши ватрени и увјерени борци за праведно друштво, одједном постају рушитељи тог праведног друштва и најгрлатији поборници бруталног капитализма са почетка прошлог вијека и драстичних социјалних разлика.

Елита власти у постсоцијалистичким државама није била способна или није имала интереса да проучи и примени искуства западних земаља, посебно скандинавских, већ је од најкознервативнијих, на западу маргиналих и одбачених снага, примала идеолошке поуке и безглаво их спроводила. Најбољи примјер за то је Шаталовин план који је предвиђао потпуну трансформацију совјетске привреде за само 500 дана, као и садашње политичко, економско и социјално стање у Русији.

Готово у свим постсоцијалистичким државама, чланови политичке елите искористили су шансу да кроз подјелу ваучера грађанима, који су их, живећи у оскудици, продавали будушто, изврше на најсигурнији начин одузимање капитала од оних који су га створили.

Елитизам у БиХ

Да је теорија елите и сада актуелна на просторима бивше Југославије показују бројне чињенице: преко ноћи се изменио систем вриједности, схватања и понашања људи, преко ноћи настају групе економски богатих и политички веома моћних људи уз истовремено стварање масе сиромашних, уплашених, разочараних, унесрећених. Као вође разних политичких опција афирмишу се екстремисти: лијеви, десни, националистички, вјерски и други. Класична подјела на богате и сиромашне добија нови израз кроз подјелу на познате, моћне и утицајне са једне стране, и на анонимне, безначајне и немоћне, са друге стране. Облици манипулације масовно „свог“ народа од стране елите су бројни, разноврсни и често перфидни. То најбоље показује распад бивше Југославије, ратови у Хрватској и БиХ, као и постдејтонска стварност.

Политичке елите углавном сачињавају националисти, вјерски фанатици, бивши робијаш и преобраћени „комунисти“. Током рата је створена и економска „елита“ чији припадници најрежим дијелом потичу из сфере шверца, профитерства, пљачке и криминала. Припадници политичке и економске елите махом су исти људи. Овакве елите нису у стању да поведу друштво путем развоја демократије, економског просперитета и социјалне правде.

Садашње елите власти у БиХ желе да се амитовањем ваучера и цертификата јефтито ријеше обавеза према разним категоријама становништва, тако да главни дио друштвеног капитала дође у руке појединих припадника политичке и привредне мафије.

Информационо друштво на прагу 21. вијека

пише
Младен
РАДИВОЈЕВИЋ

Како се примиче крај овога вијека, све више се увија да информације све значајније утичу на свјетску привреду, међународне односе и развој друштва у cjелини. Сматра се да ће у следећем вијеку брзина стварања информација, њихова приступачност и разноврсност коришћења, још више утицати на промјене у привреди и друштву свих земаља. Сигурно је да ће те промјене настати као резултат брзог развоја нових технологија, индустрије телекомуникација, рачунарске индустрије и масовних медија. Оно што је прије само неколико година био сан о преносу гласа, података и видео услуга сада је у културном свијету стварност. Дигитално друштво 21. вијека омогућиће да се такве услуге комбинују и понуде путем јединствених преносних мрежа. Код нас је то тек у почетној фази, али се морамо брзо припремити да бисмо то спремно дочекали.

Развој нових информационих технологија и све већа примјена Интернета, створиле су предуслове за стварање глобалне информационе инфраструктуре (ГИИ) на којој ће бити засновано информационо друштво 21. вијека. Стварају се услови за улазак у информационо друштво у којем ће информације и знања замијенили досадашњи значај капитала и енергије, као неопходне основе за стварање нових вриједности.

Развој отвореног друштва

Под глобалном информационом инфраструктуром подразумевамо резултат свих напора и подухвата који треба да омогуће остварење користи за све земље које су укључене у њега. Ако дође до повезивања свих локалних, националних, регионалних и осталих мрежа, доћи ће до економског раста и отварања нових радних мјеста. О побољшању инфраструктуре изlišно је и говорити. Таква мрежа омогућиће разmjену идеја унутар и између земаља. Интернет, као један од сегмената тог система, већ повезује више од 100 милиона корисника у 150 земаља. Развој глобалне информационе инфраструктуре биће заснован на postojećим и на будућим новим решењима и технологијама. Посебно треба нагласити да га чине људи који стварају и користе информације, развијају апликације и услуге те развијају системе и уређаје који омогућавају његов несметан рад и развој.

Када се посматра развијени свијет, може се видјети да долази до све већег повезивања између држава, као и до раста међузависности између нација. Да би се дошло до било какве

Под глобалном информационом инфраструктуром подразумевамо резултат свих напора и подухвата који треба да омогуће остварење користи за све земље које су укључене у њега
Гдје се у садашњем информатичком окружењу налази Република Српска?

сардње са развијеним свијетом, услов је да се дође до отвореног друштва, те повезаности са свјетским тржиштима и културама. Тако нешто може се постићи само ако се поседују способности производње и коришћења знања и информација. До повезаности са свијетом можемо доћи само ако се у Републици Српској изврше велике промјене.

Свијели свијет је сада у значајним реформама у области информационих технологија. Прошле године у Женеви је 69 земаља у оквиру Свјетске трговинске организације потписало споразум о либерализацији приступа својим тржиштима за основне телекомуникационе услуге. Ако се погледа о којим земљама је ријеч, може се видјети да оне остварују готово 95 одсто свјетских прихода од телекомуникационих услуга. Већ влада мишљање да су те земље ушле у глобално информационо друштво.

Да би Република Српска ушла у такво друштво, прво се мора изградити национална информационе инфраструктура. Мора доћи до радикалних промјена у структури привреде и образованости становништва.

Свијет је познато да модернизација телекомуникационих мрежа и успостављање националне информационе инфраструктуре, захтијева огромна средства. До дијела таквих средстава може се доћи преко приватног капитала и учешћа међународних финансијских институција. Треба само радити и тражити начине и могућности да се са оним што постоји уради што више.

Република Српска мора се укључити у глобално информационо друштво као предуслов за реструктурирање наше привреде. Мора доћи до укидања државног монопола и стварања услова за трајну конкуренцију као покретачку снагу за развој националне информационе инфраструктуре. Истраживања и развој морају постати основа за иновације. Треба промовисати културу и национално благо Републике Српске, информационо описмењавати и стварати навичку доживотног учења. Треба омогућити да развој стратешких информационих система, посебно у државним органима, привреди, здравству, саобраћају, те у области управљања

природним ресурсима и заштити животне средине, доведу до демократског друштва и заштите права појединца. Нове информационе технологије треба користити у реорганизацији рада државних органа. То ће, у многоме, придонјети повећању одговорности, ефикасности и јавности у раду свих јавних служби. За све то потребна су одређена средства и организациони оквири.

Садашње вријеме, а поготово будућност, још се више разликује од оног на шта смо навикли. Живимо у времену које је обљежено великим технолошким промјенама и великој примјени рачунара и телекомуникационих технологија.

Нове информационе технологије у свијету, омогућавају бржи привредни раст и веће запошљавање. Доводе до ефикаснијег коришћења рада, енергије, материјала и капитала. Омогућавају већа примања, нове облике организовања, равномјернији регионални развој, те развој личности, као предуслов за развој хуманијег друштва.

Развијени свијет стално потицра да економски развој и повећање продуктивности зависе

од остварене сагласности технологије, економије и друштвених снага. Све више долази до додатних проблема у запошљавању, те потреба за перманентним образовањем и усавршавањем.

Национална информационе инфраструктура

До сада се обично говорило да живимо у индустријском друштву. Такво друштво је захтијевало инфраструктуру која је омогућавала пренос робе, енергије и људи. За то су потребни добри путеви, железнице, електроенергетски системи и слично. Без тога нема развоја ни напретка.

Каква је ситуација код нас свијет је добро познато. Шта се има и шта се гради и оправља, такође је познато. Како ћемо са оваквим стањем напријед у свијет.

Дио смо њега и морамо са њим и то са оним што имамо и у каквом је стању. Свијет је суочен са развојем нове инфраструктуре. Зову је информационе инфраструктуре. Можемо је звати како хоћемо али морамо знати да без њеног развоја нема повезивања са свијетом, нема напретка, нема просперитета. Не дозволимо да свијет иде у 21. вијек, а да Република Српска остане у 19. или још горе, да оде у 18.

Шта је услов за улазак у 21. вијек?

Прије 200 година капитал и

енергија замијенили су значај земљишта и рада а прошло се у индустријском друштву. Сада информационе и знање треба да замијене значај капитала и енергије као основе неопходне за стварање нових вриједности. Користе се нове технологије, којима се мијења природа информација. Долази до стварања друштва у којем снага појединца, организација и друштва све више зависи од знања и умјеша. Све више се губи масовна и једноставна производња, гдје је важна само цијена и количина. Технолошке нове производње све више постају квалитет и разноврсност. У економији преовладавајућа постаје ширина понуде у односу на величину понуде.

Колика је улога информационе технологије у економском развоју добро је позната свима који се детаљније баве тим пословима. Нема економског развоја ни напретка без употребе најсавременијих информативних достигнућа. За земље у развоју и земље у транзицији веома је битно да се повежу са свијетом да би омогућиле одрживим сопствени развој.

СТИЦАЊЕ НОВИХ ЗНАЊА

Повезивање мора да постане стратешки императив у развоју земаља у транзицији. Да би се могло равноправно учествовати у раду са свијетом мора доћи до укључивања Републике Српске у свјетску глобалну информатичку инфраструктуру. Да би се то могло урадити претходно се мора изградити републичка информационе инфраструктура. Услов за то је изградња нове информатичке писмености. Таква „писменост“ садржи у себи нове начине прикупљања, обраде, анализирања и коришћења података. Мора се научити стицати нова знања и мудро поступати.

Да би се приступило глобалном информационом друштву држава мора да обезбеди свим грађанима једноставан, сигуран и правовремен приступ информацијама. Држава мора да обезбеди и уведе стратешки информациони систем на свом нивоу.

Ако се посматра брзина увођења нових (информационо) технологија, може се видјети да она није иста у свим државама, индустријским, привредним гранама, регионима, па и земљама. Оно што се добије као корист, у виду напретка, и оно што се јавља као проблем, у виду тешкоћа услед промјена, није исто у свим срединама. Када се ради и развија овако сложен и дуготрајан пројект, некустава друштв, како позитивна тако и негативна треба обилато користити.

Снегови, рузмарин и шаш

Ако не-
м а ш
пара и
не волиш
Роналда и
не гледаш
Хасандру -
НЕ, НЕМОЈ
МИ ПРИ-
ЋИ...

пише
Боро
КАПЕТАНОВИЋ

Не, немој ми прићи...

Ако не слушаш Драгану Мирковић и не обожаваш Митра Мирића и не дивиш се филмовима Силвестера Сталонеа ("Роки" и "Рамбо") - НЕ НЕМОЈ МИ ПРИЋИ...
Ако читаш И. Андрића и тако те...

Ако те одушевио А. Пушкин и тако ти...

Ако си откачила на И. Б. Сингера - НЕ НЕМОЈ МИ...

Ако ниси завршила ниједан курс и не знаш черупати гуске и ниси члан ниједне хуманитарне организације (ниједне плесне групе, ниједног фолклорног ансамбла, ниједног певачког хора) и ниси победила ни на једном фестивалу староградских песама... Губи ми се с очию - НЕ! О, НЕ! НИ У СНУ!

Ако ниси вулгарна лепотица, ако си паметна, поштена, начитана, одличан студент, пристојна, поштујеш родбину и одлазиш у позориште и мами пред спавање

обавезно кажеш "Лаку ноћ, мама"...

Ако си мирна и повучена, не пијеш и не пушиш, учиш у библиотеци и уживаш у музејима, говориш енглески, блисташ на изложбама и падаш у транс на књижевним вечерима... О, НЕЕЕЕЕ!

Даћу ти хиљаду долара...

Даћу ти милион Кинеза...

Даћу ти оригинал боксера...

Поклониху ти пет Шиптара... АЛИ, НЕЕЕЕЕ!

Толико фрајера кеба уополо... Погледај... Сви они траже поштину... Паметну... Луди су за паметним рибама... Сви те траже... Не губи драгоцену време... Главна си... Јуриш, мала...

Ако пре мене ниси имала најмање десеторицу, ако немаш појма како боле јајници и ако је напољу више од минуса петнаест - НЕ, НЕМОЈ... Немој да због ништа пре-

скачемо ограду закључаног стадиона да би откључавали своје осећаје, мацо.

Пријавићу те тета Деси, да знаш... Рећи ћу јој да сам ти лепо рекао:

- Ако ниси љубитељ сутлијаша окани ме се, цуро! Али да није вредело... НЕЕЕЕЕ, НЕМОЈ МИ ПРИЋИ...

Ако не радиш у бутику и ниси завела ниједног електричара са биром рада, ако не планираш добар бизнис са шверцером кашичица за кафу, плетећих игала и штипаљки, ако ниси конкурисала за упражњено место шефице рачуноводства у циркусу - НЕ НЕМОЈ МИ ПРИЋИ...

Ако не знаш да су младе и веселе жене поново у моди, да је прошло време пишта са јабукама без цимета, да клинке луде за турбо патицама "Дуги пољубац", да се од Октобарске револуције

Илустрација: Рајко ПУШИЋ

руски председници смењују по систему један ћелав, па један космат - НЕ, НЕМА СМИСЛА, БЕЈБИ...

Ако не купујеш плоче Наде Топчагић о чему да разговарамо?

Ђутаћемо, белити и успут ишарати људима столњаке... Зато је боље - немој! НЕ, НЕМОЈ МИ ПРИЋИ...

Видиш да ће киша... Иди кући, мацо...

Толико лепих младића је два чека да задрема на твом персијском тепиху уз Шопена, али ја једноставно не могу да схватим да поред мене седи неко ко никад у животу није чуо за моју омиљену певачицу Јами... Опрости, али то стварно не разумем...

Продавац новина у Београду

Ми долазимо из будућности

Коначно неко ко зна наш језик - помислише истовремено Ђуро, Леми, Блажа и Продавац. Лицима развученим у осмех узвратише: "Добро јутро!" Непознати се мало изненади њиховом начину отпоздрављања. Насмеја се и он и упита их да можда нису увежбавали свој наступ када тако усклађено одговарају. Четворка је развукла поново своја лица. Неколико тренутака сви заједно стајали су радосно очекујући шта ће даље бити.

пише
Зоран
КУЗМАНОВИЋ

- Јакоб - рече непознати. А одакле сте ви? Ја сам из Југославије.

Чувено питање - одакле си?! Да је у Кнезу Продавцу би скочио притисак, коса би му се накомстрешила, лице би добило црвену боју. За њега је то питање које изазива алергију. Првих година продавања новина из Републике Српске свакодневно је морао по најмање десетак пута да одговара на овакве упите непознатих пролазника. У почетку је учтиво и са детаљима о рођењу и завичају задовољавао знатилу сваког и одговарао како се нашао на плочнику Београда. Касније је

све прешло у ноћну мору. Јер сви ти људи, који су тражили његов одговор заправо су хтели да кажу одакле су они. И да успут провере важност свог завичаја, и можда потврде своју супериорност, у односу на положај Продавца. Одакле си? - код велике је значајно оријентацију само на њима знамом путу који се тог дана случајно подударно са улицом Кнеза Михаила. Продавац на крају није одговарао на таква питања. Приметио је да тиме рађава сваког радозналца који су готово љутито одлазили не очекујући ћутњу као одговор. А понекад би се и смилловао одговарајући да долази са звезд из галаксије Орион.

Ђуро је имао слично искуство. Незадовољни курсом марке неке муштерије су своју раздражљивост лечили питањем: "Одакле си?" И кад би он исто тако учтиво одговарао, добијао би прекор што не иде на ратиште и не узме пушку у руке. Њему су такве примедбе подизале тензију. Као да није био на ратишту, као да није рађавао, као да није учествовао у свим значајнијим биткама у Републици Српској! Али коме објашњавати - често би се упитао. Био је свестан да његов посао подразумева и критику незадовољних стањем у друштву. Морао је да трпи и

прихвата кривицу чије је адреса на другом месту. Али и он се у тој својој муци извезбао. На крају је на таква питања одговарао с циничним осмехом: "Ја сам негде између доњег и горњег курса".

Лемију је питање: "Одакле си?" увијек изазивало амбивалентна осећања. Пажљиво би на почетку прихватао разговор и ако би непознати случајно био из његових крајева са задовољством би настављао да води дијалог. Само у таквим приликама, дакле, био је у стању да прича и дужи него што је уобичајено са човеком кога први пут види. Значи, земљаци испод Козаре су увек били добродошли за разговор на ову тему. Свим другим би напрасно окретао леђа. Леми је као ратно сироче из Другог светског рата заправо тражио одговор на питање: "Одакле сам ја?" Није имао прецизног податка ни кад је рођен, којег дана и године, ко су и како изгледали родитељи који су нестали у усташком терору, није знао много тога о свом животу у детињству, а толико је времена утрошено у трагању за непознатим чиницама. Можда је због тога разумљива његова прецизност коју је захтевао од пријатеља у свим животним приликама, прецизност која је понекад изазивала и контраефекат. Да

је питање: "Одакле си?" чуо у Кнезу, Леми би најпре уочио лице и неколико тренутака посматрао у онога ко га поставља очекујући да ће још додатно нешто рећи. Његова почетна ћутња значила је контрапитињање: "И?"

Блажа је по природи свог посла док се бавио комуналном инспекцијом прво био у прилици да сам поставља другима питање: "Одакле си?" Колико га је само пута поновио! Кад год би се упутито штрафом од Терезија до Калемегдана ловили уличне продавце увек би га сачекивао одговор: "Избеглица сам!" Те сцене понављале су се свакодневно док га коначно нису преобразиле у човека који је одлучио да престане са постављањем питања и напуштањем инспекторског посла. Продавац је била она кап која је превршила меру. Блажа је од тада уместо питања другима: "Одакле си?" поставио сам сам себи питање: "Одакле сам?" и на тај начин почео да тражи нови смисао свог живота. Да је у Кнезу чуо питање непознатог који се представио као Јакоб вероватно би у себи помислио - одакле си ти, Блажо?

Међутим, на броду "Европа" стварност је другачија. Ђуро, Леми, Блажа и Продавац зато одговориле:

- Ми долазимо из будућности!

Милан Ненадић: Мојих пет песника

Србија, гозба

- Браниславу Петровићу -

Силан јелен црко (под храстом) у пољу,
Над њим се зунзаре (златне муве) кољу.

Преко грудног коша и надута бока
Клизе сателити (ситна мравља стока,

Обадн, трутови, осе, скарабеји),
Госте су у славу Творчевој идеји

Да је жапац (краник) zgodно у место,
Да је из рогова гром (нетрагом) место.

Да су му двобоји коштуе (и муда)
Остали (очас) с друге стране чуда;

Тек, хијена и ја (дровни стрвинари),
СТИЖЕМО НА ГОЗБУ ПО ПРИРОДИ СТВАРИ,

Ширимо носнице (силлазећи с коња)
Да се наситимо (старог, доброг) воња;

Ту су нам апатке (-челичне протезе),
Без нас не пролазе овакве трезе

Кроз ребре јелена (принца у панциру),
СТИГОСМО ДО ОРГА. Тајан у свемиру.

Судбина ускличника

- или Бранко Попић -

Све док сам вукао вертикалу страсну,
Ни сењао нисам да ми неври гласну,

Просто нисам знао, нисам хтео знати
Да ће светлу вера - вере поности

Ноћу су ме страшно подсећале море
Де црну не вучем одоздо негоре

(Вуче ли од себе људско биће живо,
Зна да ће му дрва изаћи накриво),

Док сам се мучко с том усправном цртом,
Вукли су ме земљом као госта вртом.

Чим би моје рука окренула доле,
Нашле би се узе да покрст приволе.

Кад остаде крај тек да ставим тачку,
Не мене су хтели кошуљу лудачку.

- Ви зовите падом, то је мени дубље,
Баш је зато тачка и стављена грубље,

Јер није по реду, није из близине,
Стрмоглави је пала, црна, из висине.

Зрнац

- или Никола Кољевић -

Има оно нешто, без себе и без нас,
Има оно нешто, страховито значајно.
Пре праска и сунца, пре јуче и данас.
Са хиљаде лица, речју приказано.

Стално у празнини, бучно а без гласа,
Черсто, распршено, загушно а ниво,
Слава на леђима олујног таласа,
Кључа у вулкану (жар који не смејемо);

А сарху му не знам, не слутим смисао;
То ме нешто вуче (мада га не сањам),
С њим сам нестајао када сам дисао,
Бежећи од њега, у нега се склањао.

Мајка је, и отац, светлу уверх куле,
Називам га Зрнац (благо смртном мени),
И мада му име уши нису чуле,
Биће да је Онај, да је Узвишени.

Дух из купатила

- Бурн Дамјановићу -

Нудним миром горим, меркам сламку света
Коју, ево, дојим на броду жиљата.

Грлу је свеједно, не гута пљувачку,
А збрисао бих га - ко сувашку тачку.

Не јежи се кожа, не дрхтује усне,
Тек се кровав цурак на разљуљку гусне.

То што змијски шмишти кроз носне шупљине,
Као да су први, вукови, буљине.

Огледало трги сваког јутра (море!)
Моје лице - место пада - метеора.

После мора воде, после брда креме:
На шта ли сам, лудак, потрошио време.

Из мог купатила ко из Цонг! Вица,
Креће међу живе свеж самоубица.

Поред огледала, као добри дуси,
Остају да анис сведоци - убриси.

Камена успаванка

- По Стевану Раичковићу -

Ви руке по трави ви уста у сени
Наћи ћете бисер бели, заљубљени,
Усну према усни што ће да скамени
Цео свет у целов, а бол да замени

Осмехом на лицу детету и жени
Који стоје нама, језом прилијени
У олуји века што кључа и пони
И празни по нама облак свој паклени;

Ви руке по трави ви уста у сени
Наћи ћете луку, спокој изљубљени,
Усну према усни, ветар према крилу,

Око према сунцу, било према билу,
Чему, тада, песма Стевану и мени?
Ви закрваљени и ви заљубљени.

Један је свијет

Небески шоу

Током протекле седмице бројна бурна дешавања из свих животног области широм свијета донекле су бачена у други план.

припремила
Верика
ТОДОРОВИЋ

Разлог је, наравно, нимало небитан - отварање традиционалног међународног сајма ваздухопловне индустрије у енглеском граду Фарнбороу.

На сајму, који прославља пола вијека свог постојања, у

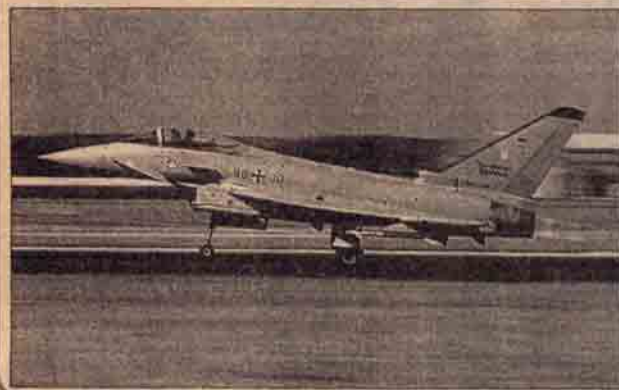
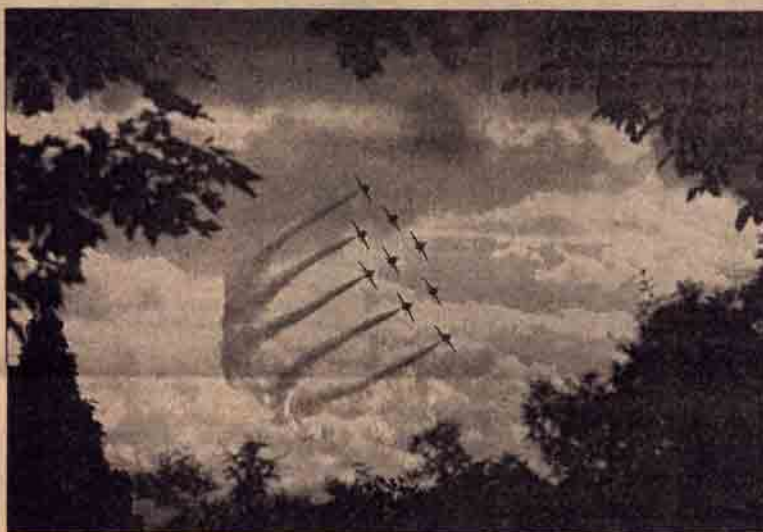
веома оштрој конкуренцији произвођача из Сједињених Америчких Држава и Европа, учествовало је хиљаду и двије стотине фирми из више од тридесет земаља са најновијим достигнућима у авио-индустрији.

Ову, педесету до сада највећу по броју учесника, смотру отворио је британски премијер Тони Блер, који је у свом обраћању присутним посјетiocима истакао потребу за консолидацијом трговинске и војне авио-индустрије, чиме би истовремено била остварена давнашња европска жеља -

стварање достојног ривала гигантима с оне стране Атлантика, првенствено Боингу, Локиду, Мартину и другима.

За вријеме одржавања ове ваздушне изложбе публика, чије присуство је било дозвољено само викендом, могла је да погледа најсавременије дизајне и неvjероватне техничке могућности путничких, војних и трговачких авиона.

Судећи према ономе што је могло да се види на овом небеском шоу изгледа да неће бити проблема у ваздушном саобраћају у наредном миленијуму.

Личност недеље Јевгениј Примаков

Нови кормилар брода који тоне

И Русија која хода по ивици понора, непрестано балансирајући да би одржала равнотежу и спасла се од сусрета у провалију звану економски и политички колапс, можда је на помолу пресијецања Гордијевог чвора.

Након оставке премијера Сергеја Киријенка и два неуспјела покушаја да се "прогура" кандидатура Виктора Черномырдина за премијера у Доњем дому руског парламента, у посљедњем моменту, минут до дванаест када је у питању (каква-таква) будућност Русије, Борис Јељцин је одлучио да Дума трећи пут не гласа о Черномырдину (којег опозиција никако није жељела да види на мјесту премијера, из разлога што ни у прошлом мандату није учинио ништа "глобално" на плану бољитка руске економије), већ је предложио новог кандидата - Јевгенија Примакова.

Нада да би Примаков могао бити кључни човек за опоравак Русије и одмицање од понора, те враћање у нормалне економске и политичке токове, објек-

тивна је, јер и по мишљењу опозиције Примаков је једини човек способан да сједне на премијерску столицу, што је у руском случају једнако оној електричној, и конкретним потезима, одлукама и властитим ауторитетом који је огроман и изван руских граница (можда и већи него код куће) одлучио поведе Русију на пут опоравка.

Тај пут није нимало једноставан, штавише, трноаит је и ипресијецањем великим бројем "јотово непремостивих" препрека које кормилар Примаковљевог калибра може, зна и хоће прећи, али за то ће му требати огромна подршка свјетске заједнице и оно мало здраве домаће привреде која је остала послје свих криминалних и корупционашких афера које су харале овом земљом.

Москва вјерује да је Примаков управо човек који ће земљу сигурно и без даљих великих потреса довести до наредних редовних парламентарних избора (најесен 1999), а можда и председничких избора 2000. године.

пише Љиљана БОЖИЋ

Не треба заборавити чињеницу да Примаков, осим што је министар иностраних послова и бивши шеф КГБ-а, уједно и академик, доктор економских наука, који је у више наврата, не само изјављивао, већ и на дјелима показивао да се ни на тренутак није одрекао сталног усавршавања у области економије и финансија. Све ово иде у прилог вјеровању да је Примаков управо човек за каквим ваги Русија.

Проблеми који ће се појавити ускоро пред Примаковим су како стабилизovati рубљу, вратити повјерење страних инвеститора, покренути готово угашену индустрију, вратити достојанство војсци, исплатити плате рударима и другим буџетским корисницима, стати у крај корупцији и криминалу, напунити празне државне касе и продавнице, те вратити осмијех на лица од економских, политичких криза и потреса уморних Руса.

Свијет и Руси вјерују да Примаков то може.

Акира Куросава, посљедњи самурај свјетског филма

Геније је заслао заувјек

Оно што се најчешће дешавало већ неколико година и догодило се. Сломљен болешћу, Акира Куросава, велики јапански редитељ и један од највећих у историји филма, умро је у недељу, 6. септембра у 89. години живота.

пише
Горан
ДУЈАКОВИЋ

Био је један од посљедњих живих великана седме умјетности (пored Ингмара Бергмана). Иза његове готово педесетогодишње филмске каријере остало је тридесет снимљених филмова, од којих су нека ремек-дјела антологијске вриједности. Још за живота постао је легенда, један од симбола послератног Јапана.

Освојио је све могуће престижне филмске награде и био једини режисер изван енглеског говорног подручја који је два пута освојио „Оскара“ за најбољи филм (трећи је добио за животно дјело).

Акира Куросава је рођен 23. марта 1910. године у Токију у породици која је водила поријекло из угледне самурајске породице. У младости се бавио сликарством, а при контакт са филмом остварио је 1936. године, када је почео да ради као сценариста, а касније и као помоћник редитеља за компанију „PCL студио“, претходницу данашње водеће јапанске филмске компаније „ТОНО“.

Филмови натопљени етносом

Дебитује 1943. године режиратури филм „Сага о судру“. Свјетску славу постиже филмом „Рашомон“, који се сасвим случајно 1951. године појавио на филмском фестивалу у Венецији (сам Куросава уопште није знао да се филм приказује на фестивалу), на којем осваја прву награду. Изненађујући успех филма лежао је у филозофској спојености и сложености тумачења што је одмах придобило интелектуалну публику. „Рашомон“ је прича о убиству у шуми, о коме сви учесници и сведоци, па и сама жртва, говоре различите верзије, да би се на крају испоставило да су све до једне лажне. Основно питање које поставља филм је: ако истина постоји, може ли је човек у свом непремостивом субјективизму уопште схватити!

Популарност овог филма била је толико велика (ово остварање је и данас редовно на било којој озбиљној листи најбољих филмова свих времена), да се у свакидашњем говору одомаћило појам „рашомонијада“, који означава неколико верзија једног те истог догађаја. Те 1951. добија и „оскара“ за најбољи филм ваненглеског говорног подручја, тако да је, „Рашомон“ био први јапански филм који је икада добио неку филмску награду. Триумф „Рашомона“ није значајно само успјех за Куросава, већ је широм отворио врата

Акира Куросава свјетску славу постигао је филмом „Рашомон“ 1951. године. Акциони клише самурајских филмова овог режисера послужили су као инспирација за неколико познатих вестерна

до тада непознатој јапанској кинематографији, а Западу почиње да открива и друге јапанске режисере: Кенија Мизогучија, Масуко Кобојашија, Јасура Озуга, и друге. „Рашомон“ је био први значајнији филм у Куросавином опусу из категорије „jidai-geki“ (историјски филмови), и био први у серији „самурајских филмова“ који ће обилежити Куросавину каријеру педесетих година. Тако

су говорили да је Акира Куросава Џон Форд који се једноставно случајно родио у Јапану! И сам Куросава често је говорио да је управо Фордов филм „Паштанска кочица“ његов најдражи филм. Постојале су и неке директне сличности са „Великим једнооком“. Како и Форд, Куросава је имао готово сталну филмску екипу, волио је „добру капљицу“ и правио је „мушке

„Често сам се питао зашто спањам ово или оно...“ Акира Куросава

редом настају све сама ремек-дјела: „Седам самураја“ (1954), „Крвави престо“ (1957), „Скривена тврђава“ (1958) и „Тјелесна стража“ (1961). Куросавини филмови из овог времена су акциони, монтирани у кратким динамичним кадровима (сам је монтирао већину својих филмова), снимани са више камера истовремено, а сукоб у њима не произлази само из физичких конфронтација, већ више из духовних. У њима Куросава воли да манипулише са осјећањима гледаоца и склон је подјели свијета на добре и зле. То је била и честа конвенција жанрова у којима је снимао, као што је то самурајски филм, а директне импликације могу се пронаћи у вестерну, у којем постојећи свијет углавном и почива на овим поделима.

Куросава ствара нестандардне самурајске филмове, са једне стране, обилно натопљене етносом и обичајима самурајске културе, препуне носталгије за старим временима, и са друге стране, филмове прожете жестоком акцијом. Тако добија надимак „Џон Форд јапанског филма“, а неки филмски критичари

лесна стража“, у којем је главни протагониста (Тоширо Мифуне), самурај-борац, који за своје услуге наплаћује новац у борби два супротстављена клана, наизмијенично помажући час једним, час другим и на тај начин распламсава борбу између кланова.

Иако је у позним годинама само повремено снимао самурајске филмове („Кагемуша“, „Хаос“) са филозофско-литерарном позадином (Шекспир), Куросава ће ипак остати запамћен као највећи режисер самурајских филмова (као и, уосталом, Џон Форд вестерна).

Снови од осам прича

За разлику од успешних педесетих година, шездесете ће бити обиљежене са неколико мање успешних „gendai-geki“ (модерних филмова), тако да је каријера Куросаве обиљежена малим падом. Од почетка седамдесетих јапанска кинематографија се нашла у великој кризи, тако да Куросава тешко долази до новца за реализацију нових пројеката, што је био и основни разлог за покушај самоубиства (1971. године). Четири године касније режире филм „Дерсу-узала“ у копродукцији са СССР-ом, причу о усамљеном ловцу Нанајцу, номаду сибирских тајги. Филм је импресивна визуелна поема посвећена природи (идеји којој ће се на посредан начин вратити 1989. године у филму „Снови“, у осмој причи „Село вјетрењача“), за који је добио свог другог „Оскара“.

На снимању филма „Седам самураја“ 1954. године

филмове“. Акциони клише Куросавиних самурајских филмова послужили су као инспирација за неколико познатих вестерна. Према филму „Седам самураја“, у којем седам „добрих“ самураја брани мало село од „злих“ разбојника снимљен је 1960. године вестерн „Седам величанствених“ у режији Џона Старчеа.

Серџо Леоне је 1964. године снимио шпaгeти вестерн „За шаку долара“, према филму „Је-

чију радњу ће смјестити у вријеме феудалног Јапана. Резултат је био импресиван. Од првог кадра „Хаоса“, гледалац је задиљен алхемичким мијешањем реалистичног и чудесног, проученим кроз једноставно и причану причу о распаду породице и краљевства. Сам Куросава ће рећи да је ово његов тестаментални филм: „То је мој посљедњи филм, и у њега уносим све оно што знам о филму и све оно што желим филмом да искажем. Желио сам свијету да покажем да самураји могу да привуку људе у биоскоп и мислим да ћу то овим филмом и доказати“.

Послије овог филма, за који је добио специјалну награду на фестивалу у Кану 1985, Куросава ће још три пута стати иза филмске камере.

Године 1989, уз помоћ Стивена Спилберга, режире филм „Снови“, омибус састављен од чак осам прича: „Сунце под кишом“, „Снежна вјавица“, „Воћњак с крушкама“, „Демони који јецју“, „Тунел“, „Гаврани“, „Црвени фузи“ и „Село вјетрењача“. Као основни мотив узета је једна од слика Винсента ван Гога, унутар које се одвијају приче. Филм је богат чудном поетиком коју карактерише фасцинантно стилизована и необична глума, и која подсећа на поступак „оживљеног сликарства“ легендарног јерменског режисера Сергеја Параџанова.

Посљедња два филма: „Расходија у августу“ (1991) и „Још не“ (1993) снимиио је у целини у јапанској продукцији.

Куросава је био велики перфекциониста, познат по спорости у настојањима да до савршенства дотјера сваки детаљ свог филма. Његов ликовни таленат и сензитивитет прецизно се материјализују у сваком појединачном кадру, захваљујући скицама и цртежима насталим уочи и у току снимања, и у том погледу је врло близак Ејзенштајну и Фелинију. Визуелно истанчаног укуса, инспирације налази у старим легендама, класичним дјелима јапанског и свјетског литературе... и сновима.

„Сам је израз тајних жеља које човек скрива надућбе у себи када је будан, а оне се ослобађају за вријеме спавања. Човек је геније док спава. Често сам се питао, зашто сам сачувао ово или оно, али остајем без одговора. Срећом, статус режисера омогућио ми је да наставим са својим сновима снимајући филмове...“

Акира Куросава, преселио се заувјек у снове, у свијет својих филмова. Остали су филмови... или снови?

Good bye, велики мајстору...

ФК „Железничар“ из Бање Луке идуће године слави значајан јубилеј

Фудбалски клуб „Железничар“ из Бање Луке, познатији под надимком „Жељо с предграђа“, следеће године слави значајан јубилеј. Наиме, на прољеће ће овај узорни спортски колектив прославити 75 година такмичења, спортског дружења и много лијепих тренутака, које је доносила и доноси најважнија споредна ствар на свијету.

пише Душан ПРАШТАЛО

Ове године „Железничар“ је изборио пласман у Другу лигу Републике Српске. Такмичи се у групи „запад“, а како је досио у овај ранг такмичења, најбоље свједоче ријечи Ивана Каралића, већ неколико година првог човјека бањолучког клуба:

— Од самог почетка такмичења у Подручној лиги Бања Лука запосјели смо врх табеле и с њега нисмо силазили до краја првенствене трке. Играли смо одлично и, једноставно, морали доћи до жељеног циља — каже Каралић.

Иначе, клуб окупља око 120 фудбалера свих селекција, а главни финансијер су Жељезнице Републике Српске. У току рата „Жељо“ ни један једини дан није престајао с радом, иако се сусретао с великим проблемима.

— Читав рат нисмо прекидали с радом, премда нам је велики број играча био на бранику отаџбине. Наша два фудбалера положила су живот за Републику Српску, а двојица су рањена. Имали смо много проблема, али смо их, некако, пребродили — пријатељ се Жарко Балабан, секретар „Железничара“.

И сада, иако је рат стао, „Железничар“ има недаћа, углавном финансијске природе. Али, како истичу у клубу и њима ће брзо доћи крај.

— Поново ће се жељезница активирати и помоћи нам да станемо на „чврсте но-

Популарни „Жељо с предграђа“, један од најстаријих спортских колектива у Републици Српској, полако, али сигурно враћа се на старе стазе успјеха

ге“. То је њена обавеза, јер је она оснивач клуба — истиче Балабан.

Оно што на први поглед фасцинира у Жељезничару јесу веома вриједни и предани људи. Свако ради свој посао максимално одговорно и то је већ постала традиција, дуга равно 75 година.

— Нисмо професионалан клуб, али зато смо сви радом велики ентузијаста. Волимо „Железничар“, а кад се нешто воли, рад не представља никакав проблем — сматра Балабан.

Управа „Железничара“ је доста уложила у стадион и претеће објекте.

— Можда само неколико клубова у Републици Српској има боље услове за рад. При крају је изградња новог објекта, уз сам стадион и када тај дио посла обавимо, бићемо „на коњу“. Једино немамо помоћни терен, али и без њега успјешно се сналазимо — с поносом прича Жарко Балабан.

На почетку такмичења у Другој лиги, „Жељо“ не „цавјетају руже“. У прва три кола забиљежио је два пораза и реми, али никог у клубу није захватила паника, јер

Традиција дуга 75 година

Године за понос: ФК „Железничар“ из Бање Луке

ће резултати, уз ваљан и стручан рад, сами доћи.

— Циљ нам је да се пласирамо међу преих шест-седам екипа у лиги — каже Дарко Ђурлић, фудбалер „Железничара“. Имамо млад тим, просјек негде око 22 године. Атмосфера и сарадња међу играчима је изванредна и

мислим да ћемо остварити зацртани циљ. Нисмо баш најбоље кренули, али, како првенство буде одмичало играћемо све боље.

Дакле, један од најстаријих спортских колектива у Републици Српској, полако, али сигурно враћа се тамо гдје му је и мјесто: на старе стазе успјеха.

Женски рукометни клуб „Добој“ припрема се за наредну сезону

Сачувати прволигашки статус

Протекла сезона за Женски рукометни клуб „Добој“ била је веома успјешна. Екипа је у првој лиги освојила шесто мјесто, а у Купу Републике Српске пласирала се у четвртфинале у којем је у веома драматичној утакмици и то тек у продужецима поражен од бањолучког „Борца“ са 22:23.

пише Слободан ПУХАЛО

Саму годину дана раније, Добојке су се обреле на посљедњој позицији, али су сачувале прволигашки статус захваљујући проширењу лиге.

— То се и могло очекивати, јер ЖРК „Добој“ је обновио рад у априлу 1996. године. Прекид активности у рату је оставио страховите посљедице јер је клуб остао без искусних и школованих играчица, стручног и другог кадра, опреме и документације. Упркос свему томе, екипа се укључила у друголигашко такмичење, заузела прво мјесто и пласирала се у Прву лигу — објашњава Момир Дејановић, предједник ЖРК „Добој“.

У обнављању и оживљавању женског рукомета у Добоју вели-

Главна оријентација у ЖРК „Добој“ је рад са млађим селекцијама, као и наставак рада школе рукомета, из које је до сада поникло 25 играчица, од којих неке већ куцају на врата првог тима

ки допринос су дали први тренер Зоран Патричевић и његови помоћници Будимир Кнежевић и Слободан Тешић, а потом познати стручњак Миланко Савчић и његов сарадник Горан Малиновић.

Међутим, њихов рад нису адекватно пратили органи клуба, посебно чланови предједништва, који су објективно могли да учи-

не знатно више поготово у обезбјеђењу финансијских средстава. Због такве ситуације, предједник клуба је морао да преузме готово све обавезе предједништва што је констатовано и на недавној сједници Скупштине ЖРК „Добој“ на којој је управа осажежена новим људима, спремним да се равносније укључе у рад овог веома младог и амбици-

озног спортског колектива, који жели да постане стабилан прволигаш.

Школа рукомета

Пошто је главна оријентација клуба ослонца на властици подмладак и ове године ће бити организована школа рукомета. Према програму у овај рад биће укључено стотинак дјевојчица узраста од 7 до 15 година, баш као и прошле године.

Да би се то постигло, клуб ће остварити још бољу сарадњу са основним школама у Добоју.

— Сада смо на правом путу да то и остваримо, јер имамо добар стручни штаб са Гораном Стојићем на челу, а у раду му помажу Горан Малиновић и Драган Старчевић — каже Дејановић. Они су и протекле сезоне успјешно водили клуб који је остварио добар резултат и захваљујући играма искусних рукометашкица Весне Ђедовац у јесењем, те Сање Грабеж, Валентине Драгић и Лолите Милиновић, у прољећном дијелу пр-

венства. Али, наша је оријентација у раду са млађим селекцијама и ослонца на властите снаге.

У том смислу у јуну прошле године организована је школа рукомета за стотинак дјевојчица од 7 до 15 година. Из ове велике групе извршена је селекција: 25 перспективних пионирици и двије рукометашкице које наступају за прву екипу. Резултати оваквог рада већ су видљиви, јер пионирска екипа је на првенству Републике Српске ове године освојила треће мјесто. Када се томе дода да су и јуниорке освојиле исти пласман, сасвим је разумљиво да је лијепа будућност овог клуба на видлику.

— Наша је жеља да први тим поупише са десет играчица из кадетске и пионирске селекције — истиче Горан Стојић. У томе ћемо и успјети, јер дјевојчице су веома вриједне, амбициозне и талентоване. Наступајућа сезона биће веома тешка и наш основни циљ је да сачувамо прволигашки статус.

То ће покушати да остваре: Биљана Томић, Ајла Прелцић, Бојана Бојанић, Данијела Павловић, Вања Симић, Драгана Смиљковић, Весна Стојић, Ивана Поповић, Александра Симеуновић, Адела Крзнарић, Младена Бабић, Сања Митровић, Слађана Блажановић, Сања Грабеж и Валентина Драгић.

Рад и таленат, прави рецепт за добре резултате

Новости из медицине

Шта значи развод брака у савременој цивилизацији, која на брачну везу више не гледа као на доживотну нераскидиву спону? Да ли је то још увијек „разорена породица“ или, можда, нова животна шанса? Да ли су поред еволуције у схватањима о браку, деца и данас надужне жртве раскида међу родитељима? О томе је било ријечи на последњем састанку Америчког удружења психолога. Бавећи се проблемима про-

тињима о понашању дјеце. Ова истраживања обављена су током два мјесеца - најприје годину дана, а затим двије године послје развода.

Као што се и могло очекивати, неки од првих проблема с којима су разведени родитељи били суочени су проблеми повезани с одржавањем домаћинства, удружени с проблемима на економском и професионалном плану.

Домаћинство разведених жена

јући својој професији, имале и друштвене контакте са колегама. Разведени мужјеви су прва два мјесеца послје развода имали веома ограничене друштвене контакте, да би се затим „бацили“ у интензиван друштвени живот, који је по истеку двије године пао на исти ниво, као и друштвени живот жене. Мушкарци су се, више него жене, осјећали „мичунацима из корријена“, а и једни и други говорили су о осјећању усамљености.

Деца бунтовници

Разведени супружници су током прве двије године послје развода, у већини случајева, били и лошији родитељи него раније. Истраживачи су установили да разведени родитељи не постављају велике захтјеве у погледу зрелости своје деце, али да са њима имају лошији контакт него у вријеме док је породица била на окупу, да у понашању према дјеци испољавају мање топлине, а у одржавању дисциплине мање досљедности.

Разговорима и посматрањима дошло се до закључка да је околност што дјеца измичу контроли разведених родитеља већим дијелом изазвана тиме што се према дјецом другачије понаша мајка, а другачије отац. Мајка настоји да контролише дјетета ограничењима и захтјевима, којима се дјетета противе или их игнорише. Отац, међутим, најчешће настоји да његови контакти са дјецом (додијеленој мајци) буду „срећни тренуци“, нарочито одмах послје развода, када се према дјецом односи с крајњом попустљивошћу. Касније, отац постаје рестриктивнији, док мајка попушта у својим узалудним напорима да дјетета подвргне ауторитативној контроли. Разведене мајке не чине живот пријатним својој деци, а и саме наилазе код њих на грубост дјеце са обично саглашавају са оцем.

Разорена породица

машених бракова,

учесници окупа Америчког удружења психолога изнијели су, између осталог, и резултате истраживања на Универзитету Вирџинија, у којем су се психолози бавили животом 96 породица са 24 мушка и 24 женска дјетета: њихов начин живота упоређиван је с начином живота истог броја потпуних породица, с једнаком бројем деце. Узраст дјеце у почетку истраживања био је око четири године, а у свим случајевима малишани су након развода додијелени мајци.

писмо мр ЗСЛ, др Слободан СПРЕМО

Разведени супружници су током прве двије године послје развода, у већини случајева, били лошији родитељи него раније. Истраживачи су установили да разведени родитељи не постављају велике захтјеве у погледу зрелости своје дјеце, али да са њима имају лошији контакт него у вријеме док је породица била на окупу

било је унеколико дезорганизовано прве године послје развода. Разведене мајке нису више редовно проводиле слободно вријеме са својом дјецом, као што су то раније чиниле, а деца нису на вријеме одлазила на спавање и закускавала су у школу.

Разведени мужјеви мање су спавали него раније и имали тешкоћа у неким уобичајеним пословима: куповинама, кувању,

прању рубља и спремању стана. Тешкоће у домаћинству су у неким случајевима утицале на мушкарце да буду мање ефикасни и на својим радним мјестима, што је мало утолико теже последице уколико је њихов економски положај био мање повољан.

Разведени супружници доживјели су промјене у гладњу на сопствену личност и у емоционалном прилагођавању. Два мјесеца послје развода, отприлике једна

трећина разведених мужјева и једна четвртина разведених жена имала је осјећање уживања у слободи, али је оно у периоду од годину дана послје развода најчешће уступало мјесто депресији, тјескоби и апатији. Разведени су у већини случајева били оптерећени осјећањем да су подбацили као супружници и родитељи, и сумњом да би евентуални други брак могао да буде успешнији. Одржавање друштвеног живота и пријатељских веза такође се показало отежаним, а одједном су се суочили с чињеницом да је друштвени живот одраслих људи, у ствари, организован око брачног пара, а не око појединца као члана друштвене групе. Нарочито су разведене жене са дјецом имале осјећање да су сад „заробљене у дјечјем свијету“, ово су мање осјећале заповијене жене које су, захваљу-

Дезорганизована домаћинства

Истраживање је обављено путем разговора са родитељима, праћењем њихових дневника стављених на располагање истраживачима, посматрањем понашања родитеља и деце у лабораторијским условима и у њиховим домовима; биљежена су мишљења васпитача у дјечјим вр-

Козметички буквар

Кортикостероидне масти

Сврха свих радова је да скренете пажњу жена и козметичарки на превелику и неконтролисану потрошњу кортикостероидних масти, крема и лосиона. Кортикостероидни препарати за спољашњу употребу су због повољног и брзог дјеловања прешли границе индикација болести, те се погрешно употребљавају и за његу здраве коже, првенствено коже лица и врата. Многи користе кортикостероидне масти и прилично најмање промјене на кожи било то потребно или не. Неке жене користе стероидне креме као дневне или ноћне креме за његу лица, врата, деколтеа и руку.

Кортикостероидима или само стероидима називамо лековите препарате који садрже природне или синтетичке hormone коре надбубрежне жлезде. Могу бити у облику инјекција, таблета и препарата за наношење на кожу споља.

Кортикостероиди су последњих деценија постали неопходни лијекови за лечење низа болести код којих се осим таблета и инјекција много употребљавају масти, креме, желеи и солуције. Многе жене након употребе стероидне креме и излечења, настављају с њеном употребом јер су примјетиле да од креме кожа постаје мекаша, глатка и блага. Након дуге употребе стероидне креме настају нежељене промјене, које могу бити пролазне али и трајне. Прекидом терапије неке од тих неприлика убрзо нестају.

Приликом употребе дуге времена стероидних крема код жена се могу појавити следеће промјене: папирјасте длачице постепено се згусну и дјелимично ојачају и длаке; најчешће и најтеже промјене настају код се коже на лицу, затегне, постаје

црвена и стањна, те изгледа као лагано опечена. Касније се појаве сићушна крварења, те раширене и разгранате жилице.

Након наглог прекида послје дуге употребе стероидних крема кожа почне сврбјети, пећи, љуштити се, постаје грубља и осјетљивија на сваки спољни надражај (сунца, вјетар, хладноћа). Лечење траје доста дуго и захтјева много стрпљења, како пацијента, тако и љекара. Терапијом се употреба кортикостероидних масти обично смањује.

Свакодневно мазање се обустави и неколико седмица мазање се препоручује сваки други дан, касније два пута седмично, а на крају једанпут седмично, да би се након пет до шест седмица мазање прекинуло. Истовремено се смањује и концентрација стероидног мазиња на тај начин што се умјеша у добре неактивне подлоге, на примјер борогал. У ову терапију све више се укључује пажљиво изабрана и кожи одговарајућа дневна или ноћна крема, све док потпуно не надокнади стероидне креме.

Кожа, која је дуго била изложена дјеловању локалних кортикостероидна, у почетку не подноси ниједну козметичку крему или лосион. У првим данима одлучавања од лијека препоручују се облоге од љековитих чајева: камилице, слеза, жалфије или рузмарина. Тада треба избежавати шминкања и коришћење млијека за чишћење лица.

писмо Бурјица ГОЛИЈ

Први вијек

Први, комерцијално успешни адитивни систем за регистрацију природних боја патентирали су 1906. године Чарлс Урбан и Џорџ Алберт Смит и назвали га „кинемакополор“

пише Горан БАРАЋ

С обзиром на то да је човјеке око у стању да распознаје боје, од првих дана развоја кинематографије многобројни истраживачи тежили су да произведу филмску траку која би била способна да забележи боје, ондакве какве су у природи. Сви експерименти били су усмјерени у два основна правца: ручно наносење боје на црно-бијелу филмску траку (односно, стварање такозваних „обојених филмова“) и проналазак специфичних технолошких поступака, који би природне боје регистровали на филмској траци на чисто фотографски начин.

Жорџ Мелијес први је почео да ствара „обојене филмове“ техником „тинтирања“, односно поступком код којег су се ручно или уз помоћ простих уређаја на филмску траку наносиле једна или више боје. Тако је Мелије своје вилинске бајке, у којима се (на примјер) радња дешавала под водом бојом у плаво, нешто што се догађало у природи било је обојено зеленом, а уколико се у кадру

Обојени покрет

налазила ватра, он је бојен црвеном бојом. Овај поступак је врло брзо напуштен, јер је код израде великог броја копија за дистрибуцију био дуготрајан и нерентабилан, пошто је свака копија представљала уникат.

Упоредо са „тинтирањем“, веома много се користило и „тонирање“, односно поступак код којег се црно-бијели филм урађао у посебну хемикалију за додавање оригиналној црно-бијелој слици још једне једнобојне компоненте. Међутим, и овај начин „бојадисања“ филмова веома брзо је пао у заборав, тако да су сви експерименти били окренути ка специфичним фотографским поступцима.

Фотографске методе за бљежање боје на филмској траци дијеле се на адитивни и суптрактивни поступак. Адитивни процес пронађен је и примјењен први, углавном због чињенице да је омогућавао снимање и репродукцију боје помоћу већ постојеће црно-бијеле траке, док је код суптрактивног процеса било нужно

развијати читаву технологију израде вишеслојне филмске траке у боји.

Први, комерцијално успешни адитивни систем за регистрацију природних боја патентирали су 1906. године Британци Чарлс Урбан и Џорџ Алберт Смит. Систем назван „кинемакополор“, као и бројни који су га слиједили, био је заснован на перзистенцији људског ока. Наиме, у филмској камери налазила су се два обична црно-бијела филма, испред којих су се налазили ротирајући црвено-зелени и наранџасто-плави филтери, кроз које је, у синхронитету, пролазило свјетло са сцене кроз објектив и било „утишћено“ на траку, експонирану двоструко већом брзином од стандардне - 32 сличнице у секунди (16 сличница на једној и 16 на другој траци).

Након развијања овако експонираних трака, позитив-копије су пројектоване помоћу специјалног пројектора, који је раздвојене црвено-зелене и наранџасто-плаве сличнице на екрану стапао у јединствену слику у боји. До 1911.

Непревазиђен по квалитету боја: „Прокујало са вихором“ (1933) Виктора Флеминга

године Урбан и Смит су овај систем усавирили и продали САД, Русији, Француској, Јапану и Италији, но већ 1916. излази из комерцијалне употребе због његове компликованости.

„Кинемакополор“ је иницирао открића читавог низа система који су били засновани на принципу адитивног мијешања боја. Системи названи „Фриз-Грин“ (1908), „синехром“ (1914), „омникополор“ (1928), „синекополор“ (1929) и мноштво осталих кратко су егзистирали на тржишту због мноштва недостатака (специјалне камере и пројектори, подрхтавање слике и нагло помицање боја с једног дијела екрана на други, губитак свјетлости чак до 70 процената).

Међутим, тек је примјена суптрактивног процеса, уз коришћење трослојне филмске траке, омогућила да природна регистрација боја буде доведена до савршенства. Прву трослојну негативкополор траку, засновану на суп-

трактивном процесу, израдио је „Кодак“ 1925. године. Појава „техникополор“ поступка 1932. који је био базиран на специјалној камери кроз коју су се истовремено кретале три филмске траке, довела је до врхунца квалитет регистрација природних боја. Наиме, на основу три рељефна негатива, који су се налазили у камери и били посебно осјетљиви на плаву, црвену, односно зелену боју, рађене су рељефне матрице, а на основу њих позитив-копије бриљантних боја.

Први филмови снимљени техником „техникополора“ били су Дизнијев „Цвијеће и дрвце“ 1932. те „Беки Шарп“ Рубена Мамулијана из 1935. године. Колико је „техникополор“ процес био квалитетан свједочи и до дан, данас непревазиђени квалитет боја у филму „Прокујало са вихором“ (1933) Виктора Флеминга, а позитив-копије старих филмова и сада се раде са оригиналних негатива!

Хумор и сатира

- Мало имамо доказа, али - превише свједока.
- Не вичите, ако вас нико не слуша, већ угасите!
- „Кука и мотика“, а кука, богами, и човјек.
- Не бусајте се пред народом у прса! Та бољка је прелазна.
- Све се враћа...
- Ево - опет „боље сутра“?
- Сви за једног, један за све. На све смо спремни!

Слободан ЖИВАНОВИЋ

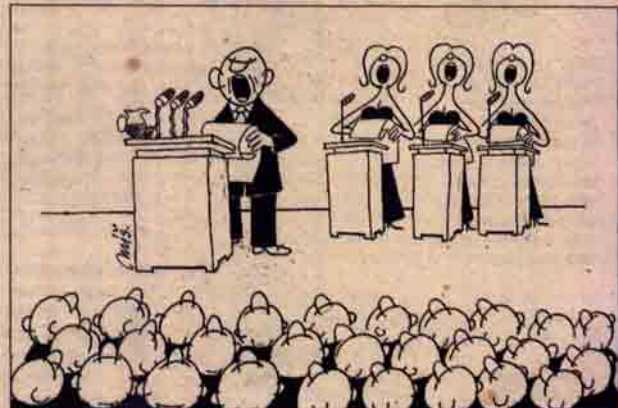
Афоризам недеље

Нема тог агресора кога народ није опевао у јуначким песмама!

Петар ЛАЗИЋ

- Кад загусти, људи се прореде!
- Ко има рђав слух, чује свашта!
- Тројански коњи јашу се изнутра!
- Све у своје време - грмну невреме.

Витомир ТЕОФИЛОВИЋ

Прича „Гласа српског“

Уређује Ранко ПАВЛОВИЋ

Прича о Баји

Хоџа је од села до села, од куће до куће, од појате до појате. У чизмама, опанцима, бос. У хлачама, без гаћа. У калуту, без кошуље. Хоџа је у оном што је имао, што му је народ дао. А то што му је народ давао, било је поцијепано, додериано, изношено, отпадно.

Ишао је до цркве, на масла, на зборове, на свадбе, на славе, на даће, на буњишта, на појила, на њиве, у шуму, закиривао у кошаре, у кокошњаци, у торове, у брлоге, у шупље дрвеће, у колибе, кроз маглу, снијег и кишу и праšину. Нигдје га нико није звао, а свугдје је био.

Само у град готово никад није ишао, бојао се лудог Мане и суманутог Ђора. Па и кад би отишао у град, отишао би кад је ваљар, али враћао би се брзо, јер у граду је скапавао од глади.

У селу му је свако давао да једе, и да оде. Јео је све што му је давано, и сланину, и сир, и сурутку, луж, ротку, цицвару, љуте папричице, незапржени пасуљ, обарени кромпир и печене гљиве. Ако није могао појести, онда би понио, уз пут појео, изгубио или бацио. Некад дневно ништа није јео, а некад је јео и по пет пута. Истина, слабо. Што му се да. Што му баца, као псу. Оно што се задесило. Што је остало прслије ручка.

Ако је код неког спавао у кући, ако дакле, није спавао у буњишту, у каквој слами, у пљевару, спавао је у углу собе, на поду, на шаши сламе и подераној поњави, тамо гдје стоје метле, спљачине кантице и смрдљиве црне крпе. Хркао је полутворених уста, из којих је куљао отужан кисели брзошрећни смрад. Из његових дрња-

Ђуро ДАМЈАНОВИЋ

ка, у којима је било зноја, блата, прашине, масти, мокраће и бува, излазио је необјашњив воњ који се ширио брзином најзаразније болести. Говорио је у сну, неповезано помињао имена људи које је тог дана срео, па имена сватаца, полова, мјеста, имена крава и телад.

Ујутру би га будили, рано, давали му комад хљеба, комадић сланине и љутог лука, и наговарали га да иде, да је доста једну ноћ преноћити, да има још свијета и још кућа. Имао је, тада и увијек, замагљен, крвав поглед. Тешко га је било намолити да изађе, или слагати му да је неко рекао да дође код тога, да се негдје неко жени, да негдје неко слави, да негдје неко прави зијавет, да је негдје неко умро. Али, Баја је добро знао ко шта и кад слави, и кад је који празник у селу, шта ко једе, гдје се може попити чашица комоваче, и, најзад, знао је да њега нико нигдје не зове, и да он ником не треба. Зато је он остајао у кући колико је дуж могао, колико суму, најзад, дозвољавали. Кад би тог размножавца бува и смрада истрјерали наглавачко преко кућног прага, он би неброј најгорих увреда, провјки и клетви, заузврат, упутио у кућу у којој је те ноћи спавао и најмање двалут јео.

Нико га није волио ни мрзео, нико га није мрзео ни волио. Сви који су били нејачи од њега бјежали су од њега. Чак и јачи су га мимопазили, склањали се с пута да се не сретну с њим.

Ишао је тамо гдје му је било боље, а нигдје му није било добро. Негдје га нису ни хтели примити у кућу, а негдје ни сам није хтио да иде. Јер су га ту гдје је некад једном био, застрашивали причама о смрти. Да је у тој и тој кући умро Рендо, Јеврентије, Шамара, Жуџо.

Тукао је људима псе на панцу, супрасне крмаче, тањао мачке, прасиће, кокоши, букао на волове, разбијао кријеп на кућама, тргао оградe, газико жита, артове. Тада би млађи дигли хајку на њега, протјерали га из мјеста. Било је тешко с њим изићи на кров, није се дао. Враћао се чим би се хајка смирила, шуњао око кућа и плотова, као протува.

Кад би се појавио, жена и дјеца су бјежали у кућу, закључавали се, гледајући кроз прозоре како трга плотове, баца камење, како бјесни, псује, пријети, како, савијан, подскакује и купи сламке, клигице и труње, и то некуд баца, уклања од својих очу, и лопи-

све пред собом, и себе.

Једном су се неки шалили, као хтели да га убаце у воду. Он се од тада клони њих, заобилази их, и куње. Да се претворе у вјештице, у зечево и ријеку, да њихова сијена, сламе, пљевари и штале, заједно са стоком, изгоре, или да им стока пометлијави, да

ни за шта не би ваљале, и неизбројно много тога што цвијета и листа, да није њега, не би цвјетало ни листало.

Исто му је било ходати дању или ноћу. Вјечито је некуд ишао, и журно, иако никуд није морао да иде, иако нигдје није морао да стигне.

Највише је чампо на брдима крај

Милан НЕНАДИЋ

Страшни суд VII

Дижемо спечене главе,
Кривимо танке артове,
Бацамо погледе на звонике,
На главе, споре сатове,
Ко ће га знати,
Мајка је кривац
За сву округлу беду,
Она округла плоча
И ладне бројке по реду
Које су у се савиле
Паклону тани арамена
Па ће (кад кућно час)
Лиштити и нас бремена,
Однети (као руком)
Стрелосве наше све
И вепске њаше болове,
Намаћи бела столњаци,
Намаћи јела на столове,
Вратити сјај у очи,
Осмех на лица дечиња,
Вратити мир у куће,
У куће куће светиња,
И оног тихог мајстора,
Паука о старој греци,
Што мит испреда златну
И златно време гедж
Тај вреди,
Тај сува злата вреди,
Ево нас, богмо, на чистини,
Ево нас, удно света,
Нити ми нешто чинимо,
Нити то коме смисла,
Све и да можемо нешто,
Нема то мије лако:

Ми смо, брв Срби,
Срби смо,
И те лако.

(Из збирке „Угрозих“,
Матица српска, 1997)

ошугави, да је црни пришт упришти, гуја сикталица залупе, да се надме, да огуба, поцрка, да јој лијека не буде тад и никад, да им пјевају птице злослутнице над главама, куд год кренули, нигдје не стигли, на путу смрт да их затекне, да се врате кући у сандуцима, да дебела бола уђе у њихове породице и не излази из њих док не свену као лишће у њиховим шумама у јесен, и да и њих неко убаци у воду, и нех плове мртви водом, као пајице, гране и лишће. Тако би клео људи Баја, пуштајући клетве као отровне стрелице.

Кад би га пропустило, могло се с њим говорити, иако се с њим није имало шта причати. А тада су се с њим шалили, питали га којешта, а он је одговарао којешта. Слободнија дјеца упришвала би му се у очи и прње. Он им, тада, ништа не би. Призивао их је себи, зовући их тачно по имену. Тада је говорио како је цио свијет његов, како су све њиве његове њиве, да се за њега пече ракња и хљеб, да се због њега славе славе, удву и жене, да за њега оре стотину волова и музе се стотину крава, и неизбројно много тога, а да је он главни, да путује свијетом и да надгледа све то, да ли се ради како ваља, да би било пите масланице кад он бане у кућу, да пред њега треба све износити, даривати га црним и бијелим мрсом, љутом комовачом, ракијом препеком, добро запрженим вадривима у чијој чорбини плива мрс и комад сланине, јер он то воли, а он кад нешто воли, то мора и бити. Јер без њега не би клијало зрно у земљи, и земља не би дала род, да не би цвјетале и одметале се шљиве већ да би се урочачиле, убујале, ушкворнеле, и

шуме Ромаче. Ту су га, често, виђали гола, како трчи, како цијела посљедње крпе и конце, натиче на грабове гране или на штап, и витла изнад главе. И, тако, такав, сморен и растрган лудилом, пада у орашину или у блато, свеједно гдје, гдје се затекне, и ваља се, стеже прстима као да хоће и жели и мора изићи из себе, растргнути се, уништити то бјеснило, то лудило, тај смијех, то грчење нерава. Па кад зарипе главу у земљу, прилије се, ућути, умртви, остаје тако онолико дуго колико је трајао растрзај горке бесвијести. Такав, ни мртвог ни живог, њушкају га овчари пси, а дјеца од гране праве крст крај његове главе. Али, чим би се мало мрднуо, дјеца су безгласно бјежала, вичући: пирмич-рижа купус крижа.

Када се поврати, устане, и опет некуд жури, и пјева: Ој, Бајо, алај си на гласу, краве ору а волови пасу.

Али једне зиме Бају нико није видио. Већ су помишљали да је негдје далеко отишао, и да се више неће вратити. Или да су га ухватили сапунице и од њега направиле сапун. Да су га растогали вуци. Да га је однијела вода. Да је умро. Кружиле су приче о њему, шта се могло десити с њим. А морало се ништа десити, кад га није било. Већ су и даље неваљалу дјечу стравили његовим именом, и већ су неваљала дјеца схватила да се лудог Баје више не треба бојати.

Тек кад је снијег околнио, неко га је нашао мртва у једној мелинској шуми.

Одавно није толико свијета било на потребу као на Бајиној сахрани. Готово распало, сахранили су га ту гдје су га нашли, подигли му споменик, и пут кроз мелинску шуму назвали Бајин друм.